PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PQ
139
A55
1912

'Ali Kemal
Sorbon Dar ul-Fununundа
edebiyat-i haqiqiye dersleri

علی کمال

صوربون دارالفنوننده

ادبیات حقیقیه

درسلری

یکی طبع

طابع وناشری

مختار خالد کتبخانه‌سی - استانبول

١٣٣٠

LIBRARY
OCT
1976
UNIVERSITY OF TORONTO

ادبیات حقیقیه

مختار خالد کتابخانه‌سی — استانبول

مطبعهٔ خیریه

مختار خالد كتبخانه‌سی :

تاریخی، ادبی قسمی

عدد : ٦

علی کمال

صوربون دارالفنوننده

ادبیات حقیقیه

درسلری

طابع وناشری

مختار خالد کتبخانه‌سی - استانبول

١٣٣٠

PQ
139
A55
1912

اولا (اقدام) ده اون آلتی سنه اولی (پارس) دن مخابره طرزنده متفرقاً . صوکره کتاب شکلنده مجموعاً نشر اولنمشدی . بوسفر مؤلفجه تصحیح وتوسیع ایدلدکدنصکره یکیدن طبع اولندی .

افادهٔ مرام

[مختار خالد] بك يكيدن طبعه طالب اولونجه بو ادبيات حقيقيه درسلريني دقتله كوزدن كچيردم ؛ غروره حمل اولونسه‌ده نه‌يالان سويله‌يه‌يم بويله بر مظهريته مستحق بولدم ـ اوقدركه آرادن اون آلتي اوئ يدی سنه كچديكی ، اوزماندن بری بنده فكراً ، قلماً كلی تحول حاصل اولديغی حالده ينه بويله بر اثرك مؤلفی اولمغله مفتخرم . دييه‌بيليرم .

في الحقيقه بو كونكی ادراك ، محـا كمه‌مه كوره بو تأليفك قصورلری يوق دكل ، وار ، ايچه‌وار : مثلا اسلوب اوزله‌ديكم درجه‌ده متانتدن محرومدر . اكثريتله يازيلريمزكبی نحو خطالريله زبوندر . حشـويات لفظيه ايله آلوده‌در . بوخطيئاتدن ممكن مرتبه توقی ايده‌بيلمك بكا دها صوكره‌لری ميسر اولدی. فقط عجبا آثار قلميه‌مزك بيكده قاچی بويله شـائبه‌لردن منزهدر ؛ اونقائصی كشف ايده‌بيلنلريمز ايسـه نه قدر آزدر ! اوحالده بوتصور اودرجه اهميتی حائز اوله‌ماز .

ینه مثلا هرفصلك ختامنده ادبیاتمزه دائر طرفمدن بسط اولنان مطالعه‌لر نه‌قدر سونوکدر ! هله بعض ادبامز ایچون ابذال ایدیلن مدیحه‌لر نه درجه مبالغه‌لیدر ، عادتا مبتدیانه ، طفلانه‌در . . اویله‌یا ، (قلوبر) دن ، ادبیات حقیقیه‌دن بحث ایدرکن (تعفف) ی ، (تعفف) صاحبنی قاله ، هم‌ده تبجیل ایله ، تکریم ایله قاله آلمق نه‌قدر کولونجدر ! بودرسلرك احتوا ایله‌دیکی حقائق ایله نه‌درجه طبان طبانه ضددر !

(قلوبر) ك دهای ادبنه بوکون جهان بحق قانعدر ، فقط اخیراً یقیندن‌ده شخصاً تتبع ایتدیکم (تعفف) صاحبنه دها اسناد ایتمك معاذالله تمسخره واریر .. فی‌الحقیقه بوذات مملکتمزده چوق یازی یازمش ، وقتیله تربیه فکریه‌مزه ایجه خدمت ایتمش ، بوجهتجه تقدیره مستحقدر ، لکن عمرنده اسلوب نه‌در ! مزایای اسلوبیه نه‌در ! بیلمه‌مش ، حتی بویولده ذره‌جه اتعاب فکر ایله‌مه‌مش بیله ، بویله اولدیغی ایچون‌ده هانکی دوره نسبت ایدیلیرسه ایدلسون ادبادن عد اولنه‌ماز ؛ تاریخه دائر برچوق تألیفات صاحبی اولدیغی حالده مورخ‌ده صاییله‌ماز ، چونکه تاریخی ، اوادوار تاریخیه‌یی اصلا تدقیق ، تتبع ایتمه‌مش ، فقط بتون اوفصللری کلیشی کوزل فرنکجه بر اثردن ترجمه ایله‌مش ، طورمش ، هم اویله پریشان برطرزده‌که بوکون بالفرض (مفصل) ، (کائنات) اوقونماز ، اوقوناماز ، بلکه‌ده

هیچ اوقونمامشدر . بویله ترجمه‌لر ایچون وقوف ایستر ، تتبع ایستر .

حاصلی، تعفف صاحبی اولسه‌اولسه برحکایه‌نویس اولور، عد اولونه‌بیلیر، فقط (فلوبر) لر برطرفه طورسون ، مثلا ینه یوادبیات حقیقیه درسلرنده ماهیتی واضحاً تشریح ایدیلن (ژورژ اونه) دن برقاچ درجه آشاغی برحکایه نویس عد اولونه بیلیر. دیمك، بزه، شرقمزه‌کوره برقیمتی، براهمیتی،بویوقسزلق ایچنده بردارلغی‌حائز اولسه‌ده اوروپایه، غربه، اوجهان معرفته قیاس ایدیلنجه هیچدر ، هیچ اندر هیچدر .

ایشته بنده‌کی خطا بواساتذهٔ ادبمزی اویله دهات غرب‌ایله مقایسه‌یه قالقیشمق اولدی‌که اوده هیچ شبهه یوق ، صباوت افکاردن انبعاث ایله‌دی ..

اویله‌یا، حلبده اوزون بر اقامتدن‌صوکره استانبول‌طریقیله (پارس) ه آتلدمدی ، کوکلم ، کوزم شرق ایله طولی ایدی ، ادبای عظامزی اعاظم افرنج ایله دائما کوردمدی،مطبوعاتمزده اویله اوقودمدی . بیوکلرمزدن اویله ایشتدمدی . بتون بو تأثیردن او عجیب مطالعه‌لر قلممدن پی‌درپی صادر اولدی ، دیمکدر .

بو تألیف ناچیزی بو سفر نظر تصحیحدن کچیریرکن او صحیفه‌لری خذف ایتمکه . او نقصانی ازاله ایتمکه کوکلم قائل اولمادی ، (لارومه) نك او متین تفکرلرینه قارشی بو صافدل

مطـالعه‌لر اثره قيمت دكل، فقط بر نوع رقت ويرييور ، او درجه‌ده‌كه واقف بر نظر او مقايسه‌لری حقيقتی كماليله‌افهام ايچون فرنكلرك (ايرونی) ديدكلری صنعت طرزنده برمهارت عد ايله‌يور .

ذاتاً بويولده بر تحريفه حقم‌ده اوله‌مازدی، چونكه اوزمان شخصيتم بويله ايمش ، او شخصيته نه اولورسه اولسون‌شمدی بوصورتله تعرضه قالقيشمق ، هيچ اولمازسه، حقيقيتسزلكدر.

*
* *

مع‌مافيه بو مطالعه اثناسـنده بو اثرك شو نقصانلرينه بدل بعض فائده‌لری‌ده ابتهاج ايله كوزيمه چارپدی.. اوزمان فرانسه ادبياتنه وقوفم، او يولده تتبعاتم شمدی اولديغندن زياده‌ايمش، چونكه (لارومه) نك تقريرلرينی هم سلامتله نقل ايده بيلمشم، هم‌ده باشقه وثائقدن مطالعات صائبه ايله تفسير ، اكمال ايتمشم. اودرجه‌ده‌كه تحفدر ، بوكون‌او يازيلر بنی بيله خشنود ايتدی، مستفيض ايتدی ..

بوحال‌ظاهراً غريب كورونسه‌ده حقيقتده‌طبيعيدر. چونكه اوتاريخدن صوكره ادبيات ايله اشـتغالم آزالدی ، هله اويله دريندن درينه تتبعه اووادیده هيچ وقتم اولمادی :

طوغری كوكلدر باشقه امل ، باشقه ابتلا

حتی اویله صانیرم که بوکون بر تکلیف واقع اولسه بویله برا‌ثر یازه‌بیلمك الدن کلمز . ایشته نجه بو تألیفك قیمتی بتون بوخاصه‌ده‌مکنوزدر. عمومیت اعتباریله‌ده‌مطبوعاتمزده بو کتابك شمدی‌یه بر موقعی اوله‌بیلیر. فی‌الحقیقه ترقیات ادبیه‌مزك شرفی ایچون بویله اولماق کرکدی، اون آلتی سنه‌دن بری بوموقعی باشقه نشریات جدیده احراز ایله‌ملیدی، بوادبیات‌حقیقیه‌یه، او ادبای حقیقیونه‌دا‌ثر جلد جلد اثرلریمز بولونملیدی.. بونصیبسزلکمزه دلخون اولماق ممکنمیدر ! اك حزینی اوکه اوچ سنه‌در دور دلارای حریتده‌یزده ایشته حالا آثار قلمیه‌جه دور استبدادك بوتعبیةالسیوفنه مفتقرز .

المزده بویولده مؤلفات جیدهٔ تنقید آزدر . اویله اولمقله برابر او آزدن‌ده مستفید اولامشز . اولمایورزده : مطبوعاتمز مظهر حریت اولور اولماز برچوق حکایه نویسلریمز ، تیاترو مؤلفلرمز توره‌دی. هیهات! چوق‌کچمه‌دن کورلدی که‌بواصحاب قلممزدن هیچ بری شو‌اثر ناچیز کعبنده اولسون بردیباجهٔ تنقیدی نظر تتبعدن کچیرمه‌مش ، هیچ بری کمالات ادبیهٔ‌غربدن حقیقی بر نخبه ایدینمه‌مش . اویله اولماسه‌یدی اوچ کونده ، بش کونده قارالانه‌کلن بتون او قوجه‌قوجه حکایه‌لر، اویونلر لفظاً ، معنیً اویله روحسز ، قوتسز اولورمیدی ؛ برك خزان کبی آچلمادن دوکولورمیدی . سونرمیدی ؟..

بز هرخصوصجه غربدن استفاضه‌یه محتاجز ، فقط بو

احتیاجمز هرخصوصدن اول ادبیاتجه در بعض صافدللریمز دییورلرکه مملکتده صنایع ، تجارت ، ثروت اولمایجه ادبیات اولورمی ؟ ادبیات پاره ایدرمی ؟. بز ایسه بالعکس دیرزکه بر مملکتده ادبیات . ترقیات ادبیه وفکریه اولمایجه هیچ صنایع ، تجارت ، ثروت اولورمی ؟. اولا اوبر ترقیات حصوله گلملی ، فکرلر تراشیده اولملی ذهنلر آچیلملی تاکه بالآخره پی‌درپی بوتجلیات حصوله گلسون ، او اصلدن بوفروع طوغسون .

انجق ادبیاتمزی کمالات غربیه‌دن حقیقی استفاضه‌لرله اعلا ایله‌ملی‌یز، اویله‌صوری شماتتلرله دکل.. او استفاضهٔ حقیقیه‌لرده نه‌در؟ بواثرده اوفاق، واءسفا پك‌اوفاق بر نمونه‌سنی کوردیکمز آثاریمزی‌انتقادی‌غیرتله تتبع‌ایله‌مکدر. بالفرض برحکایه‌نویسمز فطرةً اومزایایه مالك ایسه ، (فلوبر) ی بو زمینده اوزون اوزادی‌یه تدقیق‌ایدنجه، بوتدقیقاتندن بحقٍ مستفیض‌اولونجه‌باشقه بر قدرت ایدینیر ، اوسایه‌ده ایسه بلکه بزده شیمدی‌یه قدر امثالی‌کورلمه‌دك طرزده اثرلر. حکایه‌لر یازیلور. فقط‌مع‌الاسف بزبویله یاپمایورز . بویله یاپمغی بیلمه‌یورز. خدایی نابت یتیشمك ایسته‌یورز ، اوسیئه ایله‌ده استعداد فطریمزی‌ده کورله‌تیورز ، هپ ایشته آثار غربیه ایله اصلا مقایسه ایدلمز ، ایدلمکه‌دکمز ، کلز محصوللر وجوده کتیرییورز ، نه‌زمان ارباب قلممز بو نقیصه‌لریمزی آکلار، بوخسته‌لقلریمزدن قورتولورلرسه او وقت

بزده ترقیات ادبیهٔ عالمه اشتراك ایدرز ، یوقسه او دائره‌دن بویله‌جه دیشاریده ، آشاغیده قالیر ، کیدرز .

زمانمزده برفرد ناصل منتظماً برتحصیل، برغرب تحصیلی کورمه‌یجه ، فطرتك هردرلو مساعده‌سنه‌رغماً بیوك برمهندس، برمتفنن ، برعلامه اوله‌مازسه ینه اویله یاپمایجه ادبیاتده بحق تمیز ایده‌مز. جهان ترقی‌یه نسبةً تمیزایده‌مز.. یوقسه آرامزده ، ایچمزده پارلامشز نه پاره ایدر ! بزده بویله تجلیلر او قدر مبذولدرکه ماهیتی ، مزیتی ، هله فوائدی حالا بردرلو آکلا- شلمایان او « پرطمطراق و خوش ادا » جمله‌لری ، عباره‌لری برآرایه دیزه‌رك اك فکرسز ، اك روحسز ، اك تتبعسز یازی یازانلریمز بیله نحریر بی‌مدانی عد اولونورلر. فقط بو آواره‌لری ینه اوجهان ترقی‌یه اوفاق برمحرر اوله‌رق بیله قبول ایتدیرمك محالدر. چونکه بواثرده بالمناسبه دیدیکمزکبی او پارلاق صحیفه- لریمزی برلسان اجنبی‌یه ترجمه ایتمکه قالقیشه‌جق اولورسه‌ق طبقی بر حباب کبی طوتار طوتماز سونديريرز .

خلاصه، آرتق بودورتعالیده تدقیقسز، تتبعسز، تحصیلسز هیچ برمعرفت اولماز، براحتیاج ساده یازمق ایچون . محررلره دکل ، اوقومق ایچون ، قارئلره‌ده‌مبرمدر. اوقویانلریمز نه‌درجه مشکلپسند اولورلرسه یازانلریمز اومرتبه‌چالیشمغه مجبورقالیرلر.

ایشته هرهانکی نقطهٔ نظردن ملاحظه بیوریلیرسه بیوریلسون بو ادبیات حقیقیه درسلری کبی آثار جیدهٔ غربك عرفان عثمانی‌یه خدمتی مؤثردر ، اویله اولدیغی ایچونده مطبوعاتمزده تعددینی صدق ایله تمنی ایلرز .

پارس ۱۹۱۲

علی کمال

مقدمه

......

ادبیات! نه‌قورقونج کلمه‌که بنی سنه‌لردن‌بری یوردی، حالاده یورییور : بیوك بر أدیبمز، براستادیمز تقریر جاذبه داریله اون ییل اول اذعان ادبمی تفکره دوشوردی . فقط شمدی یه‌قدر بو تفکر قطعی برنتیجه‌یه، برثمره‌یه منجر اولمادی. بونتیجه بر سرابی آندیرییور ، اوزاقدن خیال میال کورونیور ، حتی بر آرالق احاطهٔ فکره‌کیررکبی اولیور ، انسانی سویندیرییور اما دیرکن بردن بره‌ینه اوزاقلاشیور، ینه‌سرابه دونیور. اوحالده ادبیات ایچون قرار لاحقمك اصابتنه قانع دکلم؛ آنجق بوزمینده حال بنجه ماضی‌یه مرجحدرکه بوده برنعمتدر ، بر تسلیدر .

ذهابمه قالیرسه ، ادبیات طبق طب کبی برفندر . بریکی ؛ حکمت، کیمیا .... کبی علومدن استعانه ایله بشریتك رفاهیت مادیه‌سنه ، صحت بدنیه‌سنه چالیشیور، اوبری‌ده علم منافع الروحدن ، فلسفه‌دن ، سائره‌دن استفاضه ایله نزاهت فکریه‌مزه ، سلامت معنویه‌مزه خدمت ایله‌یور . بربرینه پك زیاده التصاق ایدن بو ایکی شهراه وسیعده فن‌طبه علوم ریاضیه واجتماعیه ،

ادبیاته ایسه فنون نفیسه دائما رفاقت ایلر. شو جریان مضاعف ومتوازیده پك چوق کرفت نقطه‌لر واردرکه وهلهٔ اولاده نظره چارپار. محتاج تفسیر دکل.

بو ساده، فقط فکرجه آزچوق متین، — شاید متین متفاخرانه کورونورسه معقول — اساسی قوردقدن صوکره بو زمینده‌کی اسباب تحولی عرض ایتمك دها قولای اولیور:

اولا ادبیاتی علی الاطلاق «افعله، تفعله» دن عبارت صاندمدی، هر موزون سوزی محصول ادب عدایتدمدی. چوق کچمه‌دی بو قیاس طفلانه فکرمده دیکیش طوتدیرمادی، سوندی سوزلدی، کیتدی. اوحکمك یرینه دها مقبولجه برظن قائم اولدی: بوظنه کوره منثور، منظوم سوزلرك کوزللری، کزیده‌لری ادبیات اوله‌بیلیوردی. فقط:

الویرمه دیمی ندیم، نفعی؟
شعرك بزه وارمی هیچ نفعی؟

کبی افراطلره دوشولمه‌سه، نثریمز ایچون‌ده پك زیاده مسامحه کوسترلسه بیله عجبا شوبسط ایله‌دیکمز اساسه هیچ اولمازسه برنقطهٔ انتهائیه‌ده تحقق تماس ایچون بومسئلك‌ده ناکافی، هم‌ده پك ناکافی کورنمزمی؟ بوفکرده‌کی برقاچ حقائقی آنه‌رق دها زیاده مقصده موافق، امله خوش بر یول آچمق لازم کلمزمی؟ ایشته بر اوچنجی تحولده بولزومی حس ایدنجه، پك مستغنی

طاورانان برایکی استثنادن صرف نظر، کوکلم -- نه‌یالان سویله‌یه‌یم:
— ادبیاتمزك روشنی بکنمز اولدی، اولدی اما فکر عجزم، اوجهانده باشقه بروادی بولامادی .

* * *

بو فتور ایله، بوسکونتله برقاچ سنه کچدی. برآرالق ادبیات عربیه، ادبای عرب امدادیمه همان یتیشدی کبی ایدی : اصحاب معلقه: کعب ابن زهیرلر، امرؤالقیسلر، طرفه‌لر .. بنی ایچه دوشوندیردی. اویله برساحهٔ بدویتده بودرجه فسحت فکریه اولسون، فسحت فکریه که عصریمزك ارباب تفکرینه بیله نشئه، غبطه ویرییور. هله متأخرینه طوغری کلنجه، ادیب معری‌یی نظرهٔ امعاندن کچیرنجه «ایشته وادی، ایشته امل... ایشته کلیم، ایشته طور» دیدمسه‌ده بو انشراحك بیله صوکی کلمدی . پك چوقلری بوحکمی قبول ایتمه‌یورلر، بوفلسفه‌یه — حق‌الانصاف بنم‌ده عقلم ایرمه‌یور : فقط ابن خلدونك حیـات اقوامه دائر بر نظریه‌سی وارکه حیات السـنه‌یه‌ده اعلاتشمیل اولونه‌بیلیر : لسان عرب کمالنی چوقدن بولمش، شیخوخته چوقدن ایرمشدر. زمان سعادتده‌کی، امویلر، عباسیلر دورنده‌کی عربجه، عرب ادبیاتی نره‌ده، شمدیکی عرب ادبیاتی نره‌ده؟ این الثریاوالثری؟ رجحان، قیاس قبول ایتمزدرجه‌ده، قدمایه راجع اولمق اوزره اسلوب قدیم عرب ایله جدیدینك آراسنده (علم) لر، (جبل) لر

قدر فرق وار. شعرای جدیدهٔ عربده نه وارسه هپ قدمادن مأخوذ، حتی یالان یاکلیش مأخوذدر. فی‌الحقیقه بومأخوذاته بزده جواز ویریيورز، مثلا استاد اکرم :

هرکورن عیب ایتدی آب دیدهٔ کریانمی،
ایلدم تحقیق کورمش کیمسه یوق جانانمی

بیت فضولیانه‌سندن اخذ نکبته ایله :

اضطرابم اکلایان اولماز که... عشق وعشوه‌ده
کوکلمك همپایه‌سی ... جانانمك اقرانی یوق

دیمکه مساعده ایيور.. چونکه بریکی اسلوبده برشیوه، برتجدد وارکه ذوق ادب نقطهٔ نظرندن اوبرینه غلبه چالیور. حال‌بوکه عربلرده بویله دکل.. اسلوب جدید، قدیمه نسبةً پك سونوکدر. آرقاداشلردن بری (لبنان) شعرای اخیره‌سندن شیخ ناصیف یازجینك شوقطعه‌سنی :

امضی وتبقی صورتی فتعجبوا
تمضی الحقائق والرسوم تقیم
والموت تجلبه الحیوة فلوحوی
روحاً لمات الهیکل المرسوم

بالمناسبه ذکر ایله صوك بیتده‌کی معنایی کوکلره چیقاریيوردی. فقط یازجیدن اول — بلکه بو درسلرده ذکری کجدی —

بر فرانسز شاعری : « موت حیاتدن کلیر . اولومدن قورقو- یورسه‌ك یاشاما » دییور . الك غریبی هرایکی طرفه‌ده تفوق ایله.. نیجه دورلردن بری پك چوق بینالری مبهوت براقان شاعر اعمی تا طوقوزنجی عصرده :

واذا کرهت الموت یوماً لاتعش
ان الحیاة الی المنیة سلم

بیتی ایله بو حکمتی پك واضح میدانه قوییور .

عربجه‌ده‌کی بو قیاس بالفرض ترکجه کبی قوهٔ نامیه‌سنی هنوز کاملاً استهلاك ایتمه‌مش، قدرت شبابنی بیتیرمه‌مش بر لسانه تطبیق اولونه‌ماز . کیمسه بکا آ کلاتاماز که ویسیلر، نرکسیلر، حتی سنان پاشالر ؛ شناسیلر ایله رفقاسندن دها کوزل یازسون . نیجه ادبیات جدیده‌مز قدیمنی هر جهتجه کولکه‌ده براقدی حتی صانیرم که آتی ده حال ایچون بویله اولور . چونکه لسانمز کمالنی هنوز بولمادی، فیضنی کاملاً آلمادی . کیتدکجه ترقی تموابتسه‌ك کرك.. بو تبدلی کشف ایده‌مه‌یز . آنجق اولادیمز، بلکه‌ده احفادیمز حس و کشف ایدر . احتمال که حب ملی بو اعتقادده بنی برپارچه اغفال ایدییور، افراطه صوقیور . لکن صفوت بیانمه اعتماد بیورلسون : فکرم، قلبم بویله حکم ایدییور . کوکلم، کوزم بویله کوریور . بکا دوشن وظیفه بو تفکریمی، حسیاتمی بیطرفانه عرض ایتمکدر . بر محرر ایچون دوشوندیکنی یازمامق

یازه‌مامق، دها طوغریسی دوشونمه‌دن یازی یازمق کبی نصیبسزلك موفقیتسزلك اوله‌مازکه ایشته املم، جهدم‌ده یویله بر شائبه‌دن توقیدر. شو دوشونجه‌لرمده خطیئه‌دار نقطه‌لر بولونه بیلیر. وارسون، بولونسون. بر مفکره‌نك محصول فعالیتی نه درلو اولورسه اولسون ایشه یارار.

حاصلی، عربجه‌ده اسباب معروضه‌یه مبنی، احتیاجات زمانه کوره، افکارادبیه‌می اکمال، مسئله‌ده‌کی فتوریمی ازاله‌ایده‌مه‌دی

*
* *

دها صوکره ادبیات غربیه‌ایله جداً اشتغال ایچون امله فرصت کچدی. فی‌الحقیقه بنده بواشتغال برقاچ سنه‌دن بری واردی. فقط اصولسز، قاریشق، کلیشی کوزل بر صورتده یعنی غزته‌لردن، مجموعهٔ موقوته‌لردن، رساله‌لردن دیرمه چاتمه ایدی؛ بر مدرسه‌نك، بر تحصیلك ثمراتندن دکلدی. ایشته بو سفر (پاریس) ده علم حقوق ایله اشتغال ایدرکن بنی بر ایکی ادبیات درسنی، بالخاصه شو ادبیات حقیقیه درسلرینی تعقیبه سوق ایدن بوحال، بوامل اولدی. فی‌الحقیقه بودرسلر عمومی اختیاری، حسبی اولدیغی ایچون کبارانه [*] در، نازکانه‌در،

[*] (کبارانه) ترکیبنه اعتراض ایدنلروار. (انه) اداتی اسملره التحاق ایتمز. «تعریضانه ایدوب خطابی» مصرعی خطالیدر. بللی فقط بوندن بو اداتك جمع صفتلرده علاوه اولونامایه‌جغی چیقارمی؟ کبیرانه دینیر؛ فقط (کبارانه دینه‌مز حکمی ویریله بیلیرمی؟ نجه‌خایر

سـیر کدر . هفته‌ده بر ، یاویریلیر ، یاویرلمز . اکثریتله تعطیله اوغرار . بو بویله اولدیغی ایچون درت بش آیه‌قدر تقلص ایدن برسنهٔ تدریسیه ظرفنده بوتدریساتدن اله‌بیوك برسرمایه چیقمز . فقط نه‌اولورسه اولسون، شو کوچك سرمایه‌بیله بیوك برقدری قیمتی لطافتی حائز ایمش که بنی ، فکریمی احیاایتدی . ادبیاتك حقائقنی، غوامضنی — ولو هنوز بوسبتون عیاناً اولماسه‌ده — شویله‌بویله نظرهٔ امعانمه‌قویدی ، فتوریمی دفع ایله‌دی . چونکه بکا بر سبیل سـلامت کوستردی ، مکتسبات ماضیه‌مدن ایشه یارایانلری آله‌رق مساعیٔ حالیه و آتیه‌مله کندیمه‌کوره برکاشانهٔ ادب تشکیل ایتمك اقتدارینی دکل ـ دهااو درجه‌یه وارمادی ـ فقط امیدینی ویردی .

سرده عجمیلك واردی، زمان منکسر ومحدود ایدی. ایلك فصلدن استفاده کوکلمجه، املمجه اولمادی. شو درسلر مطالعین کرامك حضورینه برکسوهٔ پژمرده‌ایله چیقیور . اوقدرکه پك

چونکه بزکبارك مفردینی اومعناده استعمال ایته‌یورز . کبیرانه، کبارانه برمفهوم بیان ایتمز . کبیر برآدمدر باشقه، کبار برآدمدر ینه باشقه.. کذا (هر) اداتی مفردلره لاحق‌اولور، جمعلره اولماز . لکن بالفرض (هردیار) دیملی‌یز . یوقسه (دیار) ك مفردینی، (دار) و اومعناده قوللانه‌مایز . قواعد لسانیه‌مزی وسعم، احاطه‌م یتدیکی‌قدر محافظه‌یه‌جهد ایدرم . بونکله برابر لسانمزك استقبالنی، استکمالنی ، توسع وتکملنی دوشونمك روامی ؟ آه ! قواعد کتابلریمز ! هر تلدن چالارلر ، یالکز قواعد لازمهٔ لسانیه‌مزی قاله‌بیله آلمازلر .

چوق يرلر يامه ايچنده كبى اصله اويمايور . مع مافيه دقتله اوقونورسه ينه بر نكته لى حائز اولسه بر فكر ادبه خدمت ايتسه كركدر. هيچ اولمازسه سنهٔ مستقبله ايچون بر زمين حاضرلاركه اوده بر خدمتدر .

بو مباحث ادبيه يى معلمك تقريرندن طبيعى بر صورتده ضبط ايله دم، مطالعه مى ده ينه اويله جه علاوه ايتدم . سوزلرم، يوقاريده سويله ديكم كبى تدقيق، تفكر محصوليدر . اكثريا خطا آلود اولسه بيله دائما صافدر ، صميميدر . غروره حمل اولونماسه خطيئاتك بويله لرى مسامحه يه شاياندر ، ديه جكم كليور .

بو درسلر بنجه باشقه بر لطافتى حائزكه مبحثده محرر حقيرك هيچ صنعى ، دخلى ، مزيتى يوق : بوتقريرلرى ضبط ايدركن شامهٔ نشاطم پك دلربا قوقولرله پوشيده ايدى. صحيح، قادينلر ايچون كوندن كونه متزايد بر حرمت ، محبت بسله ين بر فرد صاغنده، صولنده، اوكده، آرقه ده اختيار، كنج، كوزل، چركين، فقط، هپ نازك، هپ سويملى نسوان لطائف كورير، اويله بر ميانه ده چاليشيرسه بوسعيندن الى نهايه سونمز بر خاطره صاقلايور ، بو خاطره دن ايسه دائما خشنود اوليور . ادبيات ايچون بر فم صباحتفشاندن اومولماز مطالعه لر ايشيتمك بر شب مهتابده پرى اقالر تماشا ايتمكه بكزه يور. اوقدر پارلاق، خوش اندرخوش...

حقيقيون ادبياتندن صوكره طبيعيون ادبياتى كليور... قريباً اونلرى ده (اقدام) مزه نقل ايدركن نقائص سابقه يى اكماله

چالیشمق ، نهایت بوخصوصجه تقرر ایدن افکار واطلاعات ذاتیه‌یی آچیقجه اورتایه قویارق ادبیاتمزك ماضیسنه ، حالنه ، آتیسنه دائر دوشوندكلریمی ، دوشونه بیلدكلریمی سویله‌مك شمدیلك آمال ادبیه‌مك اك كزینیدر . شو صحیفه‌لرده حصه‌مه دوشن ایسه ممكن مرتبه ساده بر ناقللك ایله آراصیره‌ده ینه ساده ، بسیط ، لكن دها بسیط ، هله بعضاً پك مزعج منقدلك دكل ، فقط متنقدلكدن عبارتدر . (ترجمان) ك ، (سعادت) ك برزمانكی انتقاداتیله طول مدت پرورده اولمش بر فكرده بوقدرجق شائبه‌ده اولماسونمی ؟

خلاصه ، مكتسباتمك عدم كفایتنه مبنی ادبیات ایچون صوك حكممی ، قراریمی هنوز بیانه جسارت ایده‌مه‌دم . بوجهتی نشریات آتیه‌مه صاقلایورم . آنجق هردرلو فنونده ، بالخاصه فنون نفیسه‌ده اولدیغی كبی ادبیاتده بربدیعه ، بربدیعهٔ فكریه واردر . « بر محصول ادبی شونقطه‌یه خادم ، شوهدفه منعطفدركه حقائق شؤناتدن برینك اوصاف اساسیه ومیزه‌سنی حقیقتندن ، ماهیتندن دها واضح ، دها مكمل اظهار ایلر . بونكچون ، شاعر ، یاخود ادیب شو اوصافدن برفكر ایدینیر ، حقیقت شؤنی بوفكره كوره تقلیب ایلر . ایشته بوشؤن منقلبه فكرینه ، املنه مطابق بولونور . یعنی كندیسنجه بدیعهٔ فكریه اولور . » بوبدیعه‌یه آز ، چوق یاقلاشه محصولنی وجوده كتیرمكه باشلار ، خیاله ،

تصوره، تصویره صاپار، اوصاف اساسیه‌یی دها زیاده کوزه چارپمق، املنه ایرمك ایچون مناسبات طبیعیه‌یی تغییر ایلر. مثلا عاشقله معشوقه، عشق، ایکی عاشق‌تا حضرت آدمدن بری حقائق شؤندن برینی تشکیل ایله‌یور. بو حقیقتده خاصهٔ ممیزه نخبهٔ عشق، مناقب عشق، حاصلی عشقدر. شرقده، غربده، شمالده، جنوبده نیجه ادبا وشعرا بو وقعه‌دن بربدیعه ایدینديلر، اوبدیعه‌یه کوره بر محصول ادبی وجوده کتیردیلر. اوته‌کیلردن صرف نظر، یالکنز بزده لیلا ومجنون حسن وعشق، حتی کرمله اصلی، فرهاد ایله شرین بوزمره‌دن دکلمیدر؟ فقط شوبریکیلردن هیچ بری فضولی قدر، شیخ غالب قدر بربدیعهٔ فکریه ایدینه‌مه‌مش واو بدیعه‌یه یاقلاشه‌مامش که اوبرینك لیلا و مجنونی، بریکنك حسن و عشــقی بویولده‌کی آثارك بحق سرتاجیدر. شــاعر عراقی موضوعك اوصــاف ممیزه‌سنی، غرامیاتنی اویله قدرتله میدانه اوریيورکه صاغ، صول سراپا عشق کسیلیور، شاعر مولوی ایسه بو احتساساتی باشقه برساحه‌دن سماعه، بصره ینه اورتبه برمهارتله القا ایله‌یور. کیم بیلیر، کوشه‌ده، بوجاقده نیجه‌لری واردرکه بلکه بووادیده بربدیعه‌یه مالك اولمادن، حتی اوجهتی هیچ دوشونمه‌دن شوبحثه دائر قال، قلم یوروتمشلردر. ایشته بوکودوك رفتار سیئه‌سیله‌ده یاد انامده هیچ یرطوتامامشلردر. بر محرر یازی یازارکن پیش املدن بودســتوری آییرماملیدر.

قورقویورم اما، نه‌اولورسه اولسون: فاعتبروا... ای ... شبان هوسنمای تنظیم! .. دیمه‌دن کچه‌مه‌یه‌جکم ...

*
* *

بو مقدمه‌یی بیتیرمه‌دن اوچ استاد ادب وعرفانه قارشی کوکلم بیوك بر وظیفهٔ شکرانك علناً ایفاسی ایچون چیرپینیور، طوریبور: افاضلدن بر نجیبسیدرکه بر سنه‌لك تلقینات کزیده‌سیله حقیقت ادبیاتی اول باول فکریمه القا ایله‌دی. فی‌الحقیقه عادتا علم یرینه کچن قویو بر جهلمی اخلال ایله سکونته بدل اضطرابمه بادی اولدی. ایشته سنه‌لردن بری بنی تحری ٔ ماهیت ادبله اوغراشدیرییور، طوریبور. یوقسه وقتیله بنم‌ده قصائدم، غزلیاتم، تخمیسلرم، نظیره‌لرم واردی. شودقیقه‌ده بن‌ده بر مجموعهٔ اشعار صاحبی اولابیلیر، بر کوشهٔ شاعریته کچر، حتی کیم بیلیر بلکه شاعر شیرین مقال عنوانی بیله آلیردم.. فقط یوق، یوق.. بو جهتله اوعلم، بوشاکردلکه اوخواجه‌لك قربان، بنی ابتدادن ایقاظ ایله شو مسلك ادبه صوقان استاد وار اولسون. برصاف هواده... کیجه مهتابه قارشی... هم لطافت و احتشام عرشی سیرایدر، هم‌ده:

ییدیزلری ایله‌دم تماشا
اشعارکه خالق ایتمش انشا

بدیعه‌سنی تفکردن کچیریرکن حکمت افلاکه دائر جهلکه، جهل عمیقکه مبهوت اولورسك :

نه تاب کذر ، نه‌فکرعودت
قالدم بوراده اسیر حیرت

صوکره اعماق تفکره طالارسك ، طالا.رسك ، نهایت :

یا ایها الناس کم لله من فلكٍ
تجری الریاح به والشمس والقمر
کننا علی الله بادینا و حاضرنا
فما لنا فی نواحی عزه خطر

دیبه جهالتکه مرثیه خوان اولورکن بالتصادف یانکه بری کلیر. دایاناماز، بوحکمیاتك، سیاراتك کنهنی تصادفاً اوکاصورارسك. حریف غایت واقفانه برطوز ایله : « آدم سن‌ده! اسکی آیلری نه‌یاپیورلر صانیورسك، قیرپیورلر، قیرپیورلر، ییلدیزیاپیورلر. » دیبه بیلیر، دیبه بیلنلرده بولونوریا. شمدی اوجهله‌می ، بوعلمه‌می یانملی ؟

ایکنجی استاد عربستانك بر مفخر افاضلی . اولاد عربك بر علامهٔ بلندی . یعنی شیخ بشیر غزی افندی حضرتلریدرکه کنج برسنده جمع ایله‌دکلری کمالات کلیهٔ علمیه ایله وادیٔ ادبده ، لسان افصح البیان عربده بکا جهانده آرامقله بولونماز برمرشد هرخصوصده برمربی اولدیلر.. پك آز وقتده ادبیات

عربیه‌دن ادراك قصیریمه اویله بر نکته ، نبذه صوقدیلر که ایلك فرصتده اتساعه مهیادر .. عربجه ، عربجه ! نجه بر معمی ، سنه‌لردن بری هیچ بر تدریس ایله حل اولونمامش بر معمی ایدی . مکر هر فضیلت مدرسك ایمش ، هرتدریس خواجه‌یه کوره ایمش.. نه اولور ، بویله اکابر علمادن دها زیاده استفاده میسر اولسه‌ده لسان عرب ملکمزده احتیاجه کوره یاییلسه..

اوچنجی معلم‌ایسه، بودرسلرك مقرر بلیغی (لاروم) در . بوسفر خواجه ایله آرامزه بر عمومیت کیرییور. فقط نه کرك؛ استفادهٔ مطلوبه ینه حاصل اولدی . ینه فکرم بودرو ن ادب وکمالدن برفیض بولدی. حضرت علی — کرم‌الله وجهه — :

« من علمنی حرفاً فقدصیّرنی عبداً »

بیوریور ، بوحسابه کوره بن بواساتذهٔ عرفانه قرق ییل قول اولسه‌م ینه آزدر . برقلب که حرمتدن ، منتدن ، محبتدن آزاده‌در ، بر چوله ، قورو ، یانیق بر چوله بکزر ؛ قاوریلیر ، قاورلدقجه صاحبنی‌ده قاوورر ، بی آرام ایدر. دوشوندکجه‌شکرانم تضاعف ایدییور: شومعلمین کرام قلب حقیریمی‌توکنمك بیلمز برمنت ومحبت وحرمتله مالامال ایله‌دیلر ، بکاعالمی شن، شوخ قیلدیلر ، سودیردیلر . انسانیتك بویله مکارمنه سزاوار اولمق ، فکری هیچ اولمازسه خشنود، متسلی ایدییور، چشمی آراصیره خوش برتهاجم رقتله نمناك ایله‌یور. « سعادت‌بشریه‌نه‌در؟ » دییه

اتعاب ذهن ایدن بیچاره‌لره بویله حرمتدن، محبتدن، منتدن، مصافاتدن، مودت و صمیمیتدن، حاصلی بر چوق احتساسات لطیفه‌دن مرکب املر، دوالر کوسترملیدر. مسعوددر مسعود اولور: هیچ شبهه یوق، اوفردکه بوحسلری بسلر، باخصوص کوندن کونه احتیاجات متزایده‌سیله متناسب برصورتده بسلر.

دمیندن بری بویله سویله‌نیور، طوریورم.. سوزلرم بلکه قارئینه صداع ویرمکه باشلادی. ابتدادن قلمی اله آلدم.. دوشونجه‌لریمی شویله بر طوپلادم، ذهنمده نهفته نکته‌لر وار صاندم. سوینه سوینه شو سطرلری قارالادم.. فقط خاتمه‌ده کوردم‌که بیاناتمده ناشنیده برحرف، برکلمه‌بیله‌یوق. نتیجه هپ معلومی اعلامدن عبارت قالیور. آنجق برجهت موجب‌تسلی‌که بومعلومات بلکه برحسبحال ادبی یرینه‌کچر، بویله برحسبحال‌ده مذاکره‌یی آندیره‌بیلیر.. بنابرین شوسونوك مقدمه بودرسلر ایچون برمذاکره‌یه بدل اولورسه نه‌موطلی، سکا اما:

ای خامه! اثر سنك دکلدر
ای شب بوسحر سنك دکلدر

پارس: ٧ نیسان ١٣١٢

۱

بعضاً پك عاميانه، پك بسيط فلسفه‌لر واردر كه پك طوغريدر.
طوغري اولديغي ايچون كوزلدر. انسان اك چوق نه‌يي سورسه
اك زياده اوندن بحث ايدر، ياخود اوندن بحث اولنديغني اوزلر.
بن ده اك صحيح مفهوميله ادبياتي سورم. قارئين كرام آرالرنده
شبهه يوق كه بنمله همحال اولانلر چوقدر. اويله ايسه ادبياتي
مدار بحث ايتمليزكه طرفين‌ده خشنود اولسون. ذاتاً بومكتو-
بلرمده فكرمجه موافق بر طرز طوتيورم: هرهفته نهايتنده
تدقيقات و تتبعاتمي ذهناً شويله‌جه طوپلايورم، برر برر موازنه
ايدييورم، محاسن ومنافع جهتيله اك زياده كوزيمه چارپان پارچه‌يي
دوشونه‌دوشونه قلمه آليورم. مثلا، دميندن بوهفته‌كي سرمايه‌لريمي
شوصورتله كوزدن كچيردم: جمعه ايرتسي كوني (آلكساندردو-
مافيس)ك جنازه آلايي ؟ في الحقيقه تابوتك آرقه‌سندن يوروين
مشاهير ادبا شايان تصويردر. هله بو وجدان ربا مؤلفك صوك
دمنده بيله صفوت ومخالصت افكاردن آيرلمامسي، (لادام او قامليا)
سركذشتنك فصل حزين حقيقيسني، تشكيل ايدن دخترفلكز-
ده‌نك قبري قربنده مقبريني انتخاب ايتمسي حقيقةً محزندر ...

اما هم گچن مکتوبلرمده[*] (دوما) دن چوق بحث ایتدم، هم ده بو آلایده نطق، فلان اولمادیغی ایچون مقاله بر آز سونوك دوشردی. «بازار كونی پارسه بر ساعت مسافه‌ده كائن بر چماشیر وبویا فابریقه‌سنی كزدك. صاحبلری بزی دعوت ایتدیلر» [**] بو فابریقه‌نك برعینی كوكصوده تأسیس ایتمكه چالیشیورلر. مفید برزمین.. هله طورسون، چونكه برپارچه قورو. شمدی اشواق ولطائف ادبیه وعلمیه ایچنده یوزییورز. بردنبره او وادی‌یه صیچرامق جائزدكلدر. قدمه قدمه كیتملی‌یز. بازار ایرتسی كونی (حقوق مدنیه) درسنده خواجه صدددن لطیف بر صورتده خارجه چیقدی. یوق، صددی توسیع ایتدی. قانون مدنی نقطهٔ نظرندن مسؤلیتی تشریح ایله‌دی. عادتا بر فلسفهٔ قانونیه كوستردی. بویولده یازلمش برایكی مشهور اثر اوزرینه پك عالمانه تنقیدات یوروتدی. اعلا برماده، شوقدركه دروس آتیه‌دن وجدی بر تتبعدن صوكره قلمه آلنملی‌در. صالی اقشامی فنی و ادبی عد اولنه‌جق درجه‌ده رنكین وجدی بر مسامرهٔ موسیقیه. پنجشنبه كونی برمعتاد تیاترو وقونفرانس. لكن جمعه كونی (صوربون دارالفنون) نده‌كی ادبیات درسی مكارمك جمله‌سنه فائق ایدی. موضوع بحث اون طوقوزنجی عصرده‌كی حقیقیون ادبیاتی،

[*] (اقدام) ده دها اول نشر اولنان پارس مكتوبلری.

[**] شو مقاله‌لر (اقدام) ه درج اولندیغی كبی عیناً ابقا ایدلدیكندن اساس بحثه متعلق اولمیان بویله فقره‌لرطی ایدلمه‌دی.

معلم ایسه اوته‌دنبری فضل ومحاسنی تعداد ایده‌کلدیکم (لارومه) ایدی . قوجه درسخانه خنجا خنج سامعین ایله طولو ایدی . اودرجه‌ده‌که ایکنه آتسه‌ك یره دوشمز ضرب مثلنه ما صدق ایدی. علمه بودرجه انهماك ، باخصوص طائفهٔ نساده ، انسانی دوشوندیرییور. چونکه امیل ، اوتهاجم فکره وله ویرییور . بری طرفده آلتمش، یتمش یاشنده براختیار هوسات روحانیه‌سنه بوواديده‌کوزل برمشغله بولیور، ایام اخیره‌سنی بولطائف علمیه ایله تلذید ایدییور . اوبر جهتده هنوز شبابنه قدم باصمش بر قیزسن کماله ایرمشلره غبطه‌پیرابر جدیت، برمراق ایله بودرسلری پیشکش آمال ایله‌یور ، بواذواقه تفوق ایده‌ن براکلنجه تصور ایده‌میور. هرشیدن برفلسفه چیقارمق ایی‌دکلدر. لکن اوحالی، اوهیئتی کوروب ده بودوشونجه‌لره صاپمامق قابل اولامایور . معلمك سویله‌دکلرینی حرفی حرفنه یازمقدن زیاده بو درسك فکرمه صورت حلولنی و اوراده اویاندیردیغی مطالعاتی شرح ایده‌جکم . چونکه بووجه ایله سوزلر سمعه دها آشنا کلیر .

کچن سنه بودرسده (آلکساندر دو مافیس) دن بحث اولنمشدی . معلم بومؤلفك آثارینی برر برر حادهٔ تنقیددن کچیره‌رك اك بیوك اندیشه‌سی اکتساب شهرت ، جلب نظر ، اثبات دها دکل، فقط برصفوت ومخالصت فکرایله ترویج آمال اولدیغنی کوسترمش، بواملمرك‌ده عمومه بیکانه اولمقله برابر کمال آدمیته خادم برفلسفه‌یه مستند بولندیغنی مدللاً میدانه قویمشدی.

(دوما) بو درسی اوقودقدن، ایشتدکدن صوکره معلمه لطیف بر مکتوب یازییور — ذاتاً بویله مکتوبلر، مقدمه‌لر اوبیوك محررك باشلیجه مخصوصات دلفریبندن‌ایدی — (لارومه) درسه باشلار باشلاماز بو مکتوبی چیقاردی. سامعینه خطاباً: «سز بوواديده رفقای تحریر وتتبعمسکز کچن سنه بوتدقیقاتی برابر یوروتدك. ضیاع ابدیسی هپمزی داغدار ایدن ادیب عالیقدرك شوسوزلری هم سزه، هم بکاراجعدر.» دیدی. اوقومغه‌باشلادی. (دوما) اومطالعاتی پك مصیب بولیور: «بر مزیتم وارسه اوده صفوت ومخالصتمدر. سز اثرلرمدن حقیقتی استنباط ایدییور-سکز، نه نعمت!» منقدك مدایحنده بولنیور. نهایتده: «قریباً پارسه عودت ایده‌جکم. بنی کورمکه صیق صیق کلسه‌کز آ. باری شوصوك کونلرم لطائف صحبتکزله شاد اولسون.» دییور. (لارومه) بوسطرلری اوقورکن متأثر اولدی. رقیق برسسله: «وا اسفا، اوزماندن بری نه استاد پارسه عودت ایتدی، نه‌ده بن او شرف ملاقاته نائل اولدم. ادبیاتمزی ماتملره مستغرق ایدن اوجنازه‌نك آرقه‌سندن کچن‌کون حزین حزین یورورکن شوسطرلر خاطریمه کلیور، بنی دلخون ایدییوردی.» دیدی. بومقدمه بویله‌جه بیتدی. تأثرسامعینه، باخصوص سامعاته سهولتله سرایت ایتمشدی. حتی بعض اختیـار قادینلرك کوزلری بیله یاشارمشدی. بوحاله تعجب ایتمه‌ملی. (دوما) وصیتی موجبنجه جنازه‌آلاینده نطق، چیچك، فلان کبی هیچ بر آلایش ایسته‌مزکن

تابوتی اوزاقدن اوزاغه محزونانه تعقیب ایدن اختیـار قادینلر اللرنده بر دمت شکوفه اولدیغی حالده آهسته آهسته یورییورلردی . بو قادینلر کیمدی ؟ شبهه یوق که دم شبابلرنده (لادام اوقاملیا) اویوننی سیر ایدرك خلجان و هیجانه دوشمش و بو زمانه قدر اوخاطرات مهیجه‌یی قلبلك الك کزین بر کوشه‌سنده صاقلامش بیچاره‌لردن ایدی . اوان هرم ؛ بالطبع اوخاطره‌لره باشقه بر رنك ، برقیمت ویرییوردی .

« حقیقیون ادبیاتی » نه‌در ؟ عصر حاضرك نصف ثانیسنه طوغری ادبیاتده بر تبدل حصوله کلدی. خیالدن زیاده حقیقت میدان آلدی . بوتبدلیده حاضرلایان ینه خیالیون اولدی .

کافهٔ شـؤنات بر تبدل دائمی یه تابعدر . بو بر قانوندرکه ادبیاتده‌ده مرعیدر . خیـالیون مسـلکنك موجدی ، رئیسی (ویقتور هوغو) یی نظر تدقیقه الـکز : بر وادئ تبـدله طوغری سریع برانهماك کوریرسکز. فی‌الحقیقه بوحالت اون سکزنجی عصرده (وولتر) لرده ، (روسو) لرده دخی عیاناً مشهوددر. فقط (هوغو) نك سوزلرنده‌کی خارق‌العاده رنك ، جلا اونلرده اولمـدیغی ایچون بو قدر جلی دکلدر . بشریتك خیالات موجا موجنی تصویرده بواسلوب رنکا رنکك بیوك بر تأثیری وار. چونکه ادبا، ادبیات نقطهٔ کماله طوغری ایلریله‌دکجه بو کسـوهٔ رنکینه بورونیور. شوتجلی هر سـاحهٔ ادبده ، هر مملکتده کورونیور . بزده (شمسا) محررینـك ، زمان

زمان انجلا ايدرك تكملات ادبيه‌مزدن خارقه كبی پارلاق بر نمونه كوسترن اواديب مستثنی قدرك تاريخچهٔ آثاری بودعوايه صاف بردليلدر . (نغمهٔسحر) مقدمه‌سندن (وصلت) دن باشلامق ايسته‌مزسه‌كز (مه‌پريزون) ترجمه‌سندن ابتداءً كالكز ؛ لكن فكرك تكملنی بليغ بر ادا ايله مظفرانه تعقيب ايدن اسلوبك روش رنكيننه ، آهنكنه دقتله باقكز . اوچنجی (زمزمه) ايله برنجی وايكنجی زمزمه‌لر ارالرنده بيوك برفرق بولورسكز . هله «كوزياشلری» وسائره كبی برايكی كتابه يازلمش تقريظلری ، تقديراتی ، تفكری ، محسن بكی كوزدن كچيريكز . نهايت «شمسا» ده طوريكز . كوزلركز نصل قاماشيور ، رنكده‌كی قوت لوحهٔ فكره نه درجه تأثير ايدييور ! .. بوبحث اوزوندر . ادبياتمز ايچون آيريجه برمبحث تدقيقدر .

(ويقتورهوغو) ده بوحالدن ماعدا برنظر دوربين واردر . دوربيندن مقصد برخاصهٔ مكبره‌دركه كوچك برمنظرپی فوق‌العاده بيوتور . (لامارتين) دائما تصوير حسی يه ميل ايلر . ادبيات جديده‌مزده اك زياده حكم سورن بو جهتدر . « ياقه‌جقده ، برمزارلق عالمی ، يادابت ، مقبر ، ای زائر اعتبار .. » كبی اك كزيده اثرلريمز زياده مزايای حسيه ايله مطرادر . (هوغو) ده ايسه اك چوق تصوير مادی بولنور . بو شاعر سيار بر مصوره بكزر . اك عادی بر منظره كورر ، همان قلمنی ، كاغدينی چيقارير . اولوحه‌يی رسم ايدر . ١٨٢٨ تاريخندن

بری نه‌کوردی ایسه بر جزؤدانه قید ایتمك عادتنی اختیار ایتمش، بو جزؤدانلر «مشهودات» عنوانی آلتنده شمدی نشر اولنیور. (هوغو) نك الك زیاده مناظر مادیه ایله متحرك اولدیغنه بو یولده آچیق بر دلیل وار: «نغمات غروب» و«شرقیات» کبی اشعار علویه‌سنی شو «مشهودات» جزؤدانیله تطبیق ایدیکز. او علوی منظومه‌لردن هر برینك بر منظرهٔ مادیه محصولی، الهامی اولدیغنی کوررسکز، شو مشهودات پارچه‌لرنده اونلرك بر ر کوچك نمونه‌لرینی بولورسکز. مثلا بومنظومه‌لردن بری‌ده «برنجی ناپولیونك جنازه آلایی» در. نه‌مطنطن، نه‌بلیغ بر شعر! شاعره بوشعری الهام ایدن نه‌در؟ ١٨٤٠ تاریخنده‌کی «مشهودات» ی کوزدن کچیریکز. (هوغو) اوکون بالذات کیتمش ناپولیونك جنازه آلاینی کورمشدر. وقعه‌یی مختصراً تعریف ایدییور. لکن شو مختصر سوزلرك او اوزون منظومه‌یه اساس اولدیغنی نه‌قولای آکلاشیلیور! تعبیرات بیله یکدیکرینه مشابهدر. یالکز برنجی بر قارالامه، حقیقی بر تصویر ابتدائی ایکنجی «بلیغ، علوی بر محصولدر» تفکرات و تهیجات ایله مزین بر سانحه‌در. حاصلی، محرك، منظرهٔ مادیه، اساس، تصویر مادیدر. اولا نثراً اشارت، صوکره شعراً توسیع اما خارق العاده بر توسیع!

ینه مشهوداتدن ١٨٤٥ تاریخلرینه طوغری بوسفر کوچك بر وقعهٔ بیتیه‌یی اله آلکز: خدمتجی قیز (هوغو) نك غایتله

سودیکی بر چین کاسـه‌سنی قیرییور . اك زیاده قیزك تلاشی ، محجوبیتی شـاعرك جاننی صیقیور . شـمدی بو وقعه‌نك الهام ایتـدیکی «چین کاسـه‌سی» عنوانلی منظومه‌یی اوقوییکز . کوردیکزمی ، شـاعر بتون مشاهدات مادیه‌سـنه بنای فکر ایدییور . اودرجه‌ده‌که بواشعار وقایع روزمره‌نك برتاریخچه‌سیدر. بونکچون (ویقتور هوغو)نك منظوماتی تاریخ‌عصرینك جبهۀ شعریه‌سنی تشکیل ایدر ، دنیله‌بیلیر .

(١٨٥٢) دن صـوکره (ویقتور هوغو) شعرلرنده قرون وسطی حکایه‌لرندن ، حاللرندن بحث ایتمکه باشلادی ، دیمك ، تصویر مادی جهتنی براقدی ، خیر ، اویله دکل ، اوصیره‌لرده شاعر؛ (ژرسه‌ی) آطه‌سنی اقامتگاه اتخاذ ایتمشدی، بو آطه‌قرون وسطادن برپارچه کبیدر. اوراده‌قرون‌وسطی‌عاداتی‌حکمفرمادر. مثلا عادت بلده : هرکس کبی (هوغو) ده هرسـنه باشی ایکی طـاووق آلیر . نشـانۀ عبودیت وتابعیت اولمق اوزره انکلتره قرالیچه‌سی نامنه مملکت حاکمنه کوتورردی . آطـه اهالیسی بوعادات قدیمه‌دن آیرلمایوردی . حتی ینه(هوغو) نقل‌ایدییور: بر کویلینك ترلاسندن بردمیر یولی کچه‌جك ایمش. کویلی قابل دکل ، بویولی ویرمکه قائل اولمامش . اصول دائره‌سـنده یول النمش ، خط یاپلمش . فقط لوقوموتیو کچه‌جکی صره‌ده کویلی ماتم‌البسه‌سنه بورونه‌رك‌قاریسیله برابر کلمش، تارلاسنك‌اورتاسنه، یعنی یولك اوزرینه یاتیویرمش . همان ترن دوردیرلمش . فقط

وقعه اودرجه رقتی موجب اولمش که حکومت دمیریولنی اورادن قالدیرتمش.

ایشـته بودرلو عالم ایچنده حیات کچیردیکی ایچون (ویقتور هوغو) او قرون وسطی سنوحاتنی میدانه کتیردی. ۱۸۵۵ دن اعتباراً (هوغو)نك اسلوبنده ایکی تجدد حاصل اولدی. بو تجددلرك بری مقبول، دیکری مدخولدر. براسمی دیکر براسمله توصیف ایدییوردی ، اسمی صفت یرینه قوللانیوردی ، کیتدکجه تعمم ایدن بو استعمالده لطافت یوق. فقط ایکنجی تجددکه « آچیق پنجره‌لر » منظومه‌سـنده کوردیکی وجه ایله اسلوبده موشکافانه بر دقت ، بر تهذیب ، صیق بر ترتیب ایدی ، دائما مرغوبدر . ایشته خیالیون رئیسی بیلمیه‌رك مسلك حقیقیونه تمل قوریبوردی. بو سببه مبنی ادبای حقیقیون ابتدای ظهورلرنده (هوغو)یه عادتا پرستش ایدییورلردی . تصاویر مادیه‌دن استنباط فکر ایلمك ، اسلوبك رنکنه ، جلاسنه ، آهنکنه بودرجه اهتمام ایتمك حقیقیونك فکرینه موافق کلیوردی . دیمك که بو مسلك جدید خیالیون مسلکنك برصورت متبدله‌سی اولیور . فقط کیتدکجه بو تبدل درینلشمشدر . ادبیـات حقیقیه نقطهٔ نظرندن (هوغو) نك تدقیق اشعاری بزه شو نتیجه‌یی ویریر ، ایلریده آثار منثوره‌سنی‌ده کوزدن کچیریریز .

شو درسدن ادبیات عثمانیه ایچون نه استفاده اوله بیلیر ؟

اسلوبه دقتمز کیتدکجه تزاید ایلیور . اساتذهٔ ادبمزك عادتا

بر فیل دیشی معمولی کبی تراشیده و لطیف عباره‌لری، او آهنکدار کلمه و جمله‌لری کوندن کونه، یکیدن یکی‌یه فیض آور اولیور. بو فیضی ادبیات غربیه‌نك بر موجهٔ انعطافی عد ایله‌رز. حقیقت بو تجدد غرب ایله اوغراشان ادبامزده بالخاصه متجلیدر. شوقدر که کسوه بویله رنکین ایسه‌ده روح ینه بسیطدر. بر ایکی ادیبمز، اوده بر درجه‌یه قدر مستثنا ایسه‌ده ادبای سائره بو استفاضهٔ لفظیه‌یی معنایه بسبتون تشمیل ایده‌مه‌دیلر. الك صوك الك کوزل بر اثریمزی الفاظ ترکیه‌دن تجرید ایدك. یعنی باشقه بر لسانه نقل ایله‌یك، معنی نه‌درجه ابتدائیدر، کوریرسکز. بو شائبه‌نك ده الك بیوك سببی، بسبتون حقیقیون کبی پیامازسه‌ق، بر بحث ادبی‌یی تدقیقات علمیه وفنیه اوزرینه بنا ایده‌مزسه‌ك ده هیچ اولمازسه (هوغو) ده بر رنك خارق العاده‌سنی کوردیکمز خاصهٔ مکبره‌یه میل ایتسه‌ك اوزمان ادبیاتمزده‌ها معنیدار اولوردی. بو قصور طرز قدیمدن، افراط تقلیددن، طریق تنظیردن ایلری کلیور. مثلا بر استاد ادب کوکصوده بر منظرهٔ حیرت آرا كوريیور، متأثر اولیور، صیره‌سنه کوره آز چوق بر مهارتله او پارچه‌یی تصویر ایدییور. دیرکن بری طرفده او منظره‌یی هیچ کورمه‌مش. بلکه اوصیره‌لرده بوغاز ایچنه آیاق آتمامش برسوری شاعرلریمز او تصویره نظیره‌لر یاغدیرییورلر. آرتق بو یازیلرده قوت معنی آرانیرمی؟ بو مقلدلکدن عبارتدر. اورسمك صورتنی یالان یا کاش چیقارمقدر. برکون بیلدکلرمدن بری:

« ورم برقیز » دییه برمنظومه سویله‌یوردی . بیك درلو زحمتله یومورطلادیغی پارچه‌لری بی‌درپی بکا کوستریپوردی. نه‌یاوان، نه‌قوری سوزلردی !.. صبر ایده‌مدم :

— بومنظومه‌یی نیچون‌سویله‌یورسك؟ باشکدن‌برسرکذشتمی کچدی ؟ برمتورمه‌می کوردك ؟ دیدم ؛

— یوق ، هرکس سویله‌یور ، کوزل برزمین دکلمی ؛ دیدی .

افهام مرام اوزمان کوچ اوله‌جغنی بیلدیکم ایچون اصرار ایتمه‌دم . شمدی له‌الحمد حقیقت دها ایی تجلی ایدییور.بویولده سنوحات معناجه رنکین اولورمی ؟ علوم اقتصادیه‌ده برقانون واردر : انسان برذره بیله تولیده مقتدر دکلدر . وجوده کلن اشیا نه‌قدر قیمتدار اولور ایسه اولسون‌هپ تقلباتدن عبارتدر. بوقانون، قورقارم‌که ادبیاتده‌ده حکمفرمادر. تکمیل‌محصولات ادبیه ، مکنوزات طبیعیه‌نك برر صورت منقلبه‌سیدر . اویله اولدیغی حالده اساس طبیعی‌یه احتیاجمز بدیهیدر .

شمدی‌برنقطه قالیر:طبیعتدن بوفیضی آلمق ایچون‌بودرجه‌یه قدر علم ، فن، معلومات ایستر. یوقسه، مثلامعدنجیلك فننه آشنا اولمیان برآدم ، برهیئت استخراج معادن ایده‌مز ، بوحالده طبیعیدر . ینه طانیدقلرمدن بری بیوك آطه‌یه کیدییور،هکبه‌لی آطه‌یه دائر شعر سویله‌یوردی . سببنی صوردم - مقصد بر تجسس، برتهیجدن عبارت، اوده نجه هرایکی آطه‌ده مساویدر

ـ ديدی ، يعنی تنزهاتندن استخراج فوائد ايده‌ميوردی . بو موفقيت ايچون صيره‌سنه کوره علم فلسفه ، علم منافع الروح ، علم منافع الاعضا ، علوم سياسيه وسائره کبی برچوق علوم وفنونه احتياج واردر . بو معارفدن انسان هيچ اولمازسه بعض معلوماته مالك اولملی که النده طبيعتدن استنباط واستفاضه ايچون بر واسطه ، بر آلت بولنسون . استادلريمز مستثنا ، شبان ادبامزك اکثرنده بو جهت ناقصجه‌در . ادبياتمزك اصول تعليمی‌ده بو نقصانه ياردیم ايدييور . منقدلك بيوك بر قدرته متوقف اولديغنی بيلمه‌سه‌يدم بو اصوله دائرده برقاچ سوز سويلمکه جسارت ايدر وبعض مجموعه‌لرمزده کوريله کلن اوطرز قديم انتقادی حاشا مدخول دکل ، فقط محدود ، اوقدرکه فائده يرينه مضرت حاصل ايده‌جك درجه‌ده محدود اولديغی ايچون تصويب ايتمه‌مك ايسترديم .

لاحقه

وقتیله (اقدام) ده نشر اولندیغی صیره‌ده بودرسه دائر احمد مدحت افندی حضرتلرینك ترجمان حقیقتده یازدقلری بر مقالهٔ مهمه محررحقیر ایچون تقدیراتی شامل ایسه‌ده اهمیت ادبیه‌سنه مبنی بروجه آتی عیناً نقل اولندی :

تجددات ادبیه

پارسده برذات « اقدام » غزته‌سنه مکتوبلر یازییور. درلو مباحث میاننده ازجمله ادبادن ، ادبیاتدن‌ده بحث ایدییور. نه‌قدر کوزل‌یازییور! چونکه یازدیغی‌شیلری اوماده‌لرحقنده بر وقوف تام ایله یازییور .

بوکونکی (٤ کانون‌اول ١٣١١) نسخه‌سنده‌ده « صوربون دارالفنوننده » سرنامه‌سی آلتنده ادبیات‌اوزرینه یوروتدیکی بحثی اوقودم. هرزمان بوذاتك‌اثرلرینی‌بکنه‌بکنه‌سوه‌سوه اوقودیغم کبی بوکونکی بحثنی‌دخی برکره بوصورتده اوقودقدن صکره زمین بحث زیاده‌سیله نظر دقتمی جلب ایلدیکندن برکره دخی کمال اهمیتله‌اوقودم. هزاران آفرین ! چوق کوزل یازمش! جمله‌مزك استفاده ایده‌بیله‌جکمز بریولده یازمش !

معلم لارومه‌نك صوربونده متوفى علكسـاندر دوما زاده حقنده بعض تقديرات واخطاراتندن سوزه كيريشه‌رك ويقتور هوغونك «خيالى» مسلكى ايله اكا خلف اولان «حقيقى» مسلكى حقنده برقاچ كوزل تعريفدن (وولتر) و (روسو) و (لامارتين) و(موسه‌يى) مثلا اخطاردن صكره هوغونك هرمشاهده ايلديكى شيلرى درونته قيد ايتديكى دفتر مشـاهداتى‌ده خبر ويروب بالآخره مشاراليهك نظم ايلديكى اشعار هپ اساساً اودفترده مقيد اولان احوال اوزرينه مبتنى اولدقلرى يعنى حقيقيـاتدن عبارت بولندقلرى ايچون اوقدر كوزل اولدقلرينى سويليورده نهايت بحثى بزم ادبيامزه نقل ايتديره‌رك :

« اسلوبه دقتمز كيتدكجه تزايد ايله‌يور. اساتذهٔ ادبمزك عادتا برفيل ديشى معمولى كبى تراشيده ولطيف عباره‌لرى، اوآهنكدار كلمه وجمله‌لرى كوندن كونه يكيـدن يكى‌يه فيض آور اوليور . بر ايكى ادبمز . اوده بردرجه‌يه قدر ، مستثنا ايسه‌ده ، ادباى سـائره بو استفاضهٔ لطيفه‌يى معنايه بتون بتون تشميل ايده‌مديلر . »

دييور . لكن بوسـوزى اويله بلا دليل ولا حجت ادعاى خام صورتنده سويليور . اك قيصه سـوز ايله حكملى برحجت اولمق اوزره :

« اك صوك واك كوزل براثريمزى الفاظ تركيه‌دن تجريد ايدك ، يعنى برباشقه لسانه نقل ايله‌يك ، معنى نه درجه ابتدائيدر ، كوررسكز . »

دييور . السنهٔ سائره‌يه ترجمه‌يى توصيه ايدييور اما ترجمه قابلمى باقه‌لم ؟

ادبای متوفیه‌مزدن بریسی بزه دیمش ایدی که: «بزجه اوقدر طمطراقلی الفاظله قلمه آلنان شیلرك ماهیتنی آکلامق ایستر ایسه‌ك بر بشقه لسانه ترجمه ایت‌ده باق نه کوررسك» ایشته ایکنجی دفعه اولمق اوزره بو سوزی برده اقدامك پارس مخبرندن ایشتدك. پك طوغری سوزدر. واقعا هانکی شیئی اصل محرر بری اولان لساندن لسان آخره نقل ایتسه‌لر لطافتی تماماً محافظه ایدیله‌میه‌رك بر خیلیسی زائل اولور ایسه‌ده بزده بعض اویله اثرلر واردر که بونلرده مقیس دکلدر. بر صورت قطعیه‌ده «عیناً غیر قابل ترجمه‌در» دیی ویره‌جك اولسه‌ق هیچ‌ده مبالغه ایتمامش صاییله بیلورز. اکر حکماً ترجمه ایده‌جك اولورسه‌ق اوزمانده پارس مخبرینك دیدیکی کبی نتیجهٔ حاصله‌نك «ابتدائی» اولدیغنی کورورز. ابتدائی! فرانسزجه‌سی «پریمیتیف» دینلن شی که عصرمزه لایق اولمیوب اعصار سالفهٔ بعیده‌یه لایق دیمك! بو حکمه بزم اعتراضمز یوقدر. بز بو نقصانمزی تسلیم ایدرك کندیمزه اصابت ایدن درجه‌سنك جبرینه چالشمق غیرتنی حس ایلیورز. بشقه‌لرینك اعتراضی وار ایسه ایراد ایلسونلرده بز دخی کوره‌لم. بلکه تشفیٔ صدر ممکن اولور.

اقدامك پارس مخبری بو حالك سببنی‌ده پك طوغری اوله‌رق بولمش. ایشته:

« بونك‌ده اك بیوك سببی، بسبتون حقیقیون کبی یاپمازایسه‌ك، بر بحث ادبی‌یی تدقیقات علمیه وفنیه اوزرینه بنا ایده‌مزسه‌ك‌ده هیچ اولماز

ایسه هوغوده بر رنك خارق‌العاده‌سنی کوردیکمز خاصهٔ مکبره‌یه
میل ایتسه‌ك اوزمان ادبیاتمز دها معنیدار اولور ایدی »

دییور ، هوغوده‌کی خاصهٔ مکبره‌یی مخبر دها اول تعریف ایتمش ایدی ، دوربینده اولان بیولتیجی خاصه‌که اشیایه احواله او خاصه ایله باقه‌جق اولور ایسه‌ك آنلری بیولتوب بناءً علیه نظر وقوفمزه یاقلاشدیرمش اولورده بزدخی آنلرده انظارعادیه ایله کوریله‌میان شیلری بوخاصهٔ مکبره ایله کوره‌رك آکا کوره یازار ایدك .

فقط هوغوده‌کی او خاصهٔ مکبره عجبا پیرمغانه خدمت وملازمتله‌می اولور . یوقسه بیرا قدحلری ایچنده‌می بولنور ؟ بوراسنی برکوزل دوشونملی‌یز. اوخاصهٔ مکبره‌که‌علوم‌اوله‌جقدر. آنلر ادبیاتله‌اشتغال‌ایدنلرمزك الڭزیاده جانلرینی صیقان‌شیلردر. ادبای کرام کندی احتساسات طبیعیه‌لرینه‌لایحطیلك درجه‌سنده براطمئنان حاصل ایتدیرمك دعواسنده بولنورلر ایسه اصل مقصودایله آکا وصول یوللری بربرینه متوجه اوله‌بیلورلرمی؟

بولدیغی سببك طوغریلغنی اثبات ایچون دخی مخبر دییورکه :

« مثلا براستاد ادب کوکصوده برمنظرهٔ حیرت آر کوربیورده متأثر اولیور. صیره‌سنه کوره آزچوق برمهارتله اوپارچه‌یی تصویر ایدییور . دیرکن بری طرفده اومنظره‌یی هیچ کورمه‌مش ، بلکه اوصیره‌لرده بوغاز ایچنه آیاق اتمامش برسوری شاعرلرمز اوتصویره نظیره‌لر یاغدیرییورلر . آرتق بونلرده قوت معنی آرانیرمی ؟ بو عادتا

قوپیاجیلقدن عبارتدر. بر کون بیلدکلردن بریسی « ورم بر قیز » دیه برمنظومه سویلیوردی. بیك زحمتله یمورطلادیغی پارچه‌لری پی‌درپی بکا کوستریرور ایدی. نه یاوان، نه قوری سوزلر ایدی! صبرایده‌مدم: « بومنظومه‌یی نه ایچون سویلیورسك؟ باشکدن بر سرکذشتمی کچدی؟ برمتورمه‌می کوردك؟ » دیدم. « یوق، هرکس سویلیور، کوزل زمین‌ده انك ایچون! » دیدی. بویولده‌کی سنوحات معناجه رنکین اولورمی؟ »

عجبا شو سطرلری اوقویان قارئلرمز چند هفته مقدم نسوانمزك آثار خامه‌سی حقنده یازدیغمز بر مقاله ده بر متورمه‌نك وفاتنی تصویر ایدن بر خانم قیزه سویلدیکمز سوزلری درخاطر ایدییورمی؟ ایدییور ایسه اوسوزلرمزك عین حقیقت اولدیغنی اوزمان قبول ایتمامشسه بیله شمدی قبول ایدر صانورز. اوت! واا اسفا که بویله‌در. کوریه‌جك برخانم قز دخی « ادب دیمك بویله شیلری تقلیداً یازمقدر » ظننه دوشمش اولدیغندن اودخی یازه‌جق تقلید ایده‌جك شیلر آرادیغی زمان بونلری بولور یازار.

بومثللو آثار تقلیدیه‌دن مثلا « بر غروب » سرلوحه‌لی بر مقاله اوقویکز. کوررسکزکه اومقاله‌نك سرنامه‌سنی «برطلوع» صورتنه تبدیل ایلمش اولسه‌کز ینه طوغری اولور. نره‌ده بوللی مرحوم معظم‌ناجی کبی عین‌چشم دقت‌موبمو کوش‌شاعریت کسیلمش برآدمی‌که شام غریبانده‌کی غروبی تمام تصویر طبیعت یولنده یازه‌بیلسون؟ اون درت یاشنده بر ادیب بر استانبول منظره‌سنی یازمش‌ایدی. بونی تمامی‌تمامنه بیروته سلانیکه‌ازمیره

نره‌یه ایستر ایسه‌کز اورایه‌ده تطبیق ایده‌بیلورسکز . اویمیه‌جق هیچ بر یری یوقدر . مرامز بوادیی استصغار واستحقار دکلدر کندیسنی پک بیوك آفرینلرایله تلقی ایلدك . نه یاپسون ؟ امثالنی بویله کوربیور بویله یازیبور . عمرنده هیچ اورمان کورمامش ادیب کوردك‌که بالطه‌کیرمدك اورمانلری (فوره‌ویه‌رژ) تصویر ایلیور ایدی . بیلانی وبا خصوص چیانی هیچ کورمامش ادیب کوردك‌که بونلرك یالکز اسملرندن توهم اولنان دهشتله توکلری اورپه‌رك آنلری مناظر مخوفه‌دن اولمق اوزره تمثیل ایلیور ایدی . دها نه‌قدرینی ایسترسکز ؟

§

یوقاروده متورمه‌یی یازان خانم قزی تذکار ایله‌دکده ینه خاطره‌مزه کلدی ! ذاتاً خاطردن چیقمق قابلمی‌یا ؟ قادینلرمزك بعضلری حقیقةً بزه نمونه نمای ادبیات اولمق اقتدارینی کوستر- یورلر . خانمك بریسی مصرده برمسیره‌دن وقت غروبده شمند- وفر ایله عودت ایتمسی مناسبتیله برغروب یازمش وخانملره مخصوص غزته‌یه درج ایتدیرمش ایدی . ایشته غروب طبیعی‌یه باقه‌رق یازیلان غروب بویله اولور . قونیه‌ده اقامت ایدن لانغه‌لی فاطمه خانم امضاسیله قادینك ماهیتی حقنده ینه خانملره مخصوص غزته‌یه بر منظومه درج اولنمش ایدی . امثالنی هیچ بر ارککك شاعرك آثاری میاننده کوره‌مدیکمز بر طوغری شعر ! فاطمه علیه و نکار ولمعان خانم افندیلرك زینت صحایف مطبوعات اولان مقاله-

لری که تقلیداً دکل تحقیقاً یازلدقلری ایچون نه کوزل یازیلیورلر!
اصول ترجمه خصوصنده نکار خانم افندینك خانملره مخصوص
غزته‌ده نمونه‌سنی کوستردکلری طرز مستحسن حقیقةً مترجمین
رجالمزك تقلیدلرینه شایان برطرز دکلیدر؟ تکبر لازم دکل.
طوغریسنی سویلملی. بوخانملر کندی طرز تفکر وتحریرلرنده
بزلری تقلید ایتمیوب کندی کشفلری اوزرینه حرکتده پك
اصابت ایلیورلر.

اماخانملرمز میاننده دخی بر چوق مقلدلر کوریلیور که عجز
حاللری انسانی کندیلرینه آجندیرییور. مستحضرات ادبیه
سپتلرنده دانش یاموغی یوق. انسان اوشنمیوب‌ده اراشدیره‌جق
اولسه ایراد ایلدکلری جمله‌لرك هربرینی هانکی‌اثرلردن آلوب
جمع ایتمش اولدقلرینی ارائه ایده‌بیله‌جك. برپارچه‌لی بوغچه که
دیکیش یرلری‌ده واسفا که پك بللی!

« بویله اولهمز. یازمسونلر » می دیه‌جکسز؟ استغفرالله!
یکرمی بش اوتوز ییلدر « یازسونلر! فنا یازسونلر ایی یازسونلر
تقلیداً یازسونلر نصل یازارلر ایسه یازسونلر » دیه باربار باغیران
برآدم بوکون تبدیل آواز ایده‌بیلورمی؟ بزم آنلره « یازکز »
دن بشقه سوزمز یوقدر. بزم سوزمز هپ کندیمزه‌در.

یعنی آدم‌قحطنده ارباب قلمه پیشوالغه چیقشدیغمز حالده
ایشته اقداملك پارس مخبری کبی بر منتقدك بحقٍ مؤاخذه‌سنه
دوچار اولان اساتذه‌یه‌که آنلر تجددات‌ادبیه مقصدینی نظرلرنده

کوزلجه تعیین ایدرلرایسه شمدی‌یه قدر دیکرلرینه ایتدکلری پیشوالغی مقصوده دهاموافق برصورتده ایدرلرده مقصود دخی دها مکمل اوله‌رق حصوله کلور .

§

یالکز کندی خیالمزه موافق اوله‌رق یازیلان بر شی منافع مادیه ومعنویه‌مزه تماميله موافق دوشه‌مز . بونلری نسخ نفیسهٔ ادبیه‌دیه تلقی ایده‌جك اولورایسه‌ك بیهوده‌یره کندیمزی آلداتمش اولورز . بزدن ماعدا ملل متجدده ومتمدینه بونی پك کوزل تجربه ایتمشلر . آنلراصل ادبیاتی موافق حقیقت اوله‌رق تصویر وتحریرده بولمشلردر .

اوت! صورت حقیقیه‌ده یازمق کوچدر. زیرا اولا حقائق اشیایی علومك بو کونکی درجه‌سنه کوره بیلنه بیله‌جك قدر اوکرنملك بیلملك لازم کلور. بو ایسه متاعب عظیمه‌ایله حصوله کله‌بیله‌جك امنیه‌لردندر. لکن نه‌چاره؟ بشقه‌درلوده‌اوله‌میه‌جغندن یابو متاعبه قاتلانه‌رق تتبعات لازمه‌ایله برشیئی قلمه آلملی‌ویاخود کندی عجزینه قناعتله دیکرلرینی‌ده آلداته‌جق مراتبه یلتنماملی .

اما سوزمز یاکلش آکلاشلمسون . بروقت « ادبیات علوم وفنون نقطهٔ نظرندن یازلملی » دینلمش ایدی‌ده شاعرلك بریسی منظوم برهندسه مقاله‌سی یازمغه‌قالقشمش‌ایدی. هرسوز بویله آکلاشیله‌جق اولورایسه وای‌بزه ! گچنلرده وفات ایدن

«موپاسان» برقوطره‌یه بینه‌رك اجراایلدیکی جولانده «سورلو» دیه بر کتاب قلمه آلمش. بونده کزوب کوردیکی یرلر حقنده معلومات جغرافیه وتاریخیه‌می ویرییور؟ یوق! اویرلرك احوال جغرافیه و تاریخیه‌سی آنك قارئلرنجه ذاتاً معلوم شیلردر. مشاهداتی اوزرینه‌لر دوشونمش ایسه آنلری یازییور. خلقك موپاساندن ایستدیکی خدمت دخی ایشته بودر. اما دوشوندیکی شیلره نه‌بر جغرافیاجی اعتراض ایده‌بیلور نه بر تاریخ نویس! قرق قپودان بریره کاسه کمیجیلکه دائر اولان احتساساتنده بر خطا بوله‌مازلر. یوز منجم‌طوپلانسه خیالات فلکیه‌سنك هیچ بریسنی «خیال‌خام» دیه استهزا ایده‌مزلر. ایشته‌اولا احتساسات شاعرانه‌نك مبنالری‌اولان معارفی اوبضاعه‌یی پیدا ایتملیده بعده احتساسات واقعه‌یی بر صورت شاعرانه‌ده یازملی.

کچن سنه الك ایلرویه کلن ادبادن بریسیله بویولده حسبحال ایدییور ایدك. مطالعه‌مزی رد ایچون «شعر حسنله اشتغال ایدر. افکار شاعرانه‌یی حسن تهییج ایدرکه بوکاعشق دینلوب او تهییج اوزرینه شاعرك بیننده لساننده صادراولان دخی‌شعر اولور. کرك منظوم کرك‌منثور اولسون» دیدی. «ای بوحسنی کیم تعیین‌ایدر؟» دیدیکمزده «شاعرك طبع سلیمی» دیدی. شاعرك طبع سلیم اولدیغنه کندیسنك نصل‌امنیت ایده‌بیله‌جکنی صوردیغمزده براز شاشه‌لایوب «طبعی‌سلیم‌اولمیان‌ذاتاًشاعردکلدر» دیه‌بیلدی. عجبا انسان کندی طبعی سلیم اولدیغنی ینه بر طبع

دیکر سلیم ایله‌می حکم ایده‌جك ؟ ایشك طوغریسی بو که بزم ادیب حضرتلری الیوم «استه‌تیق» دینلور بر علم مستقل بولندیغنی و «کوزل» نه اولدیغنی آنجق او علمه تطبیق ایله آکلاشیله‌جغنی بیلمیور ایدی. هله حقیقتدن دها کوزل هیچ برشی یوقدر» قاعده‌سنك تکوننندن بسبتون بی‌خبر بولنیور ایدی.

§

پارس مخبرینك بر صورت نازکانه‌ده دیدیکی وجهله اسلوبه دقتمز آرته آرته فیل دیشی معمولی کبی تراشیده و لطیف عباره‌لری چوغالتیورز اما بوندن نه‌چیقار؛ بوحال ادبیاتده یالکز «فرازه ئه‌لوژی» قسمنی تشکیل ایدر. یعنی یازیله‌جق جمله‌لره ترکیبلره دقتدن عبارت بر حال که‌بوخصوصده‌افراطه‌وار انلر ممدوحیت یرینه بالعکس مقدوحیت قازانمش اولورلر. زیرا یازه‌جغی جمله‌لره بر درجه‌یه قدر اعتنا ایدنلره «فرازور» دینلوب تعبیرات مدحیه‌دن عداولنور ایسه‌ده معناسی دوزکون اولمدیغی حالده یالکز الفاظپرستانه بلاغت صاتانلره «فرازیه» دینلور که تعبیرات قدحیه‌دندر. بو مثللو ادبیات کوزه‌لرندن بریسی «تعصب» دینلن حالك تصویری یولنده بر مقاله قلمه آلمش‌ده مشهور قاموس علوم صاحبی دیده‌رو «تعصبی بوصورتده تصویر ایتمکی بیلیورسکها؛ منحوس فرازیه! » دیمش.

فرازیه‌لکك الکواسع یولی‌ده بیوك‌طانینان ادبانك یازدقلرینی

تقلید ایچون محصولات ادبیه‌لرینی ازبرلرجه‌سنه بلله‌مکدر. بونلری نیچون بلله‌یورلر؟ اویله یازمق ایچون، اویله‌می؟ حال بوکه اوسوزلری صرف ایتمش اولان آدم اوآنده‌کی احتساساتنی او سوزلرله ترجمه ایلمش ایدی. باقه‌لم بونلری قوللانانلرك یازدقلری آنده‌کی احتساسلری دخی ایلك قائلنك احتساسنك عینیمیدر؟ هیچ بو قابلمی اولور؟ او حالده بونلری تکرار ایدنلرك حالی بریسنك آغزندن چیقان سوزلری عکس ایتدیرن طاغك حالی کبیدر. یعنی سوزلری عکس ایتدیره‌بیلور اما آنلرك ماهیتلری نه‌اولدیغندن کندیسنك خبری یوق. تقدیر وتمیز ایده‌بیله‌جك حسدن دخی بعید!

بوتشبیه استبعاد بیورلمسون. « خیرمرصد » « بلاغتسمیر » « فصاحتسمات » کبی حاضر یاپلمش شیلری قوللانانلره بر صورکز. باقکز قاچ دانه‌ده قاچ دانه‌سی بونلرك اسرار ترکیبنه واقف اوله‌رق قوللانیورلر. نه حاجت! علی العاده یازلمش بر عباره یی منتخبکز اولان ذواتدن بریسنه جهراً اوقوتکزده باقکز نه قدر یاکاش اوقیور. دها الفاظك حقایقندن بوقدر غافل بولندیغی حالده برده فرازیه‌لك غیرتنده بولنلور ایسه ایش نره‌یه منجر اولور؟ یامعنادن بالکلیه خالی ویاخود معناسی وار ایسه بیله پارس مخبرینك دیدیکی کبی ابتدائی برحالده قالمغه منجر اولور.

اکربویولی براقوب‌ده دیکر برطریقی طوته‌جق اولور ایسه‌ك

اوحالده بزده بشقه ملتلرك یاپدقلری کبی یاپارز . یعنی اولا لسانمزی اوكرنورز . بعده منطق وفلسفه داخلنده دوشونمك ملكه‌مزی تنظیم ایلرز . بو صورتله اكمال تحصیل ایلدكدن صكره مسالك موجوده میانندن ادبيات مسلكنی ترجیح ایده‌جك اولور ایسه‌ك اومسلكه سالك اولورز . او حالده استه‌تیق قواعدی داخلنده اصل كوزلی چركینی تفریق وتمییز ایلیه‌رك یواش یواش كندیمزی‌ده برممیز ومقدر ایتمكه چالشورز . بویله‌اولورسه اوتوز سنه‌مدت ده‌با غزته‌سنده منتقدلك ایتمش اولان مشهور دوسولتك سوزینی طوتمش اولورزكه مشارالیه :

— « دوشونمكی یازمغی بیلنلر ایچو لیوقومونلره مراجعتك هیچ لزومی یوقدر !

دیمشدر . معلوم آ ؟ « لیوقومون » دیه بیك كشینك سویلمش اولدیغی شیئی بیك برنجی دفعه اولمق اوزره بر دها سویلمك كبی قوپیاجیلغه مكرر لكه دیرلر .

احمد مدحت

۲

کچن مکتوبلریمك برنده حقیقیون ادبیاتنه یاخود ادبیات حقیقیه‌یه دائر صوربون دار الفنوننك درس عمومیسندن بحث ایتدمدی . بو درسك مابعدی‌ده ماقبلی قدر مفیددر . بویولده مصاحبات ادبیه‌یه‌ده هم‌میلمز، هم احتیاجمز وار. یعنی فکریمزك ادبیاتمزه عائد تهذیبات ایله‌اشتغالنه سبب اولور. قارئین کرام خوش کورورسه هرهفته مخابراتمك کوچك بر قسمی‌ده بومبحثه حصر اولنور. بو درسده حضار درس سابقدن زیاده ایدی . طلبه‌دن اولمایانلر برساعت اول کلوب‌ده عمومی قپونك اوکنده بکله‌مه‌دکجه درسخانه‌ده یر بولامایورلردی . بز درس دییورز . معلم ایسه محویتندن ، حاضرونه حرمتندن مصاحبه دییور . نه‌ایسه ، کچن درسده ، یاخود کچن مصاحبه‌ده مسلك خیالیونك مسلك حقیقیونی تولید ایله‌دیکی اساس طوتیله‌رق قسم اولك موجدندن دلائل کوسترلدی، (هوغو) نك اشعارندن ادبیات حقیقیه‌یه توافق ایدن پارچه‌لریك آچیق صورتده تدقیق اولندیدی. بوحقیقت اوادیب اعظمك منثوراتنده ، باخصوص

حكايه‌لرنده دها زياده نمایاندر. مثلا (نوتردام ده‌پاری) یی پیش مطالعه‌يه آلكز. فی‌الحقيقه پك چوق یرلرده خيال بولورسكز. فقط بو خيـالی احاطه ایدن دائره برحقيقت اوزرينه مبنيدر. او بنای خيالينك نخبهٔ اساسی حقيقيدر. اوقديم كليسانك اوزون اوزادی‌يه توصيفی، قبه‌لرينك، ديوارلرينك، محفللرينك اودرجه الفی الفنه تعريفی، سنوحات فكريه‌نك جواهر ماديه ايله صورت تأليفی هردرلو خواصيله رنكين برحقيقت لوحه‌سيدركه او بنایی نظرده تجسم ايتديرير. شو اثرك يالكز بوپارچه‌سی آلنسه‌ده برمقدار، پك آز تعديل اولنسه حالاً حقيقيونك سرفرازلرندن برحكايه نويس شهيرك، (زولا) نك اثرلرندن برينه قونابيلير. شايد (هوغو) نك خاصهٔ خارق‌العادهٔ بيانی كندينی كوسترمييوريرسه او صحيفه ديكر صحيفه‌لردن تفريق اولنه‌ماز. چونكه اوقدر حقيقی بر تصويردر. بر اثرك برقسمی خيالی، برقسمی حقيقی اوله‌بيلير. بو مبحثده خيالی محال ايله قارشديرماملیدر. آثار خياليه‌نك كافه‌سی قابل الوقوع موادن مركبدر. اويله اولمازسه حكايه دكل، ماصال اولور، اوقومغه دكمز. فكر قاصرانه‌مه كوره مثلا برايكی آيدن بری كونی كونه، طاتلی اوقوديغمز «تعفف» حكايه‌سنده [*] طوسون بكك تصويری، سلاملغه چيقاريلان اوعشرت طاقمنك تعريفی صرف حقيقتدر. استاد بو صحيفه‌لری يازاركن بسيط بر

[*] عطوفتلو احمد مدحت افندی حضرتلرينك برحكايه‌لری در كه (اقدام)ده تفرقه ايدلدكدن صوكره كتاب صورتنده دخی طبع اولندی.

(دوده) قلمی قوللانیور. امینم که دورهٔ حیاتنده اوعالمه، اویله بکلره پك چوق راست کلمش، ایچلرندن برینی، طورسون بکی عشرت طاقمیله شرقیسیله، هرشیئیله شوحکایه‌یه صوقمق ایچون تدقیق ایله‌مشدر. فقط بوحکمی دوقتور (فراتنبرغ) ایچون، راسخ افندی ایچون، باخصوص سانحه خانم ایچون ویره‌مم.. بواشخاصده حقیقی نقطه‌لریوق دکل، آنجق دیدیکمز یولده خیال جهتی، هله سانحه‌خانمده پك چوق... ظن ایتمم که مؤلف بو اوچ شخصدن برینك تام برنمونهٔ ذی حیاتی کورمش اولسون. اثرك نقاط سائره‌سی‌ده بومنوال اوزره‌در. مقصد بوحکایهٔ نوینه دائر تنقید یوروتمك کبی برحدی تجاوز دکل، بلکه تفسیر افاده اولدیغی ایچون بوقدرله اکتفا ایدییورم.

۱۸۵۵ ده (ویقتور هوغو) بلچیقادن انکلتره‌یه کیدرکن (واترلو) یه اوغرار، اومیدان حربی زیارت ایدر. برپسقپوس ایله کسب معارفه ایلر، برفابریقه‌جی ایله طانیشیر. بوصیره‌لرده بلچیقالی برطابع «پسقپوسك محرراتی» دیه شاعرك بربیوك اثری قریباً انظار عامه‌یه قونیله‌جغنی اعلان ایدر. ایشته «سفیللر» کتابی. بو حقائق اوزرینـه مبنیدر. شـو اشخاص حقیقیه بواثرده برر بیوك زمین احراز ایله‌مشدر. (هوغو) کنج ایکن پك مسعود ایدی. بیلدکلرندن برقیزی سودی، قلبنك وارقوتیله سودی. آلمق ایسته‌دی ایلك اوکجه ویرمدیلر. فقط شان وشرف برهمای سعادت کبی شاعرك باشـنه قونجه ویردیلر... برعمر

مسعوديتدر كچدی. ١٨٤٠ دن ١٨٥٠ يه قدر بو سعادته بر بيوك دولت آدمی اولمق مفخرتی‌ده انضمام ايله‌دی. ايشته حياتنك بو وجوهنی مؤلفك شواثر خارق العاده‌سنده مندمج بولورسكز . . . دون انجمن دانشده (هوغو) نك خلفنه برخلف، يعنی (له‌قونت ده‌ليل) لك يرينه (هانری‌هوسه‌ی) قبول اولنوركن شعرای خياليون بدايع اخلاقيه‌يه اوقدر مراق ايتمدكلری حالده (له‌قونت ده‌ليل) لك بومسلك منيفی همان ايجاد ايتمش، هرفكرينه برنخبهٔ اخلاقيه اخفا ايله‌مش اولديغی سويلندی . نه‌بيوك حقسزلق! (لامارتين) كبی برشاعرك سوزلرنده، باخصوص (هوغو) نك آثارنده معالیٔ اخلاقيه‌دن اثر كورمه‌مك ناصل اولور؟ بوشاعر اعظمك شو يولده‌كی فضائل خدماتنه «سفيللر» كوزل بر نمونه‌در.

معلمك شو تنقيداتی انجمن دانشك دونكی مديری (فردينان برونيتر) ه متعلقدر . بوادعا اونك نطقنده مسرود ايدی . كرسیٔ تدريسده انتقاد پك زياده حكمنی اجرا ايدر ، درسلرك چوغی بويله اديبانه وقدر شناسانه محاكمات علميه‌يه ميدان ويرر . (هوغو) فكرينی دائما برنخبهٔ اخلاقيه‌يه عطف ايتمش ايكن خياليونك آثارنده اخلاقه خدمت انديشه‌سنی كورمه‌مك قولی مجروحدر . «سفيللر» بوحقيقتی عياناً ميدانه قويار. (هوغو)ده طبقی حقيقيون كبی رموزايله، اصل ايله تبيين حقائق ايله‌مكله برابر برده جمع اضداد، يعنی صنعت تضاد ميلی واردر. «سفيللر»ك اشخاص اساسيه‌سندن برينی، (ژان‌ولژان)ی

آلكز. (هوغو) نك فكرنده بوشخصك تمثالنى پيدا ايدن، دميندن ذكرايتديكمز كبى، وقتيله بلچيقاده كورديكى فابريقه جيدر. نه درجه اضداد! اولا بربيچاره حريف چوجقلرينى سفالتدن، آچلقدن قورتارمق ايچون براكمك چاليور، زندانه كيدييور، صوكره قاچيور، برحيدود، برجانى اوليور. ديركن القاآت دينيه ايله طريق صوابى بوليور، جهانك اك صالح، اك خيرپرور ادملرى صيره‌سنه كچيور. حسنات ايله سيئات ناصل يكديكرينى تعقيب ايدييور. ضديتلر دائما كوزه چارپايور. بزده «برسفيله‌نك حسبحالى» نى يازان بيوك شاعر تضاده پك ميل ايدر. بومى‌سنك ايچنده «آشاغيدن يوقارى چيقان بوخطاب يوقاريدن آشاغى اينن خطابلرقدرعلوى ايدى» عبارهٔ كزينى كبى لفظاً لطيف اولانلرى پك چوقدر. حتى تعليم ادبياتده كوستر لديكى وجه‌ايله بولطافت «نسترن»ده مبذوليت درجه‌سنه وارديرلمشدر. فقط (هوغو) نك تضادلرى لفظدن زياده فكره، معنايه، شخصه راجعدر. استفاده دخى بوجهتده‌در.

ينه «سفيللر» دن (قوزت) ك سركذشتى نه قدر قلبه، دقته چارپار. بريرده اوقودمدى: بركون (هوغو) اقشام اوستى پارسده برسوقاقدن كچركن شويله بروقعه‌يه راست كلمش: برقيز، بوديارده اكثريتـله كورلديكى اوزره كيجه كوندوز قالديرم چيكنه‌يه‌رك مشترى آرايان آلوده دامن برقيز كندى حالنده يولدن كچركن آرقه‌سندن بر اركك حيزله كلمش، قفاسنه اورمش، قيز مقابله

ایتمش . آرالرنده بویله‌جه بر منازعه چیقنجه اوته‌دن پولیس مأموری کله‌رك ارككه ایلیشمه‌مش ، قادینی توقیف ایتمش ، قره‌قوله کتیرمش .. قادین « بنم هیچ قباحتم یوق. او بکا تعرض ایتدی » دییه فریاد ایتمش ایسه‌ده بوتضرعك تأثیری اولمامش ، موقوفلر صیره‌سنه قونلمش. (هوغه) بووقعه‌یی ، بوقیزی تعقیب ایله قره‌قوله کله‌رك هویتنی بیلدیرمش ، عادلانه شهادت ایله‌مش. اوزمان مأمورلر شاشیره‌رق قیزك سبیلنی تخلیه ایله برابر (هوغو)دن استعفای قصور ایله‌مشلر ، ایشته سفیللرده‌كی (فانتین) لوحۀ حزن آورینك اساسی بووقعه ایتمش.. لكن شاعر ، نه‌بیوك مهارتله بر آتشپاره‌دن بویله بر یانغین ایجاد ایله‌مش .. (قوزت) ك نجابت فطرتی ایله سفالت حالی آراسنده‌كی ضدیت نه‌قدر حزین! بر فاحشه ایسه‌ده كونك برنده والده اولیور . چوجغنی كوچیجك بر قیزینی بسله‌مك ایچون نه كریوه‌لردن كچیور : دیشلرینی دوكیور ، صاچلرینی كسیور ، صاتیور ، جكرپاره‌سنی بسله‌یور . (هوغو) شو لوحه‌لرنده برر جهالت وسفالت قربانلری كوستریور بوصورتله طالع بشرك تسعیدی چاره‌لرینی دوشونیور. شاعرك نخبۀ آمال وافكاری خیال میال (روسو) نككنه بكزر. فلسفه‌سی اویله‌در : « انسان فطرةً معصومدر ، نجیبدر . حالت اجتماعیه بوعصمت ونجابتی اخلال ایتمشدر . »

بو فكر ، بو اثرلر اخلاقه جدی بر خدمت اندیشه‌سنه دلالت ایتمزمی ؟ بواندیشه شعرا وادبای خیالیونك جمله‌سنده

موجوددر . آنجق (آلفرددوموسه) هوا وهوسات قلبیه‌سنه قاپیله‌رق بوطریقدن انحراف ایتمشدر .

(هوغو) نك بوتصویراتنده مسلك حقیقیونه نه‌درجه میل ایتدیکی واضحاً کورلمك ایچون شو مقایسه‌یه دقت اولونسون: ١٨٥٧ ده پارسك بر کوشه‌سنی تعریف ایله‌یور . حقیقیونك رؤساسندن عداولنان (فلوبر) « تربیهٔ حسیه» عنوانلی اثر کزیننده ینه بویله برتوصیفده بولونیور . شو ایکی لوحه مقایسه اولونجه خیالیونك بعضاً تشریح حقائقده حقیقیوندن آشاغی قالمادیغی واضحاً آکلاشیلیر. شوقدرکه(هوغو)ده‌برقاچ صحیفه‌طرزحقیقی دوام‌ایتدکدن صوکره‌تصوراتخیالپرستانه درحال‌جوش‌خروشه کلیر وقائع نظرده بیور، بیور برکسوهٔ خیاله بورونور. شاعرك « دکز ساعیلری » نامنده‌کی اثر کزینی بو مدعایه پك پارلاق برهانلر ارائه ایلر ... بوکتاب بهینك یرینه یکی برحکایه‌نویسك ولو اوقدر جاذبه‌دار اولسون هر حالده اودرجهٔ فلسفه وکمالی بوله‌مایان بر محصولی یعنی (لوتی) نك « ایزلاندا بالیقجیلری » قائم اولدی . « یکیلر اسکیلری اونوتدیرر » قولی برمدت‌موقته ایچون صحیحدر . ایلك مستیٔ مفتونیت کچرسه او نوع قدمانك فضائلی تظاهر ایدر . بر طاقم کتب نفیسه واردرکه ابتدادن بر حیات‌ابدیه‌یه مظهراولمش ومخلدات کزیده‌دندر . (هوغو)نك آراصیره اصول‌تحریر وتصویرده، انتخاب وترتیب ماده‌وافکارده حقیقیونککنه مشابه برواسطه‌یه مراجعت ایله‌دیکنی کوسترمك

اوزره معلم، شاعرك اقرباسندن برشاعره، «اوكوست واقری»یه عطفاً شو وقعه‌یی نقل ایدییور: بریاز « هوغو » عائله‌سیله برابر فرانسه سواحلندن برینه دكز استحمامی ایچون كیتمش. فقط بر كون اثنای استحمامده قییدن بر پارچه آچلمش ، باشنه بر قضا كلمش ، آز قالدی بوغولیورمش . اوغلی « شارل هوغو » ودیكرلری امدادینه یتشه‌رك كوچ حال ایله قورتاریله بیلمش . « سفیللر » ده‌كی ـ دكزده بر آدم! ـ صحیفهٔ رنكیننه مأخذ بو ایمش . ایشـته حقیقیون‌ده بر وقعه‌یی بحقٍ تصویر ایده‌بیلمك ایچون بالنفس تجربه ایله‌یه‌رك بویله‌جه علم منـافع‌الروح ، علم منافع‌الاعضا وسـائره نقطهٔ نظرندن دها اییِ تدقیقات یوروتمك اعتقادنده بولونمیورمی ؟ ..

شو « دكزده بر آدم » پارچه‌سی وقتیله بر ادیب شاب غیر تورك قلم لطیفیله لسانمزه نقل اولنمش و « خاور » رسالهٔ موقوته‌سنه درج ایدلمش ایدی . مترجم مقتدر بومحصولنی ادبیات صحیحه‌یه عائد جدی برمطالعهٔ ادبیه‌ایله‌ده توشیح ایله‌مشدر . وا اسفا كه اوزمان نه اویله اثرلر ، نه اویله مطـالعه‌لر نظر دقتمزی جلب ایتمه‌یوردی . حتی « هوغو » یه‌دائر « غیرت ده، « سعادت » ده ینه اوقلملردن برچوق مباحثه‌لر صدورایتدی. فقط اوقونمادی فی‌الحقیقه اوبحثلرده بر پارچـه مغلق ، مفرط، جاذبه‌دن عاری ایدی . نوهوسلرجه بش مصراع، بش بیت، برمنظومه هپ او ادبیاته بدل اولیوردی . بعض كهنه غزلفروشلر، نظیره نویسلر

اوذهنلرده ادبا وشعرا موقعی احراز ایدییورلر و نمونهٔ امتثال کسیلیورلردی . برایکی ادیب جهانقدرك ایقاظات استادانه‌سنه انضمام ایدن ترقیات عصریه اوطرز ادبك بطلاننی ارائه‌ایله‌برابر سبیل صوابی‌ده کوستردی . شمدی وظیفه‌مز بویولی تعقیب‌ایله عالم ادبیاتده قطع مراحل کمال‌ایله‌مکدر. بوموفقیت ایچون‌ده اك کوزل واسطه شرق وغربده نه‌قدر ادبیات جیده وارسه پیش تدقیقه آلمقدر . بونلر نه‌در، ناصلدر ، نه‌یولده ترقی ایتدیلر ، یاخود ایدییورلر، آکلامقدر .

شوایکی درسدن نخبهٔ استفاده‌مز : اولا فرانسه‌ده خیالیون وحقیقیون ادبیاتی نه‌در ؛ تماماً دکلسه‌ده بر پارچه ادراك ایتمش اولمقدر. طبیعی بوایکی بیوك مسلك ادب کافهٔ خفایاسیله ایکی درسده دکل یکرمی درسده‌اوکره‌نیله‌مز. ثانیاً خیالیونك حقیقیونی تولید ایله‌دیکنی‌ده قسماً بیلدك، « هوغو » نك منظومات ومنثوراتنده پك چوق حقیقی محصوللر بولدق . ثالثاً عالی بر ادیبك ، بیوك بر شاعرك تحسساتی، باخصوص طرز بیان تحسساتی تصویراتی تعریفاتی نه‌صورتله اولیور، اوجهتیده‌آزیجق آکلارکبی اولدق فضله اوله‌رق بومجرادن ادبیاتمزه کریزلر بولدق . اوح ، پك سطحی اولسه‌ده ینه برمقدار بو وادیده کزدك . محاسنمزی ، نقائصمزی ایجه کشف ایده‌مه‌دکسه‌ده ایتمك لزومنی حس ایله‌دك یوق ، اویله‌دکل .. نتیجه تمدح وتعظمه واریپور . بو افکار

و حسيات بزده موجود ايدى . شوسوزلر اونلرى قابارتدى ، اوياندىردى . دوشونديردى . بوده بر حدمتدر ، زيرا سوزده واركه اوتصوراتى بسبتون اويوتيور، اونوتيور، اونوتديرييور بو حالدنده ادبياتمز ضرر كوريبور .

پی‌درپی لسانمزه نقل ایتدیکم شودرسلر اصللرینه نسبةً پك سونوك دوشیور. اوقدرکه برنجی‌درسی بعدالطبع اوقونجه بلا اختیار: « واه واه! او درس نره‌ده؟ بومقاله نره‌ده؟ » دیدم بو اختلافك اسبابنی آرادم: معلمك تقریرینی ضبط ایتمك قابل اولمایور. چونکه یریوق، درسخانه خنجاخنج طولیدر. حقه‌یی نره‌یه قویملی؟ قلمی ناصل اویناتملی؟ یاانسان از قضااومزین، مطنطن خانملرك فستانلرینه مرکب صیچراتیر، دوکرسه نه بیوك محجوبیت! قورشون قلمله یازمق، اوده ممکن دکل. هرخواجه‌نك درسنده ضبط تقریر قابلدر. الا بودرسده دکلدر. چونکه بش یوز کشی استیعاب ایده‌جك بر درسخانه‌یه بیك کشی کیرییور. هله او آلمان انکلیز، اسوچ معلمه‌لری فوج فوج.. الده کوچك بر جزؤدان، کوزده لطیف بر کوزلك.. هوس تحصیلده ارککلری یاری یولده براقیورلر. دون یانی باشمده‌کی صره‌ده بویله بر آلمان قیزی واردی. معلم کلمه‌دن اول یانند‌ه‌کی

محبه‌سنه آلمان ادبياتنه دائر نه‌لر سويله‌يوردی ! سوزلرنده هيچ ادعای مليت اثری كوررونيوردی. غالبا آرقداشی فرانسز ايدی كه: « (كوته) يی ايیجه آكلامق ايچون فرانسزجه دكل، آلمانجه‌ده اوقوملی‌در . او باشقه برجودت، بر قدرتدر دييه اوكا قارشی تفاخر ايدييوردی. صوكره مسئله‌يی قاتوليكلك ايله پروتستانلغه دوكدی. ظاهر، رفيقه‌سی قاتوليك ايدی كه: « هر درلو مذهب ممدوحدر . چونكه كافهٔ مذاهبك اساسی فضائل و حسناته مستنددر . بونكچون آلمان مؤلفلرندن فلانك — بو اسمی مع‌التأسف ضبط ايده‌مدم — علوی بر اثری واردر . آلمانجه بيلسه‌كزده اوكتابی اوقوسه‌كز . محرر بالجمله اديانه نه‌درجه متساوياً احترام كوسترييور، كوريرديكز» دييوردی. بواساسدن فلسفه‌يه، فيلسوفلره كچدی . آلمان فلاسفه‌سندن ، بالخاصه (قانت) دن بحث ايتدی : « قانون حقيقیٔ اخلاقی بوحكيمك اثرلرنده بولورسكز . نجه هنوز هيچ برفيلسوف بويله واضح برفلسفهٔ اخلاق ارائه ايده‌مه‌مشدر.» ديدی. صوكره انكلتره‌يه كچدی . (اسپنسر) ك فلسفه‌سنی اكلاتدی . قيز (قانت) ايله برشهردن اولديغی ممنونانه ، متفاخرانه سويلركن بو مصاحبه‌يی دقتله ديكله‌ين اوكمزده‌كی اختيار بر افندی دوندی : « عفو ايدرسكز، مادمازل ! (قانت) هانكی تاريخده وفات ايتدی ؟ » دييه صوردی. شوسؤال بكا عجيب كلدی. كيم بيلير، بوذاتده فلسفه مراقليسی می ايدی! يوقسه شومصاحبهٔ مفيده‌يی ديكله‌مكده

اولدیغنی بوقیزلره بویله‌جه بیلدیرمکمی ایسته‌یوردی؟ برآز اولی اوادیانه دائر اثر یازان آلمان مؤلفنك اسمنی شوقادیندن استیضاح ایتمك خاطریمه کلدیدی . . محجوبیت مانع استفسار اولدی . بو اختیارك سؤالی بکا بر نمونهٔ امتثال اوله بیلیردی . فقط بو اثنالرده خواجه درسه کیردی . سکوت هرطرفی احاطه ایلدی کویا درسخانه‌ده بیك کشی دکل، بر کشی بیله یوقدی :

(لارومه) بوسفرده مسلك حقیقیونه خدمتلری نقطهٔ نظرندن مشاهیر ادبای خیالیونی توضیح و تعریفه باشلادی . (موسه) یی، (لامارتین) ی، (تئوفیل غوتیه) یی برر نبذه آکلاتدی . برنجی ایچون : « الڭ یوجه سرادق خیالده تاباندر . شعرده شویله طورسون حیاتده بیله حقیقتی هیچ آکلامادی بنابرین حقائقه تماس ایدرایتمز برجوهر لطیف کبی داغیلیویردی بوشاعر خیالاتپرست، اسلوبنده بیله حقیقیوندن اوزاقلاشیر .. قافیه‌لری هپ نارین نرمیندر، کوشکدر . » دیدی

ایکنجی ایچون شو سوزلری سویله‌دی :

« (لامارتین) مسلك خیالیوندن ینه آیریلامازسه‌ده خیالاتده مستثنادر . افکارده پك رنکین صفحات علویه‌یه مالکدر. خیر وحسنات ایچون احتساسات شدیده حس ایلر، محاسنی اعلا ایدر فضائله پرستش ایدر ... بعض یکی محررلر ایچون بو حسیات نجیبه فائده‌سز، لزومسز کورونیور . سیئاتك تشریح و تعدادی دها موافق بروادی عد اولنیور ... اوح ، امین اولکز، او

کون که خلقمزده احتساسات فضیلتی، حسیات نجابتی اویاندیرمغه ساعی شاعرلریمز، متفکرلریمز آرتق یتشمز، تورەمز اولور. اوکون بزمچون، انسانیت ایچون بد بخت بر کوندر.» (بو صوك سوزلر هر صرەدن سورکلی آلقیشلره مظهر اولدی).

ادبیات عثمانیەدن بحث ایدن فرانسز رسالەلری بر شاعر عالیقدریمزی پك زیاده (لامارتین) ه بکزەتیورلر. بومشابهت قسماً:

«ای رب که سکا ایلرایم حصر عبادت»

کبی اصلی قدر پارلاق، هرایکیسیدە برمنبع کمالدن ترشح ایتمش دینەجك قدر توأم بعض ترجمەلردن، قسماًده شوایکی فطرت علویەده متساویاً تجلی ایدن تحسسات عالیۀ دینیەدن، رقت فکریەدن ایلری کلیورسەده استادك اوحزین نوحات عاشقانەسنی، اوبر- بردن محرق غرامیاتنی دیکلەینلر (موسه) یی دها چابوق یاد ایدرلر.

(لارومه) بحثمزك اوچنجی شاعری ایچون شو مطالعاتی درمیان ایلەدی: (تئوفیل غوتیه) شعراً بلکه برنجیلر درجەسنده بالاپروازدکلدر. فقط بوشاعرك روشنی تعقیب ایدرسەك شعرای خیالیوندن شعرای حقیقیونه برممر باشلادیغنی کورورز. (غوتیه) صنائع نفیسەیه بحقٍ وقف مساعی ایتمش نفائسپرستاندندر. بو اشتغالاتی فکرینه، اسلوبنه پك زیاده تأثیرایتدی. چوق چکمدی،

مقیاس حرکاتی : « صنعت ایچون صنعت کرکدر ، شکل ایچون شکل کرکدر » اولدی . یعنی ظروف افکار ، محفظهٔ تفکر اثرده اساسدر ، دیدی ، قلمنی بویله یوروتدی . آیری آیری اقتدارده ، فقط جملةً ذکی ، بلیغ درت شاعر بو روشی ، بو ابتدایی آلدیلر ، بر نقطهٔ کماله طوغری کوتوردیلر . (پارناس) [*] مکتبنی وجوده کتیردیلر .

بو شاعرلر (شارل بودلر) ، (لوئی بوییه) ، (تئودوربانویل) (لهقونت دهلیل) در . (بودلر) یعنی « شرچیچکلری » ناظمی نادرالامثال بر شاعر کزیدهدر . اخلاق خصوصیهیی بر طرفه براقکز . شاعرك افیونکشلکنی ، غرابت اطوارینی قاله المایبکز شمدیلك اسلوبدهکی تغیرات خارق العادهدندہ صرف نظر ایدیکز او کوزل سوزلرك احتوا ایلهدیکی معنایه ، فلسفهیه نظر عبرتله

[*] یونانستانده برطاغك اسمیدرکه اساطیر دولاییسیله فرانسهده شعرهده اطلاق اولنور. خیالیوندن صوکره تشکل ایدن مسلك اشعاره (پارناس) مکتبی دیدیلر. بومکتبك ابتدای تأسسنده معروف برمنقد (١٨٧٤ مایس ١٥ صحیفه ٦٦١) - ره ووده دوموند — رسالهٔ موقوتهسندہ (پارناس) شاعرلری ایچون شوسطرلری یازییور: « شکله ، ظروفه زیادهسیله ابتلا کوسترن و بو اوغورده بیوك فدا کارلقلر اختیار ایدن معاصرین شعرایه — پارناسلیلر — نامی ویریلیور. ادبیاتدهکی لون آشنالر ، کلمه تراشلر کبی پارناسلیلرده شعرای مشهورهٔ خیالیونه خلف اولدیلر » حقیقتده بوشاعرلر حقیقیون ادبیاتنك شعر قسمنی وجوده کتیردیلر. ذاتاً دروس آتیهده بو جهتده مدار بحثمز اولاجقدر. صانیرم؛ شمدیلك شوقدر قید کفایت ایدر .

باقیکز . نه‌رنکین حقیقتلره تصادف ایدرسکز . موت ایچون بر حب نامتناهی کوریرسکز. «موت، حیاتدن کلیر، حیاتك مستلزمیدر.» فکری اوته‌دن بری معلومدر [*] فقط هیچ بر شاعر بوفکره

[*] مقدمۀ کتابده ذکری کچن لبنان شعرای متأخریندن ناصف الیازجی رسمنك زیرینه یازدیغی شوقطعه‌ده بوفکری قسماً افاده ایله‌مشدر:

امضی وتبقی صورتی فتعجبوا
تمضی الحقائق والرسوم تقیم
والموت تجلبه الحیوة فلوحوی
روحاً لمات الهیکل المرسوم

بیروتك ادبا وشعراسنده آز، چوق مزیت ادبیه واردر . فقط بعض بیروتلیلرك ادعالری وجه ایله مقاماته نظیره یازدیغی ایچون یازجی‌یی بر حریریٔ زمان، برایکی اواویده قصیده سویله‌دیکی ایچون اوغلی ابراهیمی ایکنجی برادیب معری عدایتمه‌ملیدر. ابراهیم یازجی اخیراً برای تداوی بورایه کلدی. کوروشدك. اللی ایله آلتمش آراسنده برذات. حال وقالندن اویله پارلاق سوزلرك قائلی اولدیغی آکلاشلمیور . فقط - قطره تخمین ایتدیکك دل معرفت عمانیدر - دیرلر . هرنه اولورسه اولسون. بوذات ایله کوروشورکن او ایکنجی ادیب معری لقبی خاطریمه کلدی . بلا اختیار حافظه‌مده شاعر اعمانك :

اذاوصف الطائی بالبخل مادر
وعیر قساً بالفهاهة باقل

بیتیله مابعدینی احتوا ایدن قصیدۀ رنکینی تموجه باشلادی. مصر علماسیله مستشرقین بیروت فضلای اسلامندن « الشرف المؤبد لآل محمد » مؤلفی کبی بعض افاضلی وحلب مدرسین کرامندن علامۀ شهیر شیخ بشیر غزی‌یی سوریه‌نك الحالة هذه اك ایلری کلن عربی شناسلرندن عد ایدییورلر .

بويله نوين، بويله كزين برطرز ويره‌مه‌دى. شاعر موت ايچون احتساسات منجذبانه‌سنى بيان ايدركن انسان بر ذوق علوى دوييور. اودرين سوزلرده بر بوى واركه طبقى ترابدن كليور كبى..

بر بوى اخروى دوييليردى ترابدن..

او پرده بيرونانه كلمه‌لره، او شوخ مشربانه افاده‌لره آلدانمايكز. اك صميمى حسيات دينيه «شرچيچكلرى» نده مكنوزدر. (بودلر)ك معنىً ولفظاً بوقالبه دوكديكى اشعارى (تئودوربانويل) باشقه برواديده حقيقته دها زياده تقريب ايله‌دى. بوشاعر ايچون حيات هيچدر، هيچ اندر هيچدر. نخبهٔ آمال برقافيهٔ مقيده‌در، موجودات، محسوسات هپ غباردر، ذره‌در، هيچا هيچدر، (ده‌بانويل) ك نظرنده جهان برشعر، هرشى شعردن عبارتدر. «شهرشطارت آرا» عنوانلى منظومه‌سنى مطالعه ايديكز، اك درين مسائل حياتيه‌يه نه‌قدر لاقيدانه، رندانه برنظرله باقديغنى كوروره‌سكز. عالمك اك بيوك اهميتى شعرده، صنائع نفيسه‌ده، باخصوص آهنكدار، دلفريب قوافئ مقيده‌ده‌در.

(بوييه) اوبرلرينك شهرتنه، كعبنه وارماز. ايكنجى درجه‌ده برشاعردركه ذاتاً حكايه نويس شهير (فلوبر) ه شدت ارتباطى سايه‌سنده اشتهار ايتمشدر. بونلر ايكى رفيق شفيق ايديلر. بربرلرينى قاردشدن زياده سورلردى. بريكى اوبرينك اكتساب شان ايتمسنه وقف امل ايله‌دى. (فلوبر)ك اخيراً نشر اولنان

مخابراتی مطالعه اولونورسه بو ایکی قلبك یکدیکرینه مرتبهٔ میلانی نه بدیعدر ، کوریلیر .

بعض فطرتلر واردرکه حصوله کتیردکلری اثرك فوقنده‌درلر ، « ماهیتی اثبات ایدن آثار قلمدر » قول معروفنه قسماً بر استثنا تشکیل ایدرلر ، فطرتلرده ماهیت اثردن پارلاقدر . ایشته (بوییه) بونوع شاعرلردن ایدی . بیوك بر فکره ، بر استعداده مالك ایدی . لکن بوقدرتی کمالیله میدانه قویامادی . هر حالده برقاچ اثریله مسلك جدیدك حقیقی خادملرندن ، واضعلرندن اولدیغنی اثبات ایله‌دی . بوشاعرده بلکه اویله شطارت انکیز سوزلر بولامازسکز : مثلا (رونسار) ك :

روحم ، کیده‌لم ، کل ، باقالم کل وارمی

نظم مشهوری کبی : فقط باشقه یولده پك مؤثر سنوحات بولورسکز .

بیلمم مطالعه ایتدیکزمی ؟ (غوتیه) نك تحف بر شعری واردر : « بر عمودك اضطرابی » : کویا (قونقورد) میدانندهکی اوبیلدیکمز اوزون عمودك حالندن مضطرب اولیور ، صیقیلیور . فریاد ایدییور ، دائما او اوزون شاپقه‌لری ، اومزعج ردنغوتلری ، اومعجز آدملری کورمك بوستونه بر اضطراب بی نهایت ویرییور ، هله اقشاملری (بولونیا) اورماننده دونن اوسیرجیلرك حال ووقاری اوعمودك سینیرلرینه

دوقونیور . (لوئی بوییه) بو نمونه‌یه استناداً « بر مومیانك اضطرابی » دییه بر نشیده سویله‌یور . او ترتیب اوزرینه محرق بر اثرطوقیور . (لوور) موزه‌سنده‌کی بر مومیا حالندن الآمان خوان اولیور . برجسم فنازده اولمق ، تراب وغباره قاریشمق ، جهانك بر کوشه‌سندن بر کوشه‌سنه صاوروِلمق ایسته‌یور . وقط هیهات ، بر مومیادر ، انحلالدن محرومدر ، اوحالی ، او هیئتی محافظه‌یه محکومدر . نه‌اضطراب ، نه‌دردا! نهایتده : « ای مورلر ، بوجکلر ، نیچون بنی اونوتیورسکز ؟ » دییه باغیرییور .

بو اوچ شاعر زمین شعری حاضرلادیلر ، بر انقلابه مستعد بر حاله کتیردیلر . فقط نه‌قدر پارلاق بر استعداده مالك اولورسه اولسونلر صاحب دها دکلدیلر . تبدل مطلوبك ، مستحضرك حصولی ایچون بر داهی‌یه احتیاج واردی . اونکله بر یکی مکتب تأسس ایده‌بیلیر ، بر ره نارفته آچیلیردی . عجبا بحثمزك دردنجی شاعرنده ، مقدما وفات ایدن (له‌قونت ده‌لیل) ده بوداهی بولندیمی ، (پارناس) مکتبی بویله‌می وجوده کلدی ؟ اوبحثی مصاحبهٔ آتیه‌مزده کوریرز .

لاحقه

يوقاريده‌كى درسه مناسبتى اولديغى جهتله مقالهٔ آتيه بورايه علاوه ايدلدى :

خاطرات ادبيه

— شعر چيچكلرى

« شعر چيچكلرى » بر مجموعهٔ اشعاردركه حقيقةً كزيده بر محصول حزيندر. بو شكوفه‌لرك هر برنده اسلوباً خارق‌العاده بر طراوت ، بر رنك ، رونق واردر . معناده لطائف صفوت و صميميت نادر دكلدر . مع‌مافيه بر كنج قيزك بو چيچكلرى قوقلاديغى، بو كتابى اوقوديغى كوريليرسه واه‌باشنه! ياخود بر بزم عصمتده بوازهاردن از قضا برياپراق آچارسه‌كز واى حالكزه ! بودردك‌ده سببى ايكيدر. برى اوچيچكلرى يتشديرن — تعبير جائز ايسه — ايجاد ايدن شاعرك حال غرائب مآل خصوصيسى، ديكرى‌ده بومحصوللرده‌كى رنكك بعضاً پك چى « پيشمش مقابلى » ، پك سربست ، حتى عصمت رائحه‌يى ، ياخود رائحهٔ عصمتى — ينه تعبير جائز ايسه — تلخ ايده‌جك درجه‌ده چى

وسربست اولمسیدر. بو شاعر تاطلوعندن بری بولندیغی عالم ادبیاتی ولوله‌یه ویردی. (زوالیلر) دینیلن مکتبه رییس عد اولوندی. بویله بر ادیبك تعیین ماهیتی بزجه‌ده فائده‌دن خالی اولماسه کرك، باخصوص صوربون دارالفنوننده نقل ایتدیکمز ادبیات درسلری‌ده شمدی بو نقطه‌یه تماس ایدییور. اوحالده « شر چیچکلری » مؤلفنی، بوشاعر مستثنا فطرتی، (شارل بودلر) ی بر پارچه طانیملی یز. بونکچون انجمن دانش اعضاسندن متوفی براديب لیبیك خاطرات ادبیه‌سندن بروجه آتی نقل اولنان صحیفه‌لر مقصده اعلا خادمدر :

« ١٨٥٠ تشرین ثانیسنده بر اقشام استانبولده فرانسه سفارتنده ایدك. اوزمان کی سفیرمز جنرال (اوپیك) یمکدن صوکره بکا : « پارسدن انفکاکگزدن بری ادبیاتده یکی یتیشنلر اولدیمی ؟ » دییه‌صوردی. جواباً برایکی اثردن بحث ایتدم و :

— احبادن بری اخیراً : (غوتیه) نك یاننده کچن کون (بودلر) نامنده برشاعره راستکلدم. بوکنج قریباً اشتهار ایدر. غرائب اطواری بر پارچه جعلی ایسه‌ده شعری متیندر. حقیقی بر فطرت شاعرانه که زمانمزده نادراتدندر.» دییه یازییور، دیدم. بن (بودلر) نامنی تلفظ ایدر ایتمز مادام (اوپیك) باشنی اوکنه اکدی. جنرال بکا بر نکاه انفعال کوستردی. میرآلای فنا بربحثه کیردیکمی اشراب ایچون اوصولجه‌جق آیاغمه طوقوندی. بن‌مبهوت قالدم. بریولسزلقده بولندیغمی بیلیوردم. فقط خطامی

آكلایه‌مایوردم . اون دقیقه صوكره جنرال ایله (فلوبر) بیلمم هانكی كتابه دائر مناقشه‌ده بولونیورلردی . مادام (اوپیك) یانمه كلدی . یاواشجه‌جق شو سوزلری سویلدی :

— دكلمی اوبیوك براستعداده مالك ؟..

— او كیمدر ؟

— محبكزك سزه یازدیغی كنج شاعر . .

باشمله براوت‌اشارتی یاپدم . باشقه‌جواب ویرمدم. چونكه یاواش یاواش ایشلك كنهنی آكلایوردم . اوطه‌لریمزه‌چكیلیركن میرآلای (مارغاون) بزمله برابر كلدی :

— وای جانمه ، (شارل‌بودلر) دن بحث ایله آز قالدی بیوك برپوط قیریپیوردیكز . بوكنج ، مادام (اوپیك) ك اوغلیدر. اوكی پدریله، یعنی جنرال ایله فنا حالده منازعه‌لیدر. جنرال اونامك اوكنده تلفظ اولندیغنی ایسته‌مز . شمدی آكلادیكزیا ، بردها دقت ایدیكز .

دیدی . وقعه‌یی برتفصیل حكایه ایتدی . جنرال الی‌الابد كوروشمه‌مك‌اوزره (بودلر) ایله دارغین‌ایمش. مادام (بودلر) طول قالنجه اوزمان (لیون) ده اركان حربیه میرآلای‌اولان (اوپیك) ایله ازدواج ایتمش ، اوغلی (شارل) هنوز اون درت یاشنده ایمش . چوجغی مكتب اعدادیه قویمشلر . یاراماز، عاصی برشاكرد ایمش. (بودلر) والده‌سنك بوازدواجنه فوق‌العاده حدتلنه‌رك دها ایلك كوننده اعتباراً اوكی پدرینه

قفا طوتمغه باشلامش . مادام (اوپيك) اوغلينه پك زياده يوز ويرييورمش ، (اوپيك) بالعكس شدت كوسترييورمش ، جنرال ايي وفكرلي بر آدمدي . فقط كرك بيوكلر و كرك چوجقلر ايچون تربيه خصوصنده اطاعت ، تام بر اطاعت طرفداري ايدي . خلاصه ، حقيقي برعسكر ايدي . « صاغدن كري ، آرش ! » ديديمي صوله كيتمكه يلتنمه‌ملي ايدي . ماوي بررنك ايله قيليجنه حك ايتديرديكي شو عباره : « هپ بونكله ! .. » بو آدمك ماهيتني تماماً مفسر ايدي . (بودلر) ى بويله برتعليم وتربيه آلتنه آلمق سركه ايله سينك طوتمق كبي ايدي . اوخيالپرست ، او سركش ، او محترز طبيعته سوز كچيره‌بيلمك ايچون ماهرانه برملايمت ، برمودت كوسترملك لازمدي . اوفطرتي يوموشاتمق ممكندي . فقط بردنبره اكمك محال ايدي . اوكي پدر ايله اوكي اوغل آراسنده‌كي اختلاف كيتدكجه شدت كسب ايتدي . مادام (اوپيك) نرمين برمخلوق ايدي . هم قوجه‌سني ، هم اوغلني سوييوردي . هرايكيسني ده تسكين ايتمك ، اوزلاشديرمق ايسته‌يوردي . بردرلو موفق اولامايور ، يأسه دوشيوردي .

بركون ميرآلاي (اوپيك) رسمي برضيافت ويرييوردي . سفره‌ده حاكملر ، امراي عسكريه واركان سائره واردي . (بودلر) اوزمان اون يدي ياشنده ايدي ، يمكده حاضردي . بيلمم نه اولدي . (بودلر) آغزندن قبيح برلطيفه قاچيردي . ميرآلاي بالطبع چوجغي اوزونجه تكدير ايتدي . (بودلر)

بوتوبیخی دیکله‌دکدن صوکره آیاغه قالقدی . اوکی پدرینك یاننه کیتدی : « سز بنی سزه بکزه‌ین شو آدملرك اوکنده کوچك دوشورمك ایسته‌یورسکز . اونلرده شو یاوه‌لریکزی برر مضمون مثابه‌سنده تلقی ایدر کبی کورونیورلر . اوصوغوق لطیفه‌لریکزه نزاکتله کولریوز کوستریورلر . بنم بیوك برنامك حاملی اولدیغمی وقاریکزك بویله برنامی براقمقده نه‌قدر غفلت ایتدیکنی اونوتیورسکز . بکا قارشی حدی تجاوز ایتدیکز ، بوتجاوزی تأدیب کرکدر . افندی ، ایشته سزه حدیکزی بویله بیلدیرمکله فخر ایدرم » دیدی . میرآلایك بوغازینه صارلدی . میرآلای درحال یاقه‌سنی قورتاریر . (بودلر) ه ایکی سله عشق ایدر . چوجق یره یووارلانیر ، باییلیر . خدمتجیلر آلیرلر ، کوتوریرلر . اون‌بش کون قدر براوطه‌ده حبس اولنور . صوکره اوکی پدری یاننه برضابط ترفیق ایدرك (بوردو) یه کوندریر . اورادن هندستانه کیدن‌واپورلرك برینه بندیریلیر . واپوراجرتی ویرلمشدی . جیبنده برآزده پاره واردی . الله‌یکرمی بیك فرانقلق قدرده براعتبار توديع اولندی . (بودلر) هندستانه مواصلت ایدر ایتمز بوپاره‌لری بیتیردی : انکلیز اردوسنه حیوان متعهدی اولدی . شویله یاشادی ، بویله یاشادی . والده‌سی کیزلیدن کیزلی‌یه پاره کوندرییوردی . اوده فیللره بینه‌رك کزییور ، شعرلرسویله‌یوردی . حداثت سننه بناءً قوی الحافظه ایدی . انکلیزجه‌یی اوکرندی . ایشته بوسیاحتدن کاری بو اولدی . خاطرات سیاحتنی سومیوردی .

برمدت امید بورننده اقامت ایتدی . عودتنده کوچك برزنجی قیز کتیردی که دائما یاننده طاشیر ، دوریردی .

فرانسه‌یه دوندیکی وقت آرتق رشید ایدی . پدرندن موروث املاکی زیر تصرفنه آلدی . فقط چوق کچمه‌دن یدی ، بیتیردی . بوصیره‌لرده غایت شیق کزییوردی . مع مافیه اطوارنده‌کی نمایش غرابت پك خوش کورونمیوردی . اوصیره‌لرده والده‌سی پارسده ایدی . اوغلنه مناسبات مفیده پیدا ایله‌مك ایسته‌دی ، رسمی دائره‌لر بولدی . لکن (بودلر) ك احوال غرابت اشتمالی بو مناسبتلرك تمادیسنه مانع اولیوردی . بویله مجلسلرك برنده برقونت : « بالجمله مخلوقات موجوده‌نك اك لطیفی قادیندر !» دیر . (بودلر) : « قونت حضرتلری ، فکریکزه اشتراك ایده‌مم . قادینلر اونوع حیواناتندرکه دوکولملی ، خیر پالاتملی ، فقط ایی بسله‌نملی » دییه مقابله ایدر . بوحالده مناسبت ناصل دوام ایلر ؟ ذاتاً (بودلر) بویله تکلیف و تکلف ایچنده‌کی مجلسلری سومیوردی . قهوه‌لری ، قرائتخانه‌لری بویرلره ترجیح ایدییوردی . چونکه بورالرده استقبال صاحبی برچوق شاعرلره ، محررلرده ، رساملره ، هیکلتراشلره تصادف ایدییور ، شعرلرینی اوقویور ، مست مدائح اولیوردی . شاعرك بعض منظومه‌لری اورته‌ده دوران ایله‌یوردی .

شعرلردن برینی اوزمان بکا اوقودیلر . آکلادم که اوسوزلر براستاد آغزندن چیقمشدی ، اوقدر متین ، اودرجه قوی ایدی . بونکی شاعردن (تئوفیل غوتیه) یه بحث ایتدمدی .

جواباً : « صاقین بو (بودلر) ده او معهود (بورل) کبی اولماسون . اوان شبابمزده خیالیون مکتبی هنوز پرتوفروز اولور وبن قیپ قیرمزی یلکلر کیرکن - (هوغو) کوزینی آچسون . (بورل) شعرلرینی نشر ایدرسه اونك پاپوشی طامه آتیلیر - دینیوردی . (بورل) اشعارینی نشر ایتدی وبابا (هوغو) نك پاپوشی طامه آتیلمادی . بوکون بزی (بودلر) ایله قورقوتیورلر . بو کنچ مجموعهٔ اشعارینی طبع ایتدیریرسه (موسه) ، (لاپراد) وبن کوشهٔ نسیانه دوشرز ، دییورلر . هیچ ظن ایتمم . بو (بودلر) ده طبقی او (بورل) کبی اوله‌جقدر . » دیدی . (غوتیه) آلدانیوردی . (بودلر) اویله اولمادی . فی‌الحقیقه اواوچ بیوك شاعردن هیچ برینی اونوتدیرمادی اما اونلرك یاننده - ولو ایکنجی درجه‌ده اولسون - بر موقع طوتدی . بو موقع آکا تخصیص ایتمکسزین زمانمزك تاریخ شعرینی یازمق ممکن دکلدر . »

ایشته (بودلر) ك منشأی ، ماهیتی بودر . غرابت‌اطواری فطریدر . چونکه حریف فطرةً شاعر ایدی . شوقدرکه بو خاصهٔ فطریه‌یه پك زیاده جعلیت قاریشیوردی . مثلا ینه بو ادیب معروف ، یعنی شو خاطرات صاحبی (بودلر) ایله ایلك ملاقاتنه دائر شو سوزلری نقل ایدییور : « برنجی تصادفده طرفینجه براحتراز طبیعی ایسه‌ده ملاقاتمز ینه صمیمی ، هله ابتدای مکالمه‌مز پك غریب اولدی . (بودلر) : - موسیو ،

حرارتم وار ، دیدی ، بیرا ، چای ، شروب تکالیف ایتدم ، ـ موسیو ، تشکر ایدرم ، بن شرابدن باشقه برشی ایچمم ، دیه جواب ویردی . (بورغونیا) می ، (بوردو) می ، هانکیسندن ایسترسکز ؟ دیدم . ـ موسیو مساعده ایدرسه‌کز هرایکیسندن‌ده ایچرم ، دیدی . بوشرابلردن ایکی شیشه، برده بارداق، برصراحی‌ده صو کتیردیلر .ـ موسیو لطفاً شوصراحی‌یی قالدیرتیکز . صویك منظره‌سی بکا ناخوش کلیر ، دیدی . مکالمه‌مز برساعت دوام ایتدی . بومدت ظرفنده اوایکی شیشه شرابی‌ده ایچدی . »

ایشته شاعر بویله غرائب عادات ایله‌که سورکسز برسونج، که دواملی برکدر ایچنده برقاچ سنه یووارلاندی . چالشمق ایسته‌یور ، چالیشه‌میوردی . نه درده ، نه المه مالك ایدی ، کندی ده بیلمیوردی . (بودلر) بیوك بر محرر ایچون بیوك بر قصور صاحبی ایدی . اوده جاهلدی . بیلدیکنی ایی بیلمیوردی . فقط پك آز شی بیلیوردی. تاریخ ، علم منافع‌الاعضا ، فلسفه هپ اوکا بیکانه ایدی . جنوبی آفریقایی ، هندستانی طولاشدی ، بوسیاحتلردن نه‌کتیردی ؟ هیچ ! کویا بوممالکی کوزی قاپالی کزمشدی ، یالکز (آلباتروس) عنوانلی منظومه‌سندن بر پارچه اوطه‌سندن دیشاری چیقمش ، دکزلر کورمش اولدیغی آکلاشیلیر. بوبرشاعر ایدی‌که صرف نفسنی، روحنی تدقیقه‌میال ایدی. خارجه هیچ رغبت ایتمزدی. بویولده

طبيعتلر كيده كيده انسانيتي تحقيره باشلارلر ، عالمي خوار كوريرلر . بوده نفسه حرمت مفرطه‌نك اثري ديمكدر .

١٨٥٥ ده مشهور بر رساله موقوته‌ده « شر چيچكلري » نشر اولندي . هركسده بر حيرت ، اثر ايچون بيوك برموفقيت ! دها هيچ برشاعر بويله آچي آچي بيان حسيات ايده‌مه‌مشدي . مؤلف نفسني تشريح ايدييور ، قلبنده‌كي ياره‌يي بوليور ، دليك دشيك ايتدكدن صوكره قارئه كوسترمك ، حتى طوقوندير مقله لذت آليوردي .

شاعرك اسراف وسفاهتي صوك درجه‌يي بولمشدي . آرتق پارسده اوطوراماز اولدي . بلچيقايه كيتدي . برمدت‌ده اوراده سوروندي ، عودتنده كوتوروم اولمشدي . برمرض مهلكه طوتولمشدي . بودرد سينه‌سيله مبدأ كمالنده سوندي ، كيتدي ، جوهر فطريسني تماماً كوستره‌مدي . خزائن طبيعتك كافهٔ موجوديتني ميدانه دوكه‌مدي . مع مافيه عالم ادبده اولدقجه بيوك بر نام براقدي . كاشكي هرشاعره بوقدر ميسر اولسه !..

§

تشويقات واقعه‌يه اغتراراً محاسن غربيه‌يي آكلايه‌بيلديكم قدر آكلاتمق اميديله يازديغم شو مكتوبلرده ، مقاله‌لرده سيئهٔ سرعتمي ، ايجابات صفوتمي ، هرنه‌ايسه بعض منقدانه پارچه‌لر اوليور . بوصحيفه‌لر برپارچه‌ده دكيشيوريجه مغرورانه بررنك آليور . منقدلكي بيوك براقتداره وابسته كوريرم . بونكچون

هوس وفكر تنقيددن كلياً وارستهيم . فقط حس تقدير ايله مالا مالم . على الخصوص هر هانكى مملكتدن اولورسه اولسون اساتذهٔ علم وادب ايچون حيرت وحرمتمى بيان ايتمكدن قطعياً چكنمم . بناءً عليه استادلريمز ايچون قلممدن نه صادر اولورسه مطلق بوفكره مبنيدر، باشقه يولده تفسير ايتمهمليدر. شوقدركه شخص واثر تعيين ايتمكسزين على الاطلاق بيان رأى ايدرسهم بوكا انتقاد ديمز . مثلا كچن كون بعض مجموعهلريمزده كوريله كلن تنقيدجيلكى تجويز ايتمم، ديدم. چونكه آچيقجه سويله يهيم: بو حالى ادبياتمزك حيثيتنه منافى بوليورم .. مكاتب ابتدائيهده اوكرهنيلهجك املا وقواعد خطالرى ساحهٔ مطبوعاتده اوكرهنيلمز ، بويله اثرلر انتشار ايدهجك ميدان بولامامليدر ، بو جهت نوهوسلر ايچونده خيرليدر . فرانسزلر - كيرلى چاماشير عائلهجه ييقانير - دييورلر . نوهوسان ادباده اويله ياپمليدر . يوقسه كولونج كولونج مخلصلرله دها كولونج بر ايكى شعر نشر ايتمكده نه فائده واردر .. مقصد اشتهار ايسه هيهات!. بودورده برجستهبيله اولسه برايكى مصراع ايله اكتساب شهرت محالدر . يازيق كوز نورلرينه، اوصاچمه غزللره، منظومهلره، هلهدها زياده يازيق اونلرك زيرينه وضع امضا ايدن نورسيدهلره !. هپسى يازييور ، هيچ برى دوشونميوركه بو يازيلانلرى هيچ اوقويان يوق .. استادلر برطرف ، ميدانده بش آلتى كنج شاعريمز واركه بحق اثبات مزيت ايدييورلر.

چونكه جدی بر تحصيلدن صوكره ايشه باشلاديلر . سعيلرينه فطرتلری‌ده ياور اولدی . بر استقبال ادب قازانديلر . كری قالانلر ايچون اك كوزل طريق بوخام سودادن واز كچه‌رك برمسلك جدیٔ كماله سالك اولمقدر . يوقسه اومعناسز شعرلر مانع فيضدر، مخرب تحصيلدر. بر نوهوس بر غزلی يكرمی ساعتده اون ساعتده، لااقل ايكی ساعتده سويله‌يه بيلير. بومدت ظرفنده ايسه انسان نه‌لر اوكرنمز. وقت نقددر ، يازيق دكلمی اويله نافله يره برهوا اولسون؟. ادبای كرامز مجموعه‌لرده بونوع تنقيد ستونلری آچارق نو رستكانمزی بويله اغتشاشه دوشورمكده بيوك خطا ايديورلر . اوستونلری قاپاملی ، شعر حقيقی نه‌در . هيمزه كوسترملی.. شاعر يتشديرمك ايچون‌ده‌يول واردر. وا اسفا كه بوعلت بنم‌ده باشمدن كچدی . ايام فيض وتحصيلمك برچوغی بويولده هبا اولدی . ايلريده بويله ندامته اوغرامامق ايچون ابتدادن كوز آچمق وحق سوز سويله‌ينلری ديكله‌مك كركدر.

اوچ ، درت سطر ايله بواوزون بحث ختامه ايرمز . ادبياتمزه خدمت ايتمك ايسته‌ين رسالهٔ موقوته‌لريمز بويولده برمباحثه آچارلرسه حقيقت تماميله تظاهر ايدر . چونكه اذكيای شبان هپ بونوع شعرك ، ادبياتك عليهنده‌درلر . بكاده جسارت ويرن بودر .

ولوكه پارس هوسكاران ادنجه زياده مراقى، استفاده‌يى موجب اولسون ، ولوكه حدذاتنده پك رنكين نكات حكميه وادبيه ايله موشح بولونسون ، ادبياتمزه ، افكاريمزه برپارچه بيكانه غريب كورونور ملاحظه‌سيله بودرسلرى نهايته قدر نقل ايتمك ايسته‌ميوردم . شخص حقيرانه‌مه عائد اولديغى ايچون دكل، بلكه «تجددات ادبيه» وادئ مسعودينه برمبدأ منهاج اوله بيله‌جكى ايچون نظرهٔ ابتهاجمى اخيراً تزيين ايدن برمقاله [*]، حكيمانه، منصفانه، فاضلانه برمقاله ـ حتى اودرجه فاضلانه وفضيلتپرورانه‌كه بعض يرلرى بكا « ووا اسـفا كم يظهر النقص فاضل ! » ديديردى ـ ايشته او مقاله بوفكريمى تبديل ايتدى. بودرسلرى ينه او صورتله لسانمزه نقل ايتمكده دوامه باعث اولدى . شايد بوصحيفه‌لرده اوته‌كيلر كبى ارشادات استادانه‌يه ميدان ويررسه ناقل حقيره :

« ان قطر الندى يعود غديرا »

ترانه‌سيله فخر ايتمك دوشر .

كچن درسده فرانسه‌ده اشعار ، طرز خياليوندن مسـلك

[*] بومقاله برنجى درسه لاحقه اولەرق كتابك ۲۹ نجى صحيفه‌سنده عيناً مندرجدر .

حقيقيونه نچمكه ناصل باشـلاديغنی كوردك . بوتبدلی اورته‌يه قويان برقاچ شاعری ، ازجمله (شارل بودلر) ی‌ده آزچوق آكلادق . بواصحاب استعدادك حاضرلادقلری زمينی مكتب جديده تحويل‌ايديويرمك ايچون برصاحب دهايه لزوم اولديغنی سويلدك . ايشته اوصاحب دها نچن سنه‌وفات ايده‌ن (له‌قونت ده‌ليل) ايدی . انجمن دانشـده (ويقتور هوغو) نك خلفی ايدی . بوشاعردن شويقينلرده پك‌چوق بحث اولنيور . وفات ايتدی‌ده‌آنك ايچونمی؟ خير .. بويله دهايه كوره حيات ومماتْ مساويدر ، « اولور امايا‌شار كوكللرده » ديرلر. بومباحثه‌سبب، شاعرك انجمن دانشـه اخيراً دخول ايدن خلفيدر ، (هانری هوسه) در .

(له‌قونت ده‌ليل) فرانسـه تاريخ ادبيـاتنده (پارناس) دينيلن مكتب شـعرك ، ياخود طرز شـاعريتك موجدی ، مؤسسيدر ، حقيقيون ادبيـاتنك قسم منظومنی ، يعنی جبهۀ شعريه‌سنی تشكيل ايدن بو (پارناس) مكتبی نه‌در؟ خياليوندن نه صورتله آيريلير ؟ نصل تأسس ايتمشـدر ؟ ايشـته درسمزك سرماسی بودر .. صوك قدمه‌دن باشلايه‌لم :

بومكتبك تأسسنی (هانری هوسه‌ی) نچن كون انجمن دانشده شويله نقل ايدييوردی :

« ۱۸٦٧ده (له‌قونت‌ده‌ليل) (انواليد) جاده‌سنده بشنجی قاتده كوچك بر دائره‌ده اقامت ايدييوردی . مسـكنك ايچی

ایتالیان خواجه‌لرینك قلمندن چیقمش کوزل کوزل تصویرلرله وبیکلرجه سیغاره‌لرك دومانلریله کهنه برفیل دیشی کبی صارارمش آلچی معمولات عتیقه‌سیله مزین ایدی . عصرمزك تاریخ ادبیاتنده بر صحیفهٔ مخصوصه اشغال ایدن جمعه ایرتسی اجتماعاتی ایشته اودورده منعقد اولیوردی . صاف ، صمیمی بر اخوت ادبیه ایله یکدیکرینه فکراً ارتباط ایدن یکرمی ، اوتوز قدر ادبیات مفتونلری منتظماً بو اوه کلیورلردی ، حقیقةً سزاوار دقتدر : بونلرك همان جمله‌سی مجادلات ادبیه عالمنده مظفر اوله‌رق نسبةً آز چوق برر نام قازاندیلر . حتی بعضیلری بوکون شو هیئتك افرادی میاننده داخلدر . بو جمعه‌ایرتسی مسامره‌لری نه‌قدر خوش ونه‌مرتبه جاذبه‌لی ایدی . بونلرده ادبیاتدن، فلسفه‌دن، تاریخدن وبالخاصه شعردن بحث‌اولنیوردی. اما نه‌بحث .. باشدن باشه صفوت ومخالصت ، شوق وانهماك ایچنده ! زمان زمان بر کلمهٔ مستهزیانه ویاخود بر ملاحظهٔ محققه ومدققانه‌ایله (له‌قونت ده‌لیل) بزی حقکولغه دعوت ایدییوردی. فقط بر آز صوکره کندی‌ده بزه پیشرو اولیور ، اومؤاخذات شباب آرامزه قاریشیوردی . بعضاً بالذاب جدی بر وضع ایله اورته‌یه کولنج بر تکلیف قوییور ، برمبالغه صرف ایدییور ، یاخود تحف برغریبه کوستریوردی. او تك کوزلکله اوزمان پارل پارل پارلایور ، حقیقةً معنیدار اولیوردی . (شارل بودلر) که بررند لاقیدی ایدی: « بن حقیقتده جدی ، معتقد

بر آدمم . وارسون خلق بنی بیکانه‌لرك، ملحدلرك، حوپپالرك
الك بربادی عد ایله‌سون، بنجه دها خوشدر » دییوردی .
صانیرم‌که (له‌قونت ده‌لیل) بوخصوصده محبی (بودلر) ایله
همٔ افکار ایدی . بویولده آلداته‌جق آدملر بولیور وبونکله
اکله‌نیوردی . ففط بز بوحقیقتی بیلدیکمز ایچون اوطوزاغه
دوشمیوردق . درحال کولمکه باشلایوردق . بوکا قارشی
شاعرك اوماوی کوزلری کسب شطارت‌ایدییوردی. وجهنده بر
علامت مسرت لمعان ایله‌یوردی . اوده کولمکه قویولیوردی .
دیرکن هرطرفدن قهقهه‌لر عکس انداز اولیور ایدی . براز
صوکره آرقداشلریمزدن برینك برشعرینی دیکله‌مك اوزره
صوصیور وبر طور جدی آلیوردق . بعض کیجه‌لرده بیك
درلو رجالرله (له‌قونت ده‌لیل) ه اشعار ناشنیده‌سندن بر ایکی
پارچه اوقوتمغه موفق اولیوردق . بوصورتله اودهن حکمتدن
نه‌عالی، نه‌مستثنا سوزلر ایشتمك نعمتنه نائل اولدق . بوآهنك
لطیف خاطره‌مده الی‌الابد ترنم ایده‌جکدر .

بویله‌جه‌ساعتلر کچیور، خبریمز اولمیوردی. کیجه‌یاریسی‌اولنجه
اومحب مکرممزدن واوحیات شاعرانه‌یه باشقه‌بر لطافت‌بر آسودکی
ویرن‌رفیقهٔ معززه‌سندن مساعده آلیور، چیقیوردق. اوسوقاقلرك
سکوت شبانه‌سی برقاچ دقیقه‌یوکسك یوکسك مکالمه‌لریمز، کمراه
قهقهه‌لریمز وپریشان‌خطوه‌لریمزایله‌مختل‌اولیوردی. نه‌سعادت‌که
بوخاطره‌لرده اعضای محترمه‌کزدن برقاچیله مشترکز . »

ایشته (پارناس) مکتبی بوجمعیت ایدی، بوصورتله تأسس ایتدی . خیالیوندن نه صورتله آیریلیر ؟ (ویقتور هوغو) نه ایدی ؟ (لەقونت دەلیل) نەاولدی ؟:

«۱۱ شباط ۱۸۸٦ ده (قونت دەلیل) انجمن دانشه (ویقتور هوغو)نك یرینه انتخاب اولندی. هر نەقدر بوایکی بیوك شاعر آراسنده نەاشتراك، نەدەقرابت یوق ایدیسەده بومیراث (لەقونت دەلیل) ك حقی ایدی. (هوغو) ایله بوشاعرك بیننده ، دکل یالکز اسلوباً، فقط الهاماً، تصوراً، املاءً ده بیوك بر فرق واردر. (هوغو)نك اشعاری علوی ، فسیح ، بی‌نهایەدر . بیقراردر ، بر عماندر . (لەقونت دەلیل) ککیلر ایسه کنیش وصاف بر نهردرکه وادیٔ تاریخدن کذار ایلر، نیجه اقوام، نیجه ممالك بونهره انعکاس ایدر. (هوغو) تحسسات قلبیه‌یی، احتساسات درونی‌یی مصورشاعرلرك اك بیوکیدر . شعرنده آتش، هوس، حرص، مبالغه ، اخلاق، بیتمز توکنمز توسیعات واردر. (لەقونت دەلیل) ایسه بر مصور حقیقیدر، تاریخده اشغال صحائف ایتمەمش مملکتلرك مورخیدر. « اساطیر اعصار » ه قارشی (لەقونت دەلیل)ك اشعارینه «تاریخ اعصار » دینیله‌بیلیرکه اعتقادات غربیەنك ، سرکذشت اولین بشرك، حاصلی ینه برچوق اساطیرك تاریخی دیمکدر شوقدرکه شاعر بونلره فلسفه‌سنك قوتی و نخبهٔ حیاتده‌کی بهرهٔ کایسیله برلون حقیقت ویرمشدر.

« ازمنهٔ قدیمەنك بویلەصفوت وخالصتله تدقیقی، شعر وعلمك

قوای متحده‌سیله ماضینك بوصورتله احیاسی، شاعرلکنی حس ایدر ایتمز (له‌قونت‌ده‌لیل) لكدهای ذاتیسنه هدف اتخاذایله‌دیکی بر املدر . ۱۸۵۲ ده مجموعهٔ اشعارینك مقدمه‌سنده خیالیونه قارشی شو سطرلری یازییوردی : « دوریمز دور علومدر . شاعرلری آرتق کیمسه دیکله‌میور. چونکه شعرلریمزده‌کی فکر احتیاج زمانه غیر کافیدر. زمان شعرایه قولاق ویرمیور. زیرا ثمره‌سز تلهفات ایله عالمی ازعاج ایتدیلر . اوسنوحات شخصیه درلو درلو الوانیله نظر دقتی یوردی. شعر وعلم قوهٔ عقلیه‌نك مساعیٔ متضاده‌سیله طول مدت بربرندن آیری دوشدیلرسه‌ده آرتق اختلاط وهیچ اولمازسه‌ده اتحاد ایتملیدرلر. شعر سرمایهٔ ازلیسنی غائب ایتدی ، دها دوغریسی توکندی . شمدی علم آکاجوهر تدارك ایله‌ملیدرده اوده نوعنه منحصر شکل واسلوب ایله بونلری میدانه دوکملی وادامه قیلملیدر »

§

بوراده ادبیاتمزه عائد کوچك بر استطراد اولابیلیر . دها چوق‌اولمادی، استادلریمز، باخصوص براستاد حکمتمزشعریمزده علمك درجهٔ لزومنی کوستردیلر . او زمان بو درس عموم شاعرلریمزجه ناخوش تلقی اولوندی . بعضلری فنی شعر دینیه :

ایچدیکك اعلا صویی ترکیب ایدن اجزا نه‌در؟
ایدروژنله اوقسیژندر ، اوقسیژنله ایدروژن

کبی سوزلر سویله‌دیلر . بونلرك اهمیتی یوق . لکن جداً استعداد شاعرانه‌یی حائز اولانلریمزده اوفکر جیده معارض چیقدی . بوکا سبب نه ایدی ؟ شعرك علم ایله صورت اتحادینی تعیین ایده‌مه‌مك ایدی . طرفین افراط وتفریطه دوشیوردی .

« تاریخ تماشا که ارباب نظردر »
« هرصفحه‌سی آیینهٔ اطوار بشردر »

دیبه باشلایان ارجاع نظرلر ومشهور ترجیع بندلر شعرك علم ایله‌وجه حقیقیٔ امتزاجنی کوستره‌مز ایکن کوستریر عداولوندی. مجردین شعرامزده دائما خیالیونی ، هوغولری ، موسه‌لری ، لامارتینلری سوه کلدکلری ایچون شعر علمی‌یی مقصده‌موافق بولمدیلر ، طرز خیاله دالمغی دها کوزل کوردیلر . نه‌ایسه ، اومسلکدن‌ده چیقمك لازم ایدی . لکن خیالیونه قارشی شو انتقاداتی اوقودقدن صوکره شعرك علم ایله لزوم مزجنی تسلیم ایتمه‌مك قابلمیدر؟ بزده بوحقیقتی بلکه بیوك برشاعرمز، کشف ایتمش اوللی که مرثیه‌لرینه ، تفکرلرینه بر فلسفه ، یعنی برنخبهٔ علمیه صوقیور . آتیده بوکا برمثال کوریرز . شمدی شعرده علم نه‌در ، ناصلدر ؟ آنی آکلایه‌لم :

« (له‌قونت ده‌لیل) اقوام قدیمهٔ ماضیه‌یی تدقیق ایدرك

بشریتك تأثرات اولیه‌سنی احتوا ایدن بومنابع وفیره‌دن شعرك اکتساب فیض ایتمسی لزومنی ادعا ایله زماندن آیریلیورمیدی؟ خیر، بالعکس زمانك احتیاجنه پك کوزل یاقلاشیور وخیالیونك علیهنده بر مسلك وجوده کتیرییوردی. برنجی دفعه اوله‌رق فکر فنی میدانه قوییور ومعین ومنقد بیانات ایله طبیعتدن طوغریدن طوغری‌یه مأخوذ الهاماتك درجهٔ وجوبنی بیلدیرییور وبو صورتله فیلسوف مشهور (تن)دن حکایه‌نویس شهیر (فلوبر)ه و (آلکساندر دومافیس) دن کندیسنه وارنجه‌یه قدر بتون محررلری استیلا ایدن او واسع ترقیات علمیه وطبعیه‌یه یاردیم ایدییوردی. (له‌قونت ده‌لیل) خیالیونده او افراط شخصیتی وفقدان تصویر طبیعتی بیوك بر قصور عد ایله‌یوردی. بو ایکی جهت بر نقطه‌یه ارجاع اولونه‌بیلیر. چونکه شخصیته دالمق؛ طبیعتی اونوتمق دیمکدر. خرابه‌لری کوز اوکنه کتیرمك، او ممالك بعیده‌یی تصویر ایتمك، میدانه مهیب ومعظم برمنظره قویمق، اوزمان قدیمی اقوام سابقه‌سیله شعله‌لندیرمك، اکر ساحهٔ تماشایه کتیریلن اشخاص، معاصرلریمزه بکزر، اویله‌اولورسه، هیچدر، قوری برخیالدر. (راسین)ك (اسکندر) عنوانلی اثری ایچون بر منقد شویله سویله‌یوردی: «اسکندر وپوروس خصلت ذاتیه‌لرینی تماميله محافظه ایتمليديلر. بز (هپ‌اسپ) کنارلرینه کیدرك انلری هیئت حقیقیه‌لریله کورملی ایدك؟ یوقسه اونلر (سن) ریخملرینه

کله‌رك بزم طبیعتمزه کیرمه‌ملی ، حسیاتمزی آلمامليدیلر ؛ »
بو سوزلر خیالیونك پك چوق اثرلرینه تطبیق اولنه‌بیلیر ،
(ویقتور هوغو) نك بو یولده ، بویله غلط نه‌قدر افکار
وحسیاتی واردر؟ شاعر اعظم اکثریا معبودلری ، مملکتلری،
طاغلری ، دره‌لری ، کواکبی ، دکزلری اویله سویله‌تیر که
کندی‌ده سویله‌سه بویله اولور . » »

بحثه موافق دوشدیکی ، (راسین)ك اسکندرندن خاطره
کلدیکی ایچون «اشبو» بونقطهٔ نظردن شایان تدقیقدر .مسئله‌یی،
پك تعمیق ایده‌مزسه‌مده فرانسز شاعری حقنده‌کی تنقیدات
شاعر کزیمزه‌ده تطبیق اولونور ، صانیرم . بز ، بیلمم نه‌دندر،
خیالیونی پك‌چوق سودك. ادبیات جدیده‌مز غربدن ،باخوص
شعراً ، فیضیاب اولمغه باشلادیغی زمان (پارناس) مکتبی‌ده ،
حقیقیون‌ده میدانده ایدیلر . بو جهته هیچ رغبت ایتمه‌دك ،
مسلك خیاله دالدق . بوکا سبب نه‌در ؟ شبهه یوق‌که خیالیون
طرزنده احتیاجات علمیه‌نك آز اولمسیدر . مع‌مافیه بعض‌ادبای
عظامزده نادراً پك پارلاق ادبیات حقیقیه نمونه‌لری بولونیور.
ذاتاً اشعار خیالیون‌ده علمدن بتون بتونه وارسته دکلدر .
مصاحبه اوزادی ، بحث بیتمه‌دی ، شعر ایله علمك صورت
اتحادینی بر نبذه کوردك ، مصاحبهٔ آتیه‌ده دها زیاده‌تفصیلات
ایله کوریرز . دها آچیقجه آکلارز.

لکن مصاحبه‌لرك برنده ذکر ایتدمدی: بر آلمان معلمه‌سی درسده یانی باشمده‌کی صره‌ده اوطوریرکن رفیقه‌سنه علی‌الاطلاق محاسن ادیاندن بحث ایتمش وبویولده یازلمش کوزل بر کتابده توصیه ایله‌مشدی ؛ بو کتابك آدینی اوزمان ضبط ایده‌مه‌دمدی ؛ دون بو معلمه بالتصادف ینه او یانمده‌کی صره‌یه اوطوردی ؛ فرصتدن استفاده ایله شو کتابی صوردم ؛ اوزون اوزادی‌یه معلومات آلدم : اثرك عنوانی عاقل (ناتان) ــ Nathan der Weise ــ مؤلفی آلمانیانك اون سکزنجی عصر ادباسندن مشهور (لسینغ) ایمش ؛ فاجعه طرزنده یازیلان بو کتاب اهل صلیب زمانه عائد بر وقعه‌یی اساس طوتارق صلاح‌الدین ایوبینك فضائلنی تعداد ایله‌یور وصلیبیونك حرص تعصبکارینی ضمناً ذم ایدییورمش .. هردینده قواعد اخلاقیه واردر ، هر مذهبدن اصحاب فضیلت یتیشیر ، دییورمش. شو صاف ، مقبول موضوعه بناءً بوفاجعه آلمانیا مکتبلرنده قرائت کتابی اوله‌رق اوقودیلیورمش . (لسینغ) پك مشهور بر آلمان ادیبی ایمش که ــ معلمه‌نك قولنجه ــ بنم بو محرری بیلمه‌مکلکم غریب

كورونيورمش.. فرانسه‌نك ينه‌اوعصرده‌كى متبحرلرينه آلمانياده امثال آرانيرسه آنجق (لسينغ) بولنورمش . « تربيهٔ نوع بشر » عنوانلى اثرى (ديده‌رو) لر ، (دالامبر) لر طرزنده يازلمش . شوبحثدن صوكره ـ سز (كونيغسبرغ) دن، يعنى فيلسـوف (قانت)ك مملكتندنميسـكز ؟ ـ ديبه صوردم . اوت جوابيله برابر شوتفصيلاتى الده ايتدم : (قانت) اخلاق نقطهٔ نظرندن دقت بيوريكز ، سائرجهتدن دكل، اخلاق نقطهٔ نظرندن فلاسفه‌نك اك فاضلى ايمش . معلمه بوجهتى همشهريسى اولديغندن طولايى دكل، حقيقت اولديغى ايچون سويله‌يورمش. هانكى فيلسوف بويله كوزل قانون اخلاق بولمش، سـعادتله فضيلت آراسـنده اويله مسعود برمناسـبت كشف ايتمش، خير ووظيفهٔ نظيفه اوزرينه مؤسس دستورلر ميدانه قويمش ، مشتاقان حقائقه : « مسعود اولمق ايسته‌يورميسك ؟ فضيلت صاحبى اول » ديمش‌ده ـ ايكى، ايكى دها درت ايدر . ـ كبى جلى بربرهان ايله بوحكمتى اثبات ايله‌مش؟. بونكله برابرصرف محاكمات‌عقليه اوزرينه يوروتديكى بردستورده ابديت‌روحى، وجود ربانى‌يى كمال شعشعه‌سيله نظرهٔ اذعانه عيان ايتمش. حال بوكه شمدى (اسپنسر)لر، (دارون)لر بووادىٔ حقيقتدن‌لزومسزيره ديشارى‌چيقيورلرمش. (اسپنسر) بشريته براملى، برهدف كوسـتره‌مدكدن ماعدا روح ايله بدن آراسنده بولديغى‌مناسبات ماديه‌ده دخى بوغوليورمش. بوفلسفهٔ جديده‌يى‌چوق اوقوماملى. چونكه ايچندن چيقمق محال‌ايمش.

کتاب کتاب اوستنه، فصل فصل اوستنه اولمش، گاه اول آخره، گاه آخر اوله کتیرلمش. ماده‌لر دکیشدیرلمش. حالا بر نتیجه الده ایدلمه‌مش. کندی بونلری اوقومامش. بویولده یازیلان ومکاتبده تدریس ایدیلن انتقاداتی کوزدن کچیرمش، بو مطالعات‌ده او انتقادلردن ترشح ایدییورمش. بحث دها اوزایوردی، فقط خواجه کلدی. شومعلمه جیبندن کوچك بر دفتر، برده مزین قورشون قلمی چیقاردی. اینجوکبی بر یازی‌ایله تقریری خفیف خفیف ضبطه قویولدی. تحف تصادف: اوده بو تقریرلری بالآخره توسیع ایله‌یور، مملکتنده مشهور بر محرره کوندرییورمش. اوذات‌ده بویوك بر غزته‌نك ادبیات اجنبیه ستوننه تفسیراً وتوضیحاً نقل ایدییورمش: بن‌ده بویله یاپدیغم آکلاشیلنجه مخاطبه‌م ممنون اولدی. درسدن صوکره مضبوطاتمزی بر بریمزه کوسترمکه قرار ویردك. بنجه‌ده ضبط تقریره مجبوریت حاصل اولدی. فقط بنده او کوچك دفتره، او اینجه یازی‌یه مقابل قوجه‌قوجه کاغد پارچه‌لری، برباد، قاریشق بر یازی، هله قورشون قلمیله اولدیغی، عجله، راحتسز، اکثریاده کوروله‌دن یازلدیغی ایچون کاتبندن باشقه کیمسه اوقویاماز، محال.. نه‌ایسه، اولور کیدر. شو لقلقیات هوائیه‌دن صوکره، قارئین کرامه عرض اعتذار ایله، درسه کچه‌یم، (لارومه) نك بیانات کزینیله تلافئ مافات ایده‌یم:

کچن مصاحبه‌مزده مسلك حقیقیونك ذروهٔ شعریه‌سنی تشکیل ایدن (پارناس) مکتبی قسماً عرض اولندی.. بو مکتب

نصل تأسس ایتدی؟ کوسترلدی.. خیالیوندن نه صورتله آیریلیر؟ برپارچه بیلدیرلدی . مکتبك مؤسسی (لەقونت دەلیل) شعر ایله علمی تألیف ایچون بر منبع جید آرادی ، بو آرادیغنیده اعصار قدیمەنك اعماق مجهولەسنده بولدی . صورتده اوادوار نا معلومی تصویر وتشریح ایتدی . حقیقتده بر طرفدن « حسن مطلق » اوزرینه مؤسس بر فلسفهٔ جدیده میدانه قویدی ، دیکر جهتدن کتاب انسانیتك اوآنه قدر آچلمامش صحائفنی آچدی . خیالیون نه یاپیورلردی ؟ لاینقطع نکبت درونیلرندن بحث ایدییورلردی . دائما آجیلرینی ، دردلرینی ، نفسلرینی ایلری سوریورلردی. طبیعتی قلبلرینه کوره دکیشدیریورلردی. کندیلری کولرلرسه طاغلر، دەلرده کولیوردی، آغلارلرسه چاغلیانلر، عمانلرده آغلایوردی. باشدنباشه سنوحات نفسیه، کاملاً احتساسات شخصیه!.. سوزلر نفس ایله باشلایور، ینه اویله بیتیوردی. بوحالات، بوحسیات پك مبذول اولدقدن ماعدافلسفەیه، علمەده صیغمازدی . (فنەلون) دییورکه : « بر اثرحقیقةً کوزل اولمق ایچون مؤلف اواثردەکندینی اونوتملی وبویلەجه قارئك ذهننەده توارد ایتمەمکه چالیشملیدر.» (لەقونت دەلیل) بوقاعدەیی کوزلجه توسیع وتطبیق ایدرك خیالیونه اعلان حرب ایلەدی .

حسن حقیقی‌یی بولمق ایچون شخصیتدن بسبتون تبری ایدرك عمومیته کیرملی، ابدیته یاقلاشملی. « آه، شباب ، عشق ، سرور

سعادت نه‌در؟ دکزلرك، اورمانلرك نفخاتی؛ زمین وسمانك الك خوش نغماتی کبی بویله غافلانه امیدلر بریاندن طوغار، بریاندن سونرلر .. برشی‌که ابدی اولماز هیچدر . »

(له‌قونت ده‌لیل) تهیجات قلبیه‌سنی تشریح ایتمك، نفسنه عائدحسبحاللره دالمق کبی حالاتدن احتراز ایدییوردی. بونکچون شاعری بعضاً حسسز اتهام ایتدیلر. یوق، اویله دکل، اوقلب حسیات ایله مالامال ایدی. احباسندن بری نقل ایدییور: برکون دوستلرندن برینك وفاتنی خبر ویرر بر مکتوب آلمش، رقت و هیجانندن ظرفی بردرلو آچامامش، اللری اودرجه تیتره‌یورمش. فقط بر فائدهٔ علمیه‌وحقیقیه کورمه‌دیکی ایچون بوحسیاتی شرحه کیریشمیوردی. اثرلرنده کندینی اونوتیوردی. (غانژ) کنارلرینه کیدییور، بر هندلینك روحنی آلیور، آطه‌لر دکزی سواحلنه، کلیور، بر یونانلی اولیوردی. اویله دوشونیور. اویله حرکت ایدییور، اویله سویله‌یوردی. برقوهٔ خارق‌العاده ایله‌نفسندن‌تجرد ایدرك اونلرك وضع وطبعنی آلیور، اوصورتله یاشایور، مسرت ساده دلانانه‌لریله‌محظوظ، المل‌ریله متألم اولیور، حدتلرینه، فکرلرینه، اعتقادلرینه‌اشتراك ایدییور، ینه اونلرك کوزیله کونشك شو اسرار ایله لبالب مجرای شعشعه‌دارینی کورییور، عمان زاخری، برق شراره فشانی، رنك رنك قوس قزحی سیر ایله‌یوردی، روزکارك فریادینی، امواجك فغانی، صولرك دمدمه‌سنی، یاپراقلرك

اهتزاز رقیقنی ، رعدك صدماتنی ، زمین وسمانك بتون اصوات لطیفه ومدهشه‌سنی ینه اونلر کبی ایشیدییور . حادثات طبیعتده ید معبودك بعضاً قهارانه ، بعضاً ده رحیمانه تجلیسنی ینه اونلر کبی مشاهده ایله‌یوردی .

شو اقوام ابتدائیه‌نك بویله‌جه روحنه کیرمك ، اذعان و وجدانه ایجه مطلع اوله‌رق تمامی تمامنه اویله دوشونمکله اکتفا ایتمیور ، حیوانات وحشیه‌نك‌ده غوامض درونیسنی ، حرص وهیجاننی ، سوق طبیعیسنی آکلایور ، قارغه‌یی‌یوواسندن دیشاری فیرلاتان ، قپلانی اینندن خارجه چیقاران اشتهای خونین ضروری‌یی کویا کندی حس ایدییورمش کبی تصویر ایله‌یوردی .

بوتصویرات ، بو مشاهدات ، بوحسیات ایچون نه بیوك بر قدرت علمیه ایستر ! یاشو مواد حکمیه شعر ایچون نه کمراه بر منبع علمیدر ! . . او قدرتی ایدنمك ، بو منبعه ایرمك حکمیاتك ، طبیعیاتك ، فلسفه‌نك ، تاریخك کنهنه ، غوامضنه وقوف ایله اولور . بونکچوندرکه (له‌قونت‌ده‌لیل) بیوك برشاعر حکیم اولمقله برابر فلاسفه‌دن متبحریندن معدوددر . شعرلری عصرلرله پایدار اولور . چونکه مبنای علمه موضوعدر . تجددن تجدده دور ایدر . زیرا حکمت خلاقدن نیجه بدائع ایله مشحوندر . (له‌قونت‌ده‌لیل) شاکردانندن برینك دیدیکی

کبی شعرای شبانه بر « وجدان شـاعریت » اولدی . الی الابد قلوب احیاده یاشار .

§

شـو سطرلر بزه ، شعر ایله علمك درجهٔ امتزاجنی ایجه کوستردی . بز اشـعاریمزده بعض محاذیر ادبیه‌یه مبنی بوقدر ایلری کیده‌میز . فقط هیچ اولمازسـه ـ فردای تدفین ـ ده بر نمونهٔ بدیعنی کوردیکمز طرز بهینه اوزانمالی یز ... اوکوچك منظومه‌نك تاریخ تفکراتمزده زرین بر صحیفه احراز ایتدیکنی چوقدن حس ایتـدمدی . حتی اوچنجی « زمزمه » ده الك پارلاق بوپارچه‌یی بولانلره‌ده‌حق ویردمدی . شمدی بوجهتجه بکا هرایکی معناسـیله ـ علماً یقین حاصل اولدی . بر منظومه یازارکن دوشونسه‌ك ، بر مبدأ ، بر منتها آراسـه‌ق ، عمومدن برزبده ، برروح چیقارسه‌ق فنا اولماز . فقط بوقدر کافیمی یا ، بونخبه‌یی اولا تتبعات علمیه‌دن استخراج ایتملی یز ، ثانیاً برفلسفه‌یی منتج احکام ایله دوناتملی یز. بومقصدی مغلق ، مشکل بولیورسه‌ق حل وایضاحه چالیشملی یز :

« فصعب العلا فی الصعب والسهل فی السهل »

دیین برعرب شاعر حکیمیدر . بویله اولمازده « سودم ، سودك ، سودی » دییه قوری قوری‌یه فعل تصریف ایدر ، طوریرسه‌ق هم کندیمزی ، هم ده خلقی بوشی بوشنه یورارز.

یوز بیك مصرعی برآره‌یه کتیریرلر، بر چکردك طولدیره‌جق روح بوله‌مازلر. شعر سوزدن عبارت قالیر. جان صقنتیسندن، روحسزلقدن، املسزلکدن اك بیوك شاعرلریمز نه‌یاپه‌جقلرینی شاشیورلر.

« قالمشمی که سویله‌نلمدك سوز »
« وارمی عجبا دینلمدك سوز »

کبی هم مفتورانه، هم بی‌معنا، هم چوجقجه‌سنه تکرلمه‌لره دوشرلر. ادبیاتمزك، بالخاصه شعرمزك فرداسی ایچون بونقطه شایان دقتدر.

لکن مصاحبه‌مزده (پارناس) مکتبنی، یعنی زمانك شعرای حقیقیونی کوردك. اوشبان ادب بوزمین نوینه دوغری ناصل یورودیلر، آکلادق. بووادیٔ اشعارده جبههٔ ریاستی احراز ایدن شاعر قدر آشنانك برمزیتی‌ده رفقاسنی، همزبانلرینی فکر واملجه باشدن باشه‌حر براقمق «حسن، شعر بویله‌در، حقیقت بکا بویله کلیور، سزده دوشونکز» دیمك اولدی. دور تجددك شاعر مبدعی (رونسار) ده اویله یاپدی‌ده شعریمزده بیوك بر تبدلك حصولنه سببیت ویردی. اوندن صوکره اون یدنجی عصرده ـ صنائع شعریه ـ مؤلفی (بووالو)؛ (راسین) لر، (مولیه‌ر) لر کبی دهاته اصول موجودانه‌سنی بوصورتله قبول ایتدیردی. یالکز مسلك خیالیونك واضعی، (ویقتورهوغو) بوقاعده‌یه استثنا کوستردی. فکرینی، زمین شعرینی، طرز ادبنی بالجمله تلامیذه مطلق القا ایله‌مك ایسته‌یوردی. ظاهراً کنجلره: «بن کیجه‌یم، سز کوندوزسکز. بن بوکونم، سز یارینسکز» دییور، فقط متصل املنی، مکتبنی ایلری سوریبوردی.

(له‌قونت ده‌لیل) تلمیذلرینه مخالصت حسدن، مخالصت

بياندن باشقه اساس تكليف وتوصيه‌ايتمه‌دی . صفوت وخلوص ايله دوشونكز، يازيكز، كافيدر. آرتق نورحقيقتی كورديكز. فكريكز ، قلبكز آلدانماز » ديدی . استادك اطرافنی احاطه ايدن مسامره‌لرينه مداومانه كلن شبان شعرا ايچنده بری وار ايدی‌كه اوصاف كزيده‌سيله تميز ايدييوردی . بوشاعر شاب (سوللی‌پرودوم) ايدی. (پرودوم) بومكتبك سرفرازلرندن ، الك ايلری كلير مؤسسلرندندر . كنديندن دكل ، فقط اوداسندن ايشتدك : شاعرك صورت نشأتی ، تربيه وتحصيلی خلاف عاده‌در. فرانسه بر وحدت‌ايچنده تفرقه كوسترير. درت بيوك شهريمز : پارس ، ليون ، بوردو ، ليل ، اساساً بر خصلت عموميه آلتنده اختلافی درجه‌سنده رنكين منظره‌لر عرض ايلر. بومناظردن طبقهٔ بشريه‌يه تعلق ايدنلرده شوحال هم دهاظاهر، هم دها لطيفدر، مثلا ليون بوزمينده صلابت دينيه ايله‌پوشيده لطافت فكريه ايچنده كورونور : بدائع ادرا كه بررنك نجابت ويرن (ميسونيه)، (پودويس دی شاوان) كبی رساملر،(لاپراد)، (پرودوم) كبی شاعرلر يتشديرر . (پرودوم) ده سودای حقيقت ، تجسس وثوق الك خوش فريله لمعانه باشلادی . شاعرك پدری ؛ والده‌سنی دها كوچك برقيز ايكن سومش ، جاندن ، كوكلدن سومشدی . برچوق آلام غرامدن صوكره نهايت آله بيلمشدی . بوسعادت چوق سورمه‌دی . اونی نصيب برطول قادين ايله‌درت ياشنده براوكسوز براقه‌رق منزل

ابدی‌یه چکلدی . ایشته بواوکسوز (سوللی پرودوم) ایدی . علوم ابتدائیه واعدادیه‌یی کوردکدن‌صوکره چوجغی،ریاضیات عالیه تحصیلی ایچون (پولیتقنیق) مکتبنه قویدیلر . (سوللی) آز زمان ایچنده بیوك ترقی کوستردی . صنفنك برنجیلرندن اولدی . بومسلکده اییجه ایلریله‌مش ایکن هوس شعره منضم اولان کوچك برخسته‌لق شاعری بویولده ترك تحصیله مجبور ایتدی . فقط بوتدریسات ریاضیه‌نك شاعریته نه‌بیوك یاردیمی اولدی ! سودای حقیقت ، تجسس وثوق بویوزدن دها زیاده رونق آلدی . برطرفدن اصول محالصت سایه‌سنده اییجه‌تدقیق اخلاق ، دیکر جهتدن تأثیر ریاضیات ایله اعلا تفتیش افکار ایدییوردی . تحریات فنیه‌ده تمایلات عقلیه‌سنه برهدف‌بولدی . ریاضیاته سلوکیله برابر طبق ـ اون یدنجی عصر فلاسفه‌سندن ـ (پاسقال) کبی معتقد ایدی . اعتقادیله‌ده قلب هوسناکنه غدا الده ایتدی .

تحریات فنیه حکمته ، علوم طبیعیه‌یه ، فلسفه‌یه دوغری توسع ایدنجه اوغدای قلب‌اولا ناکافی، صوکره لذتسز کورونمکه باشلادی . بونکله هدف عقله‌ده تزلزل کلدی . شاعرك الك زیاده اعتماد وآسودکی‌یه محتاج اولدیغی دملری، یعنی ٢٤ ، ٢٥ یاشلری قلباً وفکراً شك ایله، تردد ایله کچدی، بوصیره‌لرده سویله‌دیکی شعرلر هپ شو حسیات ایله ممتزجدر ، فقط هپ مؤثردر ، دلفریبدر . او ساده، اونوادا منظومه‌لر ، هله او

« مینای مکسور » بر جوهر بیاندر . اوح ! قورقماییکز ، بونشیدهٔ کزینی تکرار ایتمیورم. بونکله تزیین ایتمه‌مش بر حافظهٔ ادب یوقدر ، بیلیورم. بوابیات مونسه قلوبی ، افکاری استیلا ایدرك خارق‌العاده بر سهولت سریعه ایله لساندن لسانه، اقلیمدن اقلیمه کچدی . هر دیارده صدالر پیدا ایتدی .

بو « مینای مکسور » بش قطعه‌دن عبارت کوچك بر منظومه‌در . صفوت اداتك ، مع‌مافیه قدرت مؤدانك بر انموذج محیرالعقولیدر . اودرجه صاف، موجز، برنظمه؛ اوقدر لبریز، مؤثر برمعنی، برفلسفه عوقمق ثمرهٔ دهادر . بوشعرك مفهومی: « برکاسه ، ایچنده کوزل برچیچك وار : صولیور ، سونیور، ـ ناظمك تعبیرنجه ـ ئولیور . چونکه اوکاسه خفیف بریلپازه ضربه‌سنه اوغرایه‌رق چاتلادی. اوح ، بوضربه پك سطحی ایدی. فغفورك رنکی یا آتدی، یا آتمادی . حتی هیچ برسس بیله ایشیدلمه‌دی . فقط زخم رقیق کوندن کونه بلوری امه امه غیر مرئی ، لکن مؤثر بردور ایله یاواش یاواش بر یاندن اوبر یانه کچدی . مینا‌ده‌کی صو داملە داملە قاچدی . چیچکلرك روحی سوندی کیمسه دها بونك فرقنه وارمادی : طوقونماییکز . قیریقدر . »

« اکثریا سودیککز برال‌ده بویله‌جه تماس ایله قلبی یاره‌لر، صوکره قلب کندیلکندن یاریلیر، شکوفهٔ غرامی هلال اولور. عالمه قارشی دائما صاغلام کورونورسه‌ده آلتدن آلته اودرین ،

اوايچه پاره‌نك بيوديكنى ، صيزلاديغنى حس ايدر : قيريقدر . طوقونماييكز . »

شو كوچك مفهومك مدلول وسيعى انسانى حيران ايدييور . بو منظومه‌يى ناجى افندى مرحوم « قيريقدر طوقونما » عنوانيله ترجمه ايده‌رك «ترجمان حقيقت» ده وقتيله نشر ايله‌دى . معلمك ترجمه‌لرنده خارق العاده بر متانت ، بر صحت اولمقله برابر تمايلات غربيه يوقدى . فقط سجع كبى مزعج انكللر پك چوقدى . اويله اولماسه يدى «مترجم» بر نمونهٔ ترجمه اولا بيليردى . لسانمزه لكن كلمات عربيه وفارسيه‌نك صورت تصرفنده معنيدار ، مفيد بر وسعته جواز ويرمز سه‌ك آثار غربيه‌دن مقتبسات محالدر .. (پرودوم) ك — كوزلر — نامنده‌كى شعر حكمت انكيزينى‌ده ينه معلم مرحوم :

« ماوى ، سياه برنيجه سودا فزا عيون »

دييه منظوماً فقط اكثريا معناجه تحريف ايله حزينهٔ ادبياتمزه نقل ايتمشدى .

صدده كله‌لم ، (لارومه) يى ديكله‌يه‌لم : (پرودوم) بويله طريق تردده دوشـونجه تاريخچهٔ تفكراتنى بيـانه قويولدى ، اشعارنده تحرئ حقائقدن كرى قالمادى . حقيقت محضه فكرنجه حسن قطعى ديمكدى . هر شيده ، هر جهتده بو حسنى آرادى ، بونكله تسلى بولدى . (له‌قونت ده‌ليل) شؤنات خارجيه‌يى بر نظر حقجويانه ايله تعميق ايدييوردى . (پرودوم) او نقطهٔ نظردن

آیرلمامقله برابر تعمیقـاتنی نفسـنه دوغری یوروتدی . جزئی اضطراب کورونجه (موسه) کبی مأیوس اولمـایوردی . حتی بوشاعری اویأسندن ناشی تعییب ایله‌یوردی : « بوسوز وکداز نه‌دن ایلری کلیور ؟ غایهٔ شباب یالکز عرامیاتدنمی عبارتدر ؟ عشقده مأیوس اولدکسه فلسفه‌یه صاپ ، اووادیٔ حکمتده بر امل آرا ، بر تسلی بول .. » دیمك ایسته‌یوردی . (پرودوم) فی‌الحقیقه اویله یاپدی . سـوزیله عامل اولدی . شعر وحکمتی مزج ایله نخبهٔ آمالنی تعقیبه برواسطه ایدیندی . بوسایه‌ده عصرك الك بیوك ، بونکله برابر الك فیلسوف شعراسندن بری اولدی . اوت (سوللی پرودوم) مدقق ، روح آشـنا بر شـاعر حکیمدر . «حافظه ، خیال عادت» کبی اواوفاق‌اوفاق منظومات معروفه‌سندن ماعدا اومبدعانه ، مصورانه اشعاری بررمزآت بلاغتدرکه شاعر احتساسات شخصیه‌سنی ناصل بیان‌ایدییور ، تأثراتنی نه صورتله بسط‌ایله‌یور ، بونلرك اسبابنی نه‌درجه آرایور ، بولیور ، کوستریور ، آکلاتیور ، ارائه‌ایلر . شوروحپرور پارچه‌یی خاطرلایورمیسکز : نیسان : « نیساندن قورقارم ؛ بوموسـمك ، لطافت مهیجه‌سیله کوکلده اویاندیردیغی هیجاندن تتره‌رم » شاعر دییورکه : کانون اولده انسان بویله بر ضعفه طوتولماز . چونکه طبیعتده اوزمان سعـادت ماضیه‌یی خاطره کتیره‌جك هیچ بر مسرت یوقدر . فقط نیسان کلنجه « قلب آچیلیر ، درینله‌شیر ... » چونکه .. الخ .. نه‌نازك ، نه‌اینجه تدقیقات ! هر جهتی جامع .. کچن کون

وفات ایدن شاعر خراباتی (ورلن) ده ینه بویله بر تأثری شویله افاده ایدییور: « بر آریدن ناصل قورقارسه‌م بر بوسه‌دن‌ده اویله قورقارم . آغلارم، ایکلرم صباحلره قدر .. بلا آرام .. » لکن اوته کنده کی خاصهٔ تدقیق بریکنده یوقدر .

ابتدالری (پرودوم) ك وطن ایچون غریب بر فلسفه‌سی واردی . شاعر اوزمان — آلمان ادباسندن — (شیللر) کبی «قاردشم نوع بشر در وطنم روی زمین» فکرینه خدمت ایدییوردی. ۱۸۷۰ محاربه‌سندن صکره حقیقتی آکلادی . اوفکردن واز کچدی . « ندامت » عنوانلی منظومه‌دن بو تحول نه صورتله‌در، بیلینیر .

(سوللی پرودوم) خیالیون کبی اویله مطنطن خطابلری، تشخیصلری ، انطاقلری سومز .. آهسته روبیان اولمق ایستر افکار فلسفیه‌سنی بر دائره داخلنده کوستره بیلمك ایچون (له‌قونت ده‌لیل) ك توصیه‌سیله اشعارینی دائما (استانس) و (صونه) [*] یعنی بر نوع مزدوج، مربع، مثلث اصولنده انشاد ایله‌دی

[*] - استانس، صونه - بررنوع اصول نظمدرکه ادبیات جدیده‌مز بعض تغییرات ایله لسانمزه نقل ایتدیلر . (استانس) فرانسزلرجه بر چوق قطعه‌لردن مرکب بر منظومه‌در . قطعه‌لرك هربری دردتدن آز، اوندن زیاده مصرعی شامل اولمامليدر. وزنك انتخابی ذوقه منوطدر . قافیه ممکنسه مقید، هله مطلق مزین اولملیدر. اون آلتنجی، اون یدنجی عصرده بواصوله رغبت چوقدی . اون سکزنجی عصره دوغری شعره زوال کلنجه بویولده منظومه‌لرده کورونمز اولدی . بزده « سورم بعض

منظومه‌لرنده متانت لفظیه قدرت معنایی لطیف بر روشله تعقیب ایلر . بو سوزلردن شاعرك بر اضطرابی ، فقط، بو اضطرابی اقتحامی‌ده آکلاشیلیر . اوکنده بر هدف، بر نخبهٔ علمیه وار. او مقصوده دوغری هردرلو موانعه رغماً یورویر. معاصریمزدن (ژول‌له‌متر) بسبتون وادئ تنقیده دوکولمه‌دن اول شعرده سویله‌یوردی ، بر مجموعهٔ اشعارده نشر ایتمشدی. بو شعرلری، برده حکایه نویس شهیر (بورژه) نك ابیاتنی اوقوییکز ، کورورسکزکه (پرودوم) ی اومسلك مشکل علمیده تعقیب ایدن شعرای شبان اصحاب مزیتدن‌ایدی . بونلره وقتیله متفکرین شباب دییورلردی .

*
* *

(لارومه) نك درسی بو سوزله ختامه ایردی . فقط

بن‌شب تاری » دییه باشلایان «تزر ده‌کی پارچه (استانس) ه کوزل برنمونه‌در. بوندن‌ماعدا مزدوج دیدیکمز اصول‌ایله صورمتغیره‌سی یعنی زمزمه‌نك « سیر ایله شولوح نازنینی .. » منظومهٔ معروفه‌سیله امثالی (استانس) ك آزچوق تحریفات‌ایله اسانمزه آلنمش بر شکلیدر. مع‌مافیه اسلافمز « مزدوج ، مربع، مثلث ، مخمس . . . » کبی بویولده درلو درلو اصول شعریه میدانه قویدقلری ایچون بونلره مقتبسات غربیه‌ده دینله‌مز .. (صونه) بوسبتون غربه مخصوصدر ، شرقده یوق کبیدر. بوصورت : ایکیسی دردر، دیکر ایکیسی اوچر مصرعلی درت قطعه‌دن، یعنی اون درت مصراعدن مرکب، وزنی ، قوافیسی محدود و معین بر منظومه‌در . ایلك قطعه‌لرك قافیه‌لری هر ایکی جهتجه کاملاً متناظر اوللیدر. دیکر ایکی قطعه‌لرده بوشرط قسماً واقعدر. بواصول اوزره

شمدی‌یه‌قدر سوه سوه اوقودیغم بر شاعردن بحث ایدییورز . مصاحبه‌یی برپارچه دها یوریته بیلیرم . شعری فلسفه ایله پك رعنا برصورتده مزج ایدن بو ادیب حکیمك اخیراً بر اثری ، فیلسوفانه، عالمانه بر اثری نشر اولوندی . اثرك عنوانی — نه بیلیورم ؟ — ، موضوعی - معاینهٔ وجدانیه — در . سنه‌لرجه تتبعات حکمیه‌دن صوکره (سوللی پرودوم) اسرار شؤناتك خفایای مدهشه‌سنه قارشی عاجز ، مبهوت قاله‌رق — نه‌بیلیورم ؟ — دییه فریاد ایدییور . بو فریادینی‌ده بر معتاد

برمنظومه‌ده عین کلمه ایکی کره قافیه اولاماز. (صونه) اسلوبه دقت ورقت ویریر. بونکله فکره‌ده تأثیرایدر. شاعرك بری «برصونه‌ده‌کی فکر برکوز یاشنده‌کی قطرهٔ روحیه‌یه بکزر» دییور . (بووالو) نك صنایع شعریه‌سنده (صونه) نك پارلاق برتعریفی وار . بزده بویولده اصول نظمه مثال یوق کبیدر . درت بش آی اولی « معارف » رسالهٔ موقوته‌سنده نشر اولنان « نژاد » شعر نوینی زمینده آنجق بر نمونه اوله‌بیلیر . شو تعریفاتی آکلامق ایچون‌ده اونمونه‌یه مراجعت ایتمك لازمدر . « معارف » ده ترقیات شعریه‌مزك اوفاق ، فقط رنکین بر لوحه‌سنی کوسترن اوچ شاعر کزیمز (ع . نادر . ت . فکرت . اسماعیل صفا) سهولت بیانده بیوك بر قدرت ابراز ایله بویولده تمیز ایدن فرانسز شاعر مشهوری (قوپه) یه دها کوچ برواديده رقابت ایدییورلرکه بویله برقریحهٔ عال‌العال ایله ایسته‌دکاری طرزشعری تجربه ایده‌بیلیرلر . بو (صونه) زمینی‌ده توسیع ایتسه‌لر، دکل یالکز الواح شاعرانه‌مزه بر رنك تجدد کله‌جکی ایچون، منظومه‌لریمزده دها زیاده حکمت، روح کوریله‌جکندن دولایی شعریمزه باشقه برجمیله کوسترمش اولورلر .

کوزلجه شرح ایله‌یور . بو کتابک، شو فلسفه‌نك زبدهٔ مفهومی تفصیلات آتیه‌دن آکلا شیله‌جنی وجه‌ایله — شعرای عربدن برفیلسوف جهانقدرك :

زیادة المرء فی دنیاه نقصان
وربحه غیر محض الخیر خسران

مطلع مبیننده، حیرت ! . نه پارلاق افاده ایدلمشــدر . عربك اك بیوك افکار فلسفیه‌سی اشعارنده‌در . علمای غرب بوجهتی هر نه‌دنســه اهمال ایدرك بونوع آثار عربیــه‌یه پك رغبت کوسترمه‌مشلر.. یاخود کندیلری اوته‌دن بری یونان حکمیاتیله مشــغول اولدقلرندن عرب محصولاتنك اومنبعــدن مأخوذ اولانلرینی دها زیاده شایان استفاده بولمشلر .. حال بوکه اشعار عربیه‌ده‌کی فلسفه، حکمت محیرالعقولدر . بو عصرك بیوك بر مورخی زمان سعادتده‌کی ادبیاتدن بحث‌ایدرکن اصحاب معلقه‌دن برینك بر بیتنی مــألاً نقل ایدییورده اوفکر حکمته تقــدیر خوان اولیور . یامعلقاتی کاملاً بیلســه‌یدی ، آکلاســه‌یدی ، او قوص قوجــه بدایع حکمیه‌یی کورســه‌یدی ، نه یاپاردی ؟ معلقات ایسه حکمیات عربیه‌نك مبدأی، فلسفهٔ عربك بسمله‌سیدر . متأخرینه دوغری کلَلی، (متنبی) کبی ارسطویی پك‌چوق تقلید ایتمکله برابر فلســفه‌دن زیاده شعره میل ایدنلری دکل ، فقط ادیب معری کبی هردرلو شمولیله بیوك بر فیلســوف اولانلری

کوزملیده عربده فلسفه یالکز مأخوذات یونانیه‌دن عبارتمی ایمش حکم ایتملی؟ آه، ایشته کتب، ایشته فحول! زمانمزک اختراعات علمیه وتتبعیه‌سندن عداولنان پك‌چوق افکار فلسفیه یوندن عصرلرجه اول دنیایه کلمش ویدی یاشنده نعمت‌بصردن محروم قالمقله برابر جهانك بالجمله بینالرینی حیرتده براقه‌جق صورتده قدرت‌عقلیه وعلمیه کوسترمش برداهینك، ابوالعلانك آثارنده پارل پارل پارلایور. برید فضیلت میدانه چیقسه‌ده بو جواهر حکمتی اواعماق مستوره‌دن آلسه، حالیله، حقائقیله‌شو دور معرفته عرض ایله‌سه عجبا فضلای زمان نه‌درلو حیرتلره دوشر! شو حقیقتلری دلائل باهره‌سیله میدانه قویمق، او فکرلری، فلسفه‌لری هرایکی جهتجه‌ده اوزون‌اوزادی‌یه، عینی عینیه کوسترمك ایستردم. لکن‌اووقت بیوك برکتاب یازمق‌لازم کلیر ... شومطالعاتی بنده اویاندیران (سوللی پرودوم) ك — نه‌بیلیورم؟ — ی اولدی. چونکه بوکتابك روحی، فلسفه‌سی (ابوالفتح البستی) نك بالاده ذکر اولنان بیتنده مکنوزدر. او بیت برقصیده‌یه مطلعدر، بوقصیده‌نك هربیتی اودکرده‌در. ایشته اوندن ایکی درّ مکنون دها:

اقبل علی‌النفس واستکمل فضائلها
فانت بالفضل لابالجسم انسان
واحسن الی‌الناس تستعبد قلوبهم
فطالما استعبد الانسان احسان

(پرودوم) فلسفه ایله سنه‌لردن بری اوزون اوزادی‌یه نه صورتله اوغراشـدیغنی آكلاتدقدن صوكره « كمال حجاب ایله كوریيورم ، آكلایورم : حقیقتـك وادیٔ صعب المرورنده بر خطوه بیله ایلری كیده‌مه‌دم ، هنوز بر طفل ابجد خوان ایكن والده‌م صباح ، اقشام اللریمی یكدیكرینه ربط ایدرك بكا دعالر ازبرلتدیكی صیره‌ده بو یولده نه ایدیسه‌م حالا اویم » دییور ، بیوك محویت! سقراطك « آنجق برشی بیلیورم : اوده برشی بیلمدیكمدر» قول مشهورینی آكدیرییور ، لكن دلائله مستند اولدیغی ایچون انسانه تأثیر ایدییور . بر قاچ صحیفه دهـا یوقاریده : « اختیارلایور ، هر كون خاتمه‌یه طوغری یووارلانیورم. اورایه واصل اولونجه آرتق بو كشمكش تفكر قالمایه‌جق ، دها طوغریسی كیم بیلیر ، بلكه قالمایه‌جقدر .. مكتسبات شخصیه‌مه باقیورم‌ده نفسمدن اوتانیورم . صح الباقی : جهلمی كوریيورم ، مدهوش اولیورم » دییـوردی . مجهول دائما مجهول قالیور . مع مافیه بونكچون شاعر لزومندن فضله مأیوس اولمایور . بو عمان مبهمیت ایچنده بیله بر حس ، بر خبر بولیور ، اوكا اتباع ایدییور ، كیدییور. بو فلسفه‌یی تدقیق ایتمك بیوك بر تتبعه ، بر اقتداره متوقف كه .. اوده بنم ایچون مشكل ، حتی محال .. ذاتاً بحثمز فیلسوفه دكل ، شـاعره عائددر . مع مافیه (پرودوم) شعرنده صرف ایتمدك حكمتمی براقدی؟.. فلسفه‌دن ، اخلاقدن پارلاق ، پارلاق نمونه تفكرات كوستردكدن صوكره علم هیئتدن ، علم طبقاتدن ، علم

كيميادن، حكمت طبيعيه‌دن بيله پك چوق حقائق عرض ايتدی. يعنی آثار شعريه‌سنده هپ بوعلومه عائد قوانينه اتباعاً فكرينی يوروتدی. بوقانونلرك هربرينه برمعنای حكمت ويردی. اكثر تصوراتی برپوشيدهٔ رمزايله مستوردر، اك درين مسائل عقليه‌يه انتها بولور. مثلا «سمت رأس» عنوانلی منظومه‌سنده طياره‌لرك طاق فضايه صعودينی اوصورتله كوسترييوركه مساعئ بشريه‌نك برنخبهٔ آماله، برتمثال كماله طوغری اعتلاسنه رموزاولسه‌كركدر. خلاصه بوشاعرك هربر شعرنده برمسئلهٔ حكميه‌نك زبده‌سنه تصادف اولونور. بوحكمياتك جمله‌سنده‌ايسه خير، وظيفهٔ نظيفه، حيثيت بشريه كبی اوچ بيوك اساس اوزرينه مؤسس برفلسفهٔ ممدوحه‌نك تأثيرلطيفی كوريليركه ماهيتی يوقاريده تشريح اولنان نوحات وتفكرات مأيوسانه‌يه برآهنك انجذاب ولطافت ويرنده اودر.

(لەقونت دەليل) دن ، (سوللى پرودوم) دن صوكره (فرانسواقوبه) يى تدقيق ايتملى يز. بواوچ استاد ادبدن برنجيسى نفسى خارجنده حقائق شؤناتى آرادى، ايكنجيسى تفكراتنك تاريخچەسنى حقيقتيله تصويره قويولدى، روحنى برطرز حقيقيده بزه كوستردى. اوچنجيسى يعنى «يولجى» ناظم كزينى ايسەينه او واديده ، فقط كنديسنه مخصوص برزمين ، مستثنا بر زمين بولدى.. تياترولريمزه كيردى، حكايەلريمزه صوقولدى. بنابرين زمانك آز ، چوق متنفذ برقطب ادبى اولدى .. بز، بالآخره بوجهتــه كلمك اوزره شــمدى حكايه نقطهٔ نظرندن حقيقيون ادبياتنك غوامضنى آراشــديرەجغز، سركذشتنى كورەجكز .. (آلكساندر دومافيس) ك تياتروجه ادبيات حقيقيەيه نه تأثيرى اولديســه ، هپكزجه معروف ، مستثنا بر حكايه نويســك ، (كوستاو فلوبر) ك ده حكايه زميننده او ادبياته طبق اويله ، بلكه دها چوق، دهامؤثر نفوذى اولدى.. بونكچون (فلوبر) مسلك حقيقيونك بحق موجدلرندن — بر منقدك قولنجه بو مسلكك متعدد والدينى اولديغى ايچون — پدرلرندن عدايديليور.

شواهمیته مبنی برقاچ درسمزی اوزون اوزادی‌یه بو حکایه نویسه حصر ایده‌جکز :

۱۸٤۰ ایله ۱۸۵۰ آراسنده مشهور (بالزاق) توره‌دی. اثرلریله ساحهٔ مطبوعاتی طولدیردی . برآرالق ابوالحکایه لقبنی بیله آلدی . فقط (بالزاق) ك بو شهرتی نه‌زمان باشلادی ، حکایه‌لری نه وقت ایدیٔ رغبتده دولاشمغه قویولدی ، بیلیورمیسکز ؟ ۱۸۵۸ تاریخندن صوکره ، یعنی (فلوبر) او مشهور حکایهٔ خارق‌العاده‌سیله ، (مادوام بوواری) سیله میدانه چیقدی‌ده اویله .. ، اویله (بالزاق) آکلاشلدی ، اویله او آثار جدیه‌نك قدر مزیتی بیلندی .

کچنلرده ذکر ایتدك : بوتاریخده (له‌قونت ده‌لیل) ك اطرافنه شعرای شبان طوپلانیورلر ، یکی بر طرز ادب حاضرلایورلردی . ینه اوصیره‌لرده (ماقسیم دوقان) ادبیات هوسکارلرندن دیکر برکروه شبابه پیشرو اولیوردی . (دوقان) ده (له‌قونت ده‌لیل) ك دهاسی ، قدرتی یوقدی . بوذات ادبیاته علی‌العموم صنایع نفیسه‌یه جاندن وقف امل ایتمش ایدی . طبیعتی سویيور . دائما میلان قلبنه اتباع ایله‌یوردی . برچوق سیاحتلرده بولوندی ، عسکرلك ایتدی . ثروت صاحبی ایدی . (ره‌وودوه‌پاری) نامی آلتنده بر مجموعهٔ موقوته نشر ایلدی . . ایشته (مادام بوواری) ۱۸۵٦ ده تشرین اول ابتداسندن کانون اول اون بشنه قدر بورساله‌یه

تفرقه صورتیله درج ایدلدی . (دوقان) ك اطرافنده‌كی ارباب شبابه سن و تجربه جهتیله نفوذی اولیوردی . بو كنجلر ادبیات خیالیونك كزیده‌لرینی سوییورلر، عادیلرندن نفرت ایدییورلردی (كوستاو فلوبر) بو زمره‌دن ایدی : نه‌غریب دها ! صباحدن اقشامه قدر چالیشیور ، اوقیور، چابالایوردی‌ده ایكی صحیفه‌دن زیاده اثر وجوده كتیره‌میوردی. آیده‌یكرمی صحیفه‌یازامایوردی[*] سعی و مشقت ایچنده‌كچن بر عمرك محصولی بش جلد اثر اولدی. فقط اوبش جلد بوكون بش یوزه، بش بیكه مقابل عد اولونیور . (فلوبر) عصرك الك بیوك حكایه نویسی، بر داهیسی تلقی ایدیلیور.

اكر مقصود اثرسه مصرع برجسته كافیدر

كه بعضاً بر دیوانه ، حتی كلیاته بدلدر ، بو ادیبده صنایع نفیسه‌یه تماس ایتمه‌ین هرشیئه قارشی بر نفرت بركین واردی . بو سائقه ایله ادبیات حقیقیه‌یی بولدی . خیالیونی پك زیاده اوقویوردی . (شاتوبریان) ی چوق سوییوردی . قبرینی زیارته كیتدی . بو زیارته دائر یازدیغی صحیفه‌لر پارلاق ، موثر حسیات ایله مالیدر . (فلوبر) هم خیالیوندن ، هم حقیقیوندن ایدی . غریب دكلمی ؟ خیالاته صوك درجه پرستش ایدن بو محرر ادبیات حقیقیه‌نك موجدی اولسون : روحه ، ادبه عائد غوامض مهمه‌دندر دینیله‌مزمی ؟ خیالی، خیالیونی بو مرتبه‌سون شوذات، بیلنمز نه‌درلو جلوه ایله، الك كوزل اثرلرینی

[*] « یورغونلقدن حالم قالمادی ، بوآی یكرمی صحیفه یازدم ، بنجون بو خارق العاده‌در.. بنابرین صوك درجه بی‌تابم » — مخابراتندن.

طرز حقیقتده وجوده کتیرسون. (فلوبر)ك آثار حقیقیه‌سیدرکه الی الابد پایدار اوله‌جقدر . دیکر مشاهیر حقیقیون‌ده طرز خیاله میل ایتدیلر ، فقط (فلوبر) کبی دکل ، آتیـده کوره‌جکز .. اوبش جلد اثرك اوچی حقیقی ایسه ، ایکیسی خیالیدر.

شو جهت محقق که بو حکایه‌نویسده بربرندن کلیاً باشقه ایکی فطرت ایکی میل وار. بونلرك هرایکیسی برر امله طوغری قناد آچیور. اوچیور ، اوچیور ، بری اپیجه کیتدکدن صوکره برپارچه دیکلنمکه باشلایجه اوبری بو آرامدن استفاده ایدرك طیرانه قویولیور . فقط بو ایکی طبیعتدن هانکیسی محررده پایدار ، ذی‌اســاس ، (تن) ك تعبیری وجه ایله ، خاصهٔ غالبه ایدی ؟ بکا قالیرسه هر ایکیسی‌ده مساوی ایدی. (فلوبر) هر ایکی جهتجه‌ده برقوتده ایدی.. اوله‌بیلیریا، برانسان ایکی خاصهٔ غالبه‌یه مالك بولونور . بعضیلرنده‌ده هیچ بویله خاصه اولماز ، اوده باشــقه .. اکثریا ایکی خاصهٔ اساسیه‌دن بری دیکرینه غلبه چالار، لکن(فلوبر)ده بویله اولمایور ، ایکی خاصــهٔ غالبه یان یانه یوریبور .. مع مافیه بونلرك آراسنده کوچك برفرق کوریله‌مزمی ؟ خیال ، حقیقته تفوق ایده‌مزمی؟ نه‌در اوخارق‌العاده تصورات؟ اووقایع غریبه حرصی؟ عظمت ماضی‌یه‌او حسرت؟ احتشامات بعیده‌یه اوهوس؟. بدایع جهان شرقده ایدی، چونکه تاریخ قدیم شرق مشعشعدر. هپ شوخوارق (فلوبر)ی جذب ایدییور، چکیوردی. فطرةً بودرجه خیاله میل ایدن بر ذات ، ناصل اولدی‌ده حقیقیونك

الك بیوك بر استادی كسیلیویردی ، آثار حقیقیه‌نك الك معظمنی وجوده كتیردی؟.. بو اثرلری تدقیق ایدركن اوجهتی آكلارز.

(فلوبر) ك باشلیجه آثاری بش جلددن عبارتدر. بالآخره مخابراتندن وسائره‌دن بوكا بر، ایكی جلد دها علاوه ایدلمشدر. ١٨٤٩ ده قارالادیغی « سنت آنتوانك تمایلی » نی اوزمان نشر ایتمه‌دی. ١٨٥٧ده (مادام بوواری) یی چیقاردی. ١٨٦٩ ده «تربیهٔ حسیه» یی، ١٨٧٤ده سنت آنتوانك تمایلنی مصححاً طبع ایتدیردی. وفاتندن صوكره‌ده (بوواروپكوشه) نشر ایدلدی. برنجی اثری هنوز برقارالامه صورتنده ایكن (ماقسیم دوقان) ایله (بوییه) یه اوقودی. اوسطرلری پك‌چوق زحمتله، امكله وجوده كتیرمشدی ، رفقاسندن تقدیر و حیرت بكله‌یوردی. بونك عكسنی كوردی. عجبا نه‌دندی: (فلوبر) اثری اوقوركن آرقاداشلرینه: « علائم تحسین كوسترمزسه‌كز قلبكزده قابلیت تأثریوق‌دیرم» دییوروهر صحیفه‌ده بر« كوردیكزمی، كوردیكزمی، ناصل، ناصل؟» سوزلریلرینی تكرار ایدییوردی. نهایت كتابی بتیردی. « ای ناصل بولدیكز؟.. بوراده اوچمزدن باشقه كیمسه یوق. خالصانه بیان رأی ایدیكز. » دیدی. (دوقان، بوییه): بزه « قالیرسه بونسخه‌یی آتشه آتملی ، بردها آغزه آلماملی .. اوقدرسونوك ..» دییه جواب ویردیلر. (فلوبر) برفریاد دهشت قوپاردی. آرالرنده بر مباحثه باشـلادی. بو ایكی محب منقد صاحب اثره حقیقتی شویله‌جه اجی‌اجی افهام ایتدیلر: «موضوعك

ذاتاً مبهم ايدی. طرز توسيع وتصوير ايسه او ابهامی زياده‌لشد- يردی. برزاويه تشكيل ايتدك. بوزاويه‌نك ايكی ضلعی يكديكرندن اودرجه تباعد ايدييوركه نظر بونلری غائب ايله‌يور. حالبوكه ادبياتده يولی شاشيرمامق ايچون خطوط متوازيه اراسنده يورومليدر. سن انشراحه، انبساطه ميل ايدييورسك، بر موضوعدن اوبر موضوعه كچيورسك، نهايت نقطهٔ عزيمتكی اونوتيورسك، برقطره صوسيله، سيل نهره، نهر كوله، كول عمانه، عمان طوفانه نتيجه ويرييور، بوغولويورسك، اشخاص وقعه‌يی‌ده بوغيورسك، زمينی، موضوعی‌ده بوغيورسك، قارئی‌ده بوغيو- رسك، اثرده غريقدر. »

شو تنقيدات اوزرينه (فلوبر) بوكتابی نشر ايتمه‌دی. ارادن سنه‌لر كچدی. ساحهٔ مطبوعاتده بيوك برشهرت صاحبی اولدی. صوكره‌دن برچوق تنقيحات وتصحيحات ايله ميدانه چيقاردی. (دوقان) ك قولنجه روح ماده نقيصه دارايدی. اوتبدلات ده فائده ويرمه‌دی .. فقط بوذاتك (فلوبر) حقنده‌كی مطالعاتنه نظر اعتماد ايله باقاملی.. چونكه اوكا كوره حكايه‌نويس بر مجهول مرضه، مجهوليتی نسبتنده مدهش برمرضه مبتلا ايدی. حتی نهايت كمال عمرنده اومرضك قربانی اولدی .. بو درد اولماسه ايدی برداهی اولوردی، يازدقلرندن بيك قات كوزل يازاردی. بز بوفكرده دكلز.. (فلوبر) ی حقيقی برداهی عدايلرز، اثرلرينی نادر الامثال بولورز. بوندن ماعدا بر متوفايی مؤاخذه جائز

دكلدر. اما محبتك مرضنى، سرينى بو صورتله فاش ايتمك (ماقسيم دوقان) ه ياقيشيرميدى؟ بر دوست طبيب روح ديمكدر، بويله يرلرده كتم اسرار كركدر.

(فلوبر) ك يكنى و حكايه واديسنده حقيقى شاكردى، خلفى مشهور (موپاسان) [*] شو سرك بو صورتله افشاسندن دولايى پك دلكير اولدى. فقط نه جلوهٔ حزيندر: بو اديب شاب دخى فصل دها سنك هنوز بهارينه كيرمش ايكن ظبقى (فلوبر) كبى بر درد مهلك مجهوله طوتولدى، بردن بره ييقليويردى. ايكى فطرت آراسنده كى ارتباط كلينك شو صورت مهلكه ايله ده تجليسنه نه دنير؟

بو محرر شهيرك ايكنجى اثرى (مادام بوارى) در. بو كتاب اونوع آثار نادره دندركه امثالى معدوددر. (پول وويرژينى) (مانون لسقو) اوده بر درجه يه قدر، بو حكايهٔ كزيده نك كعبنه واره بيلير.. بو نسخهٔ نفيسه ادبياتمزك اك محكم بديعه لرندندركه باشلى باشنه بر وادى، بر تاريخ تشكيل ايلر.. بو جهتى مصاحبهٔ اتيه ده تدقيق ايدرز.

§

(فيلوبر) بزمچونده تتبعه شايسته اركان محررينددر. بنده بر ظن واردى، بلكه بو ظنده برچوقلرى ده بنمله مشتركدر. «كوزل سوزلر ارتجالاً سويله نير.. قلم واردات فكرى صرفه قويولديغى زمان زنجيرلر طورديراماز» ديين شعرا اوار.. خياليونده

[*] موپاسانك اثرى اولان «كوزه‌ل دوست» كتابخانه‌مز طرفندن لسانمزه ترجمه ايتديرلمشدر.

اویله یاپیوردی ، فقط حقیقیون بو قاعده‌یی ییقیورلر . ایشـته (موپاسان) شدت تفکرندن قلمنی یوریته‌مز اولدی، قیردی، چیلدیردی ، ئولدی . (زولا) لر ، (غونقور) لر طوغوریر کبی مشکلات ایله یازی یازییورلر . ادبای حقیقیونده معنایه‌عائد تدقیق وتتبع، لفظه متعلق اهتمام ، تصوره صیغماز بر اهتمام بو صعوبت تحریره بادی‌اولیور. آیلرجه‌اوقودقدن، دوشوندکدن، مأخذلر بولدقدن صوکره بر کتابی یازمغه باشلامق ، هر کلمه‌یی معنا جهتیله برکره ایجه معاینه ایتمك، لفظاً‌ده بردفعه دها حادهٔ تفتیشدن کچیرمك، کلمه‌لرك، حرفلرك، جمله‌لرك آهنکنه، محاسننه آیری آیری دقت‌ایله‌مك آزمشکلاتمیدر؟ مداربحثمز (فلوبر) ده بومراق، یوق مراق دکل، اهتمام اودرجه‌ده ایمش که هرجمله‌یی ساعتلرجه اشتغال‌ایله کاغد اوزرنده وجوده کتیردکدن صوکره برده‌تخته‌یه تباشیرله یازارمش، کلمه‌لرك بیوکلکنه، کوچکلکنه‌ده باقارمش .. بیلمم بوجهت صحیحمی ؟ . هرنه اولورسه اولسون بودقت مقبوله‌یه بناءً آثار حقیقیه‌ده‌کی اسلوب تراشیده ، افادهٔ نادیده فکر وقلبی آهنك‌ایله طولدیرییور . برتکرار، بر حشو شـویله طورسـون ، اوتنقیح ، اوایجاز بلیغ نظری ابتهـاجه دوشورییور . بوحالی وقتیله آکلامغه باشلایجه یازی یازارکن برپارچه‌تطبیقه اوزندمدی. قابل اولمادی .. سبب فقدان اقتدار اولسه کرکدر .

آثارمترجمه‌یه میلمز شوصره‌لرده چوغالدی. ترجمه‌لریمزی

بر آزده بو واديدن انتخاب ايتسه‌ك، اسلوبده اصول اهتمامی ده‌الدن براقماسه‌ق قارئين كرامه كلفت ترجمه‌يه دكر اثرلر ابراز ايتمش اولورز .. شبهه‌يوق كه اهتمامدن اهتمامه فرق وار . بو جهتی‌ده طبيعت، مزيت تعيين ايدر. صنعته، فنه سؤ معنی ويرمه‌مليدر . مؤاخذه قصديله دكل، خدمت مقصديله سويله‌يورم: ميد انده برمسلكه، برمكتبه، برفلسفه‌يه منسوب فوج فوج آثار جيده طوريرركن لسانمزه (مونته‌پن)لری، (ريشبورغ)لری نقل ايتمك (تعفف)لری، (صائمه)لری برطرفه براقه‌رق معهود طاش باصمه‌سی ماصاللری اوقوتمقله بردر. شودورترقيده وقت اودرجه كسب قيمت ايتدی كه انسان اك رعنا محصوللری بيله كوزدن كچيرمكه زمان بولامايور، پك چوغنی ترك وفدايه مجبور اوليور. مطبوعات، مطالعات خصوصنده بو حقيقتی اصلا نظردن آيرماملیدر. قارئينه‌ده، محرينه‌ده بو صحبتده تنقيد، جدی، صميمی برتنقيد، متنفذ، موثوق، مقتدر قلمدن چيقمه بر تنقيد اعلا خدمت ايده‌بيلير ، قارئلريمزی حاضرلار ، ايقاظ ايدر ، مترجملريمزی ، محررلريمزی دورتو ، خيرپالار ، ديديكلر ، ايجابنه كوره قيرپار.. لكن ديديكم كبی اومنقد علماً، ادباً معروف، مقتدابه اولملی.. اويله اولمازسه بكا دونر.. كچنلرده اديبه‌لريمزك اثارينه دائر كوچك بر انتقاد يوريته‌يم ديدم غالبا يوزيمه ، كوزيمه بولاشـديردم كه بر ايكی طرفدن سرد ، ترس مهاجمه‌لره اوغرادم.. حق بنده، لكن كيمه اكلاتيرسك ايواه !

بو مصاحبه ینه باشدن باشه حقیقیونك او حکایه نویس بنامنه، (کوستاو فلوبر) ه حصر اولوندی . بو خصوصده نظر دقتمی الك زیاده جلب ایدن جهت، ولو تقدیر یولنده اولسون، معلمك یوروتدیکی مطالعه‌یی دقائق موشکافانه ایله توشیح ایتمسیدر . اوقدر که بو توشیحاتدن صوکره فکر تقدیر ، انسانك ذهننده کندیلکندن یرله‌شه‌رك نتیجه‌یی بکله‌مکه حاجت قالمایه .. ذاتاً منقدده بو نتائجی بیانه شتاب ایتمیور ، سامعینك وقوفکارانه آلقیشلرینی مقصده کافی کورییور. اویله‌یا، هیچ برسبب حقیقی کوسترله‌دن، حضارك، یاخود دقارئینك ذوق تقدیری اوقشانلمادن اویاندیرلمادن برالای — حقا که دلنشیدر ! . الحق متیندر! — یازمقدن، دیمکدن نه‌چیقار. ذاتاً حقا که‌لر، الحق‌لر او تقدیراتك قوفلغنی نظر حقیقته کویا ستر ایچون ایراد اولنه کلن الفاظدندر. ارباب انتقاد براثرك کوزللکنی کشف وایضاح وافهام ایتمك خصوصنی خصوصات سائره‌دن دها کوچ بولیورلر.. بونکچون‌ندرکه بویولده یازلمش تنقیداته ، بالخاصه بزده ، نادراً تصادف اولونور .

(فلوبر) حقنده‌كی شو مطالعات ایشته بو نوع تقدیراتدندركه محررك ماهیتنی ، یازدیغی اثرلرك روحنی ، مزیتنی اسبابیله ، نتائجیله ایضاح ایله‌یور .

فرانسه‌ده اوچ طبقه اهالی واردر. برنجی طبقه اصیلزاده‌لردن، كباردن مركبدر. ایكنجی طبقه برصنف متوسطدركه از چوق رفاهیت ووسعته مظهر اصحاب ثروت وتجارت ومأمورینده‌ن متشكلدر . اوچنجی طبقه ایسه ایشجی، عمله، فقرا كروهیدر. بوملكتده ادبیاتك ابتدای اقبال ورواجندن، یعنی اون برنجی عصر میلادیدن بری شو صنف متوسطك امالنی ، حالنی بحق شرح وتصویرایدن برحكایه نویس كلمه‌دی. فی‌الحقیقه اون‌یدنجی عصرده معروف (ژیل‌پلاس)، اون سكزنجی عصرده (مانون لسقو) بردرجه‌یه قدر بوفقدانه براستثنا، فقط كوچك، محدود براستثنا تشكیل ایدرلر .

عصریمزده ایسه (بالزاق) اوقوهٔ خارق العاده‌سیله، اوقلم حقائقپرستیله هرجهتی تصویر ایله‌دیكی كبی بوصنف متوسطی‌ده رعنا تشریح ایتمشدر ، چونكه كندی‌ده او صنفدندر . فقط تصویرات و تشریحاتنك موضوع مخصوصی بو جهته منحصر دكلدر . (ژوژسان) ك حكایاتی‌ده ینه اوصنفك احوالنه عائد پارلاق مناظرله موشحدر. لكن بومنظره‌لر هپ جهت محاسنه معطوف، میالدر.. (ژورژسان) ده بوقسم خلقه قارشی برنوع میل وجاذبه حس اولونور. الك كوزل اثرلرندن (اندره)حكایه‌سنه

باقسه‌کز بو حسدن منبعث خیر پرستانه تمایللر ، انسانیتپرورانه
خیاللر بولورسکز . (فلوبر) ەکلنجه خیالی تعمیق ایده ایده حقیقته
کچمش ، املنی هپ بر نقطـه‌یه دیکمش اندیشـه نالك بر محرر
کوریرسکز که وار قوتنی ، وسعتنی صنف متوسطی تشریحه ،
تصویره صرف ایدییور ، اونخبه‌دن هیچ آیرلمایور . بو حکایه
نویسك الڭ مشهور اثری ، (مادام بوواری) نه‌در؟ نه‌دن عبارتدر؟
کوچك بر وقعه‌که امثالنه شؤنات یومیه‌ده دائماً تصادف ایدییورز :
(موسیو بوواری) طشره اهالیسندن بر بیچاره . پارسه کلیور ،
طب تحصیل ایدییور ، صوکره مملکتنه دونیور ، محدود ، صوك
درجه محدود بر طبیب اولیور .. بر زواللی که فکری ، املی طار
بر حدود ایچنده .. (مادام بوواری) بر مناسترده دینی ، حسی
بر تحصیل کورمش ، ذهنی خیالیونك الڭ مؤثر ، الڭ سوزشناك
اثرلریله طولدیرمش ، نظرنده حیات بر سحابهٔ غرام .. فکراً ،
املاً ، حساً طبان طبانه ضد بو ایکی مخلوق تصـادفك بر جلوهٔ
حزینیله قاری قوجه ، یعنی یکدیکرینه رفیق مؤبد اولیورلر .
(مادام بوواری) دهـا ایلك خطوه‌ده فلاکتنی آکلایور ،
اوسنه‌لردن بری سـوه سـوه یاپدیغی کاشـانهٔ خیالك بر دن بره
چوکدیکنی کورییور ، اغلایور ، صـیزلایور ؛ تعمیر املیله بر
وادئ سقوطه صاپیور . برنجی معاشق ، ایکنجی معاشق ، اوچنجی
معاشق ، ممکن دکل اوبدیعهٔ خیالدن نشانه یوق .. بو حیات سفاهتی ،
سفاهت مصرفی ، بورجی ، اضمحلالی انتاج ایله‌یور . قادین حقیقت

حالی قوجه‌سنه بیلدیرمك ایسته‌میه‌رك یأسندن، صرورتندن کندینی زهرله‌یور. (موسیو بوواری) بیچاره‌سی ایسه حالا حقائقدن بوسبوتون بی خبر، قاریسنك عصمت اخلاقنه ازلدن قائل بر عاشق فلکزده.. (مادام بواری) بی مزین بر تابوط ایچنده اثوابیله دفن ایتدیرییور. فقط بر مدت صوکره چکمجه‌لری قاریشدیریرکن معاشقلرك رسملرینی، مکتوبلرینی بولیور، عشقی، حسدی دردی تزاید ایله‌یور، دوشوندکجه چیلدیرمق درجه‌سنه کلیور، مادةً، معنیً پریشان اولیور. کونك برنده النده بر دمت صاچ بر آصمه‌نك آلتنده بی‌روح سرلمش بولونیور. ایشته روح ماده بووقعهٔ بسیطه‌دن عبارتدر.

(فلوبر) اثرینی اودرجه علم وفن ومهارت ایله تزیین ایدرییورکه شوکوچیجك حادثه‌دن بلیغ برلوحه، برلوحهٔ اخلاق وجوده کتیرییور. بو قدرتی، بومزیتی آکلامق ایچون محررك حیاتنی کوزدن کچیرمك لازمدر: (فلوبر) اولدقجه زنکین ایدی، برصیفیه‌ده ساکتانه یاشایور، یازییور، باخصوص چوق اوقویوردی. مناسباتی پك محدود ایدی. برقاچ دوستی واردی. برده کویلیلرله، طشره‌لیلرله، اعادئ ناس ایله آراصیره کوروشیوردی. اوطه‌سنده‌کی پنجره‌دن ساعتلرجه، حتی کونلرجه طبیعتی تماشا، تدقیق ایدرییوردی. متأخرین فلاسفه‌دن (تن) ك بر نوع نظریاتی واردرکه انسانك یاشادیغی محل فکرینه، قلمنه نه صورتله تأثیر ایدییور، کوسترییور. (تن)

بو عصرك الك پارلاق افكارینی شامل برحكيم كزينيدر . ترقيات زمانه‌يی آكلامق ايچون بوفيلسوفی مطلق كوزلجه اوقوملیدر . (تن)ك بونظرياتی (فلوبر) ده ارائهٔ آثار ايدييور ، حالاً بيوك برحكايهٔ نويسنده دخی كورونيور: فی‌الحقيقه(آلفونس دوده) نك تبديل اقامتكاه ايتدكدن بری يازديغی اثرلری تدقيق ايتسه‌كز منظره‌جه بيوك فرقلر كوروسكز كه بونلره سبب محررك مسكن جديدندن باشقه برتماشا كاهه عطف نظر ايتمسی لاينقطع اوزون برپول، دوكونلر، جنازه آلايلری، دبدبه‌لر، ولوله‌لر كورمسيدر . (تن) ك شو نظرياتی پك حقيقيدر .

(فلوبر) نورمانديا ده بوصيفيه عالمنی ايجه تماشادن، تدقيقدن صوكره تصويره قويولدی. فقط اواشخاصه، اواشيايه كندی حسياتنی ويرمكدن كاملاً احتراز ايدرك حقيقتی عينيله، تماميله اظهار وارائه‌يه چاليشدی. (شارل بوواری) اوعالمدن برفرد، بركويلی ، بيوايه،محدود بركويلی ايدی . بوكويلينك روحنی، ماهيتنی، وارلغنی دها درين برقلم حقيقتله نقش ايتمك محالدر. بو فطرتده قوری، قابا ماديا تدن باشقه امل يوق، (مادام بوواری) بومخلوقك طبيعةً ضدی ،دائما خياله ، معنوياته بال وپر آچيور ، ازدواجدن صوكره نه‌فنا، نه قورقونچ بركريوهٔ حقيقته دوشديكنی درحال آكلايور ، خيالاتنه حزين حزين داليور ، ايصسز يوللرده ، مشجره‌لرده كزييور ، بدايع طبيعتــه صيغينيور ، بواستغراق ايله -- امان ياربی نه ايچون اولندم — دييه فرياد

ایدییور، صوکره اوموزنده‌کی شاله صیقی صقی صاریلیور، اوه عودت ایدییور، بتون کیجه برلاقیردی بیله سویله‌یه‌میوردی. مکتبده (پول وویرژینی) سرکذشت لطیفنی اوقومشدی. اویله برحیات ایسته‌یوردی. بومطالعات، فکرده یر ایدنجه انسان مناظر طبیعته قارشی دائما هیجانه کلیر، طورور. ایشته (ئه‌ما. بوواری) ده بوسائقهٔ تربیه ایله اوتهییج، اوخلجان بر عادت حکمنه کیرمشدی، لاینقطع بوهوای سرمستیٔ خیالده‌یاشایوردی. چونکه صباوتندن بری غدای فکر وروحی آثار خیالیون: هوغولر، موسه‌لر، لامارتینلر ایدی. بو نوع احتساسات، ذهنه اوصورتله یرلشمش، فکر ایله اویله امتزاج ایتمشدرکه قابل دکل، سونمز، مادام‌الحیاة امتداد ایلر. اومطالعات رنکارنکك سوق آتشیله (ئه‌مابوواری) حال حقیقیسنی برشاذ، بر تصادف عد ایله‌یوردی. بویوم حقیقتك فردای‌خیالنده برسعادت آرایوردی. بوقادینی، اضطراباتنی، مطالعات مسمومه‌سنی اینجه تشریحدن صوکره (فلوبر) معاشقاتنی، سقوطنی برر برر بزه کوستریور. محرر بونوع خود پرست مقاشقلره قارشی ملایم داورانمایور، اوسفیله‌یی اجیدن آجی‌یه، یأسدن یأسه یووارلایور. هله نهایتده (مادام بوواری) نك جان چکیشمه‌سنی اون صحیفه ایله تصویر ایله‌یورکه فکرده نشاط هوا وهوسدن، جاذبهٔ خیال وعشقدن نه وارسه سوندیرییور.

پرده بیرونانه یازلمش دییه بر آرالق اتهام ایدلمك ایسته‌نیلن بو کتاب حقیقی بر مجلهٔ اخلاقدر. امواجزده بر صانداله بکزرکه بیك درلو مشکلات ایله، مزاحم ایله ساحل سلامته یاناشیور. بو اثری کنجلره، باخصوص کنج قیزلره اوقوتمق ایسته‌میورلر. خطا! کاشکی شو حقائق هر فکر شبابه یرلشسه، بشریت ایچون دها مسعود اولوردی.

برپارچه‌ده (مه‌ابوواری) نك قوجه‌سنه باقکز، نه حقیقی بر تصویرکه حکایه‌لریمزده امثالی یوق کبیدر: کندی حالنده برمرد صالح، قلبی فنادکل، مکتبده ایکن درسلرینی پاپاغان کبی ازبر ایدییور! . کوزل کوزل امتحانلر کچیور! . یمك یرکن دوداقلرینی شاپیرداتیور، پارمقلرینی تا آغزینك ایچنه صوقارق یالایور، یاتاق اوطه‌سنده یره توکورییور، قدسیت، علویت خولیالرنده کزن برقادین، بر زوجه بویله بر مخلوقی، بویله بر قوجه‌یی ناصل بولور. ناصل کوریر؟. بو کتاب غایت بی‌طرفانه یازلمش بر حجت بشریه‌در. انسان ایچه‌حس ایدییورکه محرر شو بیچاره‌لر ایچون جداً مضطربدر، متأثردر، فقط بو تأثره مغلوب اوله‌رق حقیقتی تغییر ایتمه‌یور، ماوقع نه‌ایسه عمیق بر تدقیق ایله یازییور. شودردك سببی میدانده دکلمیدر؟ (شارل بوواری) یی برچفتجی، بر رنجبر یاپاجقلری یره برطبیب یاپدیلر، خطا ایتدیلر. (مادام بوواری) یه بو معیشت بسیطه‌یه مقابل بر طبقه دها

یوکسك، دهانازك برطرز حیات ویرمه‌دیلر، (اوقتاوفوییه) نك حکایه‌لرنده کوردیکمز کبار قادینلرینك عالمنه صوقمادیلر، ینه خطا ایتدیلر. موازنه غائب اولدی، شو ایکی مخلوق میزان اجتماعدن دوشدیلر، بویله پارچه‌پارچه اولدیلر.

§

قارئین کرامز بیلیرلرکه (فلوبر) کیتدکجه حکایه نویسان عصرك سربلندی اولیور. الك بیوك ادبیات درسنده دیکر مؤلفلره بر ساعت حصر اولونورکن بو محرر مستثنافطرته متعدد ساعتلر وقف ایدیلیور. بورجحانك اسبابنی مصاحبات واقعه‌دن تماماً آکلارز. بو درجه پارلاق بر حکایه نویسك لساننمزجه مجهول قالمسی روا دکلدر. چونکه ادباً استفادهٔ حقیقیه بزجه بو نوع مجددینی تماميله طانیمقده، فکرلرندن، امللرندن، اثرلرندن ادبیات عثمانیه ایچون بر نخبه چیقارمقده‌در.

بو آثاردن بعضیلرینی، ازجمله (مادام بواری) یی ترکجه‌یه نقل ایتمك هوسی بالطبع شو ملاحظاتی تعقیب ایتدی. فقط عجبا شو هوس، حقیقت اوله‌بیلیرمی؟ کیف ما اتفق بر حکایه ایله بو اثر آراسنده برچوق فرق واردر: اولا (مادام بوواری) ده غریب، فوق‌العاده، فوق‌الطبیعه هیچ بر وقعه یوقدر. وقوعات، شؤنات روزمره‌دندرکه تصویرده بر

قدرت اولماسه، فکرده بر فلسفه کورونمسه بش‌پاره ایتمز . ثانیاً اسلوب اوقدر خاص، اودرجه مستثنا ، مشکلدرکه انسان ترجمه شویله طورسون ، اوقورکن بیله صعوبت چکر . ذاتاً برنجی قرائتدن اوقدر بر شی آکلاشلماز ، لطافت ایکنجی ، اوچنجی قرائتده کوزه چارپار . چونکه اوسطرلرك هر بری ، کوردك ، ساعتلرجه امکلردن صوکره یازیله‌بیلمشدر . بو خصوصده ترجمه ایچون بیوك برمانعه دکلیدر؟ ثالثاً بوصحیفه‌لر هپ فرانسه حیاتی، فرانسه‌عالمی، حتی فرانسه‌ده‌بیله بر ولایت، برطشره تصویراتیله مالامالدر . ارباب اختصاص ایچون‌ده‌اولسه حکایه‌یی مطالعه ایدرکن بوجهته دائر آز چوق بر فکر یورمق لازمدر . کوکل اکلندیرمك، ذهنی دیکلندیرمك ایچون‌اوقونان بر کتابك بو قدر مزاحمنه قاتلانیلیرمی ؟ او حالده نه‌یاپملی ؟ شمدی‌یه قدر اولدیغی کبی بویولده ترجمه‌لردن ، باخصوص بو ترجمه‌دن صرف نظرایتملی، اویله‌می ؟ بوکاده ذوق تجدد هوس ترقی، حس ادب ، فکر فلسفه ، حاصلی انسانده الك کزیده نه وارسه اوبردرلو قائل اولمایور . جزئی برخاطره، بر وقعه، بر مصاحبه بومیلی اویاندیرییور .. مثلا‌کچن کون‌رفقادن بری‌بعض استیضاحات ایچون تاریخ حقوق معلمنی ، (اسمن) ی — که‌فرانسه‌نك علمای بنامندندر — کورمکه کیتمش، کتبخانه‌سنه کیرمش . قوجه عالم طاغ کبی کتابلر آراسنده چالیشیور ،

طورييورمش.. مكالمه‌اثناسنده طالبك كوزينه ماصه‌نك اوستنده آچيق طوران (مادام بوارى) تصادف ايتمش ، اظهار علائم تعجبدن كنديني آلامامش ، الك درين بر علم ايچنده يوارلانان بوقفاحكايه اوقوسون ! فقط معلم شوحالك فرقنه وارنجه :— بوكامى تعجب ايدييورسك ؟ بو بنم حكايهٔ كزيتمدر — دييه كتابى سوه‌سوه النه آلمش، اوتعجبى قطع ايديورمش. بوحادثه‌يى بكا نقل ايتدكلرى زمان درحال كوكلمده ينه آرزوى ترجمه اوياندى . اويله‌يا، انسان نره‌ده برمتاع مقبول كورسه بنمسه‌مك اوينه كوتورمك ايستر . بو حس تملك فطرتده مكنوزدر ، جبليدر: برچوجغه براويونجاغى، برشيئى موقتاً ويريكز، اوقدر ممنون اولماز . ينه عين شيئى بسبتون ويريكز، اون قات زياده سوينير. بزمچون اشيا وامتعهٔ علميه وادبيه‌يه تملك‌ده لسانمزه نقل ايله اولور . ينه كچن كون « روما حقوقى » معلمى، برفاضل حقيقى درسدن چيقدى . قولنك آلتنده بيوكجه بر جزءدان اوكمده كيدييوردى . (اوده‌ئون) ه واصل اولونجه سركيده طوردى ، يكى چيقان كتابلرى كوزدن كچيرمكه باشلادى . بونلرك آراسنده — (فلوبر) دن صحائف منتخبه‌ديه بر كتاب واردى. معلم اوقدر كتب جديده‌دن بواثره ال اوزاتماسونمى! اوبرحاطره محفوظدى . بووقعه‌ده اوكا انضمام ايتدى. اورادن تااوطه‌مه كلنجه‌يه‌قدر ذهنم بو حادثه‌لرلر اوغراشدى . تحف ،

شوعلمای حقوقك بو حکایه نویسـه مفتونیتلری نه‌دن ایلری کلیور ؟ . غریبی شوکه (فلوبر) شبابنده مکتب حقوقه ایکی سنه دوام ایتمش، بر درلو امتحـان ویرمکه موفق اوله‌مامش ، ترك تحصـیل ایله‌مش . . دهـاه وادئ تجلیسنی بولامازسـه آچلمایور . هپ‌شو ملاحظه‌لر هوس ترجمه یه منجر اولیور . برصاحب غیرت بندن اول بو وظیفهٔ مشکله‌یی ایفا ایتسه‌ده بنی شو کشمکشدن قورتارسه نه‌اعلا اولور ! ...

کچن مصاحبه‌مزده (فلوبر) دن بحث ایدییور ، (مادام بوواری) حکایه‌سنی تحلیل ، تشریح ایله‌یوردق . بوحکایه‌ده‌کی اشخاصدن (هومه) ضرب مثل اولدی، زبانزدعمومدر. لاقیردی آراسنده چوق دفعه‌لر بعض کیمسه‌لر ایچون بر (هومه) در، وصفنی قوللانیرلر. مثلا قوتلی آدملر ایچون بر (هرکول) در، دیدکلری کبی . حاصلی حکایه‌نك بوشخصی اشخاص سائره‌دن زیاده اشتهار ایتدی، بونك سببی نه‌در؟ مصاحبۀسابقه‌ده سویله‌دك: فرانسه‌ده من‌القدیم اعالی ایله اعادی، کبارایله فقرا آراسنده بر صنف متوسط واردر . بوصنف افرادینك ماهیت حقیقیه‌سنه عائدجدی برتصویر ادبی شمدی‌یه‌قدر یوقدی . (مولیه‌ر) ده بعض بونوع توصیفات وارایسه‌ده پك‌محق، شدید، تام دکلدر. بومؤلف ایچون اوصنف متوسط ممدوحدر، مقبولدر. ذاتاً اون سکزنجی عصرك نهایتنه قدر بوبر حس عمومیدر . اوتاریخدن اعتباراً احوال دکیشیر .. صنف متوسط واصل اقبال اولور . لکن بودورۀ اقبالنده احکام علم وفنه اتباع ایتمز، عصرسابقك فلسفۀ کامله‌سنی موقع تطبیقه وضع ایله‌مز، اندیشۀعرفان وادراکی

اونوتور، آنجق ایکی شی دوشونور: بری وقایهٔ منافعدر، دیکری یاریم یا کلیش برعلمدر. تیاترو محررلری بوخطیئاتی الك اول کشف ایدرك یوزه‌اوردیلر. مؤلفین شهیره‌دن (امیل اوژییه)نك، (لابیش) لك اثرلری بویولده برجلی برهاندر. (آلکساندر دومافیس) مسائل مهمهٔ سائره ایله اوغراشدیغی ایچون بوجهتی تدقیقه پك وقت بوله‌مادی. طرز حکایه‌ده بوطریقی ابتدا آچان (فلوبر) اولدی. (فلوبر) کچیردیکی حیاتده، صیفیه عالمنده بوصنف متوسطی الفی الفنه تدقیق ایله‌دی. اوسفسطه‌یه، اوادعایه، اوعلم ناتمامه قارشی درین برکین حاصل ایتدی. بویولده یازلمش آثارینه اوجودتی، اوقدرتی ویرن ایشته بوکیندر. بنجه حقائق مبرهنه‌دندر: — باخصوص منقد مشهور (سنت بوو) ده کیفیت پك ظاهردر — انسان نفرت ایتدیکی، یاخودساده‌جه سومدیکی، طانیمادیغی شیئی سودیکی شیلردن زیاده قدرت ومهارت، حرص وشدتله تشریح وتصویر ایله‌یور. (فلوبر) لك نظریاتی شوحقیقته نه‌قدر توافق ایله‌یور، او درجه‌ده‌که عادتا اوبیاناتك بروجه عملیسی ظن اولونیور. محررك الك بیوك فکری، مرامی شوایدی: صنعت، فن، ادبیات «غیرشخصی» اولملیدر. یازیلان شیئه انسان کندندن برشی قویمالیدر. کتابنده احتساسات وتمایلات ذاتیه‌سندن دم اورمامليدر. آدم آنجق زبونی، اسیری اولمادیغی احتراصاتی، غرامیانی‌ایی تصویر ایده‌بیلیر. «شرابی، عشقی، شانی کوزلجه تصویر ایدرسك، عزیزم، شوشرط ایله‌که‌نه سرخوش،

نه‌عاشق،نه‌ده مبتلای‌شان‌اولمامليسنك، بو حياته‌بر كره‌قاريشلديغى، حقيقت ايى كورلمز . مسار ومزاحم مانع بصيرتدر » بو جهتدن (فلوبر) ه اعتراض ايتديلر. « بوحالده نتيجه نه‌يه واريرِ؟ هيچ متأثرى اولماديغكز حسياتى ايجه تشريح ايده‌بيليرسكز ، سزه الك بيكانه الك‌ضد، الك مخالف اشخاصى بحق تصوير ايدرسكز، اويله‌مى ؟ نه تحف نظرياتدر كه قواعـد معلومه‌يى آلت اوست ايدييور. قلبك وظائفنى، خدمتنى، اهميتنى، آياق آلتنه آليور » ديديلر .

(فلوبر) انتقادى سـومزدى . ايكى كره منقدلره جواب ويردى. برى (سالامبو) حكايه‌سنه دائر (سنت بوو) ه در، ديكرى آرقداشى (لوئى بوييه) نك مدافعهٔ مزيتى ايچوندر . فقط (ژورژ سان) ه يازديغى مكتوبده نظريات مبسوطه‌سنى تعريف ايدييور: « انسان اثرينه حسيات شخصيه، تمايلات ذاتيه قاريشديرماملیدر . بر طبيب خسته‌لغى ، فنا بر خسته‌لغى معاينه ايدركن خسته‌يى دوشونمز ، بويولده حسـياتنه كوره فكرينى يوروتمز، اوجهته كلياً بيكانه قالير . تمايلات وتنافرات شخصيه خارج صنعتدر . » دييور . عجبا حقيقتده بويله دكلميدر ؟ محرر كافهٔ آثارنده بو نظرياتدن هيچ آيرلمايور . ازجمله شـوصنف متوسط بحثنده بو قاعده‌يى نه‌رعنـا تطبيق ايدييور . بوبابده‌كى خطيئات نه‌در ؟ ناقص برعلم، بيوك برغرور، مانندهٔ ما كيان غرها، يك بيضه هزارفخر ودعوى، دكلمي؟ شوقصورلرى ميدانه

قویمق، شرحه شرحه کوسترمك ایچون اوصنف افراددن برینی، براجزاجی‌یی، (هومه) یی وصفه قالقیشیور. اجزاجی! زیرا بوصنعت مقصدده، ماده‌یه کوزل توافق ایدییور. اجزاجیلق ایچون هرحالده آزچوق علم لازمدر. بوعلم جزئی‌یه استناداً حریف نه‌قدرشیشیور، قابارییور، کوریلیر. اجزاخانه‌نك واجزاجینك شوتصویر بهیننه دقت بیوریکز:

« فقط اك زیاده نظرلری جلب ایدن موسیو (هومه) نك اجزا خانه‌سی ایدی. باخصوص اقشاملری فانوسلر یاقلدی، اویشیل، ماوی، مشعشع قارپوزلرجبهۀ دکانی شعشعه‌دارقیلدیمی، خارجه طوغری انعطاف ایدن ایکی مجراضیای ملون آراسندن اجزاجینك تمثالی قسماً منظور اولور. دیرسکلرینی یازیخانه‌سنه دایامش اوطورییور.

« مغازه باشدن آشاغی بیوك، اورتا کوچك حروف ایله یازلمش انکلیزجه اعلانلر، تعرفه‌لرله دونانمشدر: — ویشی، سلج، بارژ صولری، راسپای حبلری، عرب ترتیبلری الخ... — دکانك عرضنی کیف مایشاء احاطه ایدن یافته ایسه آلتون حروف ایله: « اجزاجی (هومه) » یازیسنی شاملدر. بعده ایچریده تا دیبده، دستکاهك اوزرنده‌کی بیوك بیوك تمغالی ترازولرك آرقه‌سنده جاملی برقاپونك اوستنده: «عملیاتخانه» لفظی منقوشدرکه بونك آلتنده ینه سیاه برزمینه آلتون حروف ایله (هومه) یازلمشدر. »

انسان حس ایتمیورمی که گویا (فلوبر) بر قاپلانی آولامغه حاضرلانان بر صیادکبی اجزا خانه‌نك اوکنده طوربیور، بکله‌یور. محرر صنف متوسطده بولدیغی، کشف ایتدیکی نواقصی، اوبوش انانیتی، اوقوفلغی، اوپوف بورکلکی نه قدرتله میدانه قوییور: اجزاجی اویله لاقیردیلر سویله‌یورکه نه‌روح وار، نه سبك‌وار. قیزینه (آتالی) نامنی ویرییور. معلوم یا، بیوك براسم.. اوغلنی (ناپولئون) تسمیه ایدییور. هله (هومه) نك راهب ایله مناقشاتی باشدن باشه برلوحه: اجزاجی غروروندن، عظمتندن مخاطبنی، اعتقادینی، دینی تحقیره باشلایور. فقط پاپاس عازمانه براعتدال دم ایله بویله‌شخصیاته تعرض ایدرسه قفاسنی پاطلاته‌جغنی یوزینه قارشی سویله‌ییوبر نجه نه کوزل تعدیل لسان ایله‌یور، نازك، ملایم، جبین اولیویرییور. یا (هومه) نك مذهبه دائر اوعامیانه نطقی، او بکلك لاقیردیلری، اوبرعصردن بری سویله نه کان تکرلمه‌لری، هله بوعادیلکلرله افتخاری نه‌مضحکدر!.

کوچك برشهرده اخلاق وعادات دها کوزل تدقیق اولونور. بونکچون (فلوبر) بواجزاجی (هومه) نك روحنی، ماهیتنی حیرت آرا بر صورتده تشریح وتصویر ایدییور. حریف مملکتندن دیشاری چیقمامش، هرشیدن، هر حالدن غافل، فقط مدعی، صوك درجه مدعی. اویله بیلکجلك ادعاسنده که بونی تصویره آنجق (فلوبر)ك قلمی مقتدر اوله‌بیلیر. اشخاص وقعه‌دن، (ئه‌مابوواری) نك معاشقلرندن (لئون) پارسه کیدییور.

بوكادائر (هومه) نك بسط ايتديكی مطالعات مدعيانه صره‌سنده شو سوزلره دقت بيوريكز :

«بوكوفته خورلرك اوراده» (قارتيه لاتن) ده ناصل عمر سوردكلرينی بيلمزسكز . . آقتريسلرله اور پاطلاسون ، چال اويناسون... (اولا بومحله‌ده آقتريس همان هيچ بولنماز.. ثانياً تحصيل ايله مشغول اولانلردن تياترووده‌كی قيزلركبی آقين آقين افتاده‌لره مالك مشهوره‌لرك پشنه دوشن يوق‌كبيدر) هم‌ده طلبه كروهی پارسجه خوش‌كوريليور. الك بيوك جمعيتلره، صالونلره قبول اولونيور، حتی (سن ژرمن) عالم كبارندن بعض قادينلر بونلره عاشق بيله اوليورلركه شوعشقلك‌ده صوكی ازدواجه قدر وارييور.» (پارسی طانيانلر بويولده مطالعاته قهقهه‌دن چاتلارلر، چونكه ازدواج، علاقه شويله طورسون مسلك سياسی، اشتهار ادبی ، علمی كبی وسيله‌لر اولمايجه اوعالمك الك باياغی بركوشه‌سنه بيله كيرمك محالدر .)

(فلوبر) باشدن آشاغی (هومه) يی بويله مناسبتسز مناسبتسز سويله‌تيور . فقط بوشخص تخيل حقيقته كاملاً موافق اولديغی ايچون عموميتله حسن‌قبول كوردی . اشخاص سائره‌ده بومرتبه چركيندر . (مادام بوواری) نك جنازه‌سندن عودتده‌كی حال بالخاصه شايان دقتدر . (بوهومه) لر ، بو ياپما فيلسوفلر ئولومی كوز اوكنده كورر كورمز اويله خشيته كليورلر ، حياته اويله صاريليورلركه حسسزلك مزيتسزلك

اوستلرندن، باشلرندن اقيور .. مثلا تدفيندن صوكره همان يمكه قوشه‌رق قحطدن چيقمش كبی اكل وشربه قويوليورلر . ايجه كوريليوركه محررك ايچنده بومخلوقلره قارشو برعداوت واردر. يالكز راهب ايچون، اوده‌پك جزئی، برمرحمت حس اولونيور..

بواشخاص اساسيه‌دن ماعدا (مادام بوواری) ده ايكنجی درجه‌ده، بعض اشخاص دها وارسه‌ده بونلر برنجيلر قدر نظر دقته چارپماديلر .. اشتهار ايده‌مديلر .

بوحكايه انتشار ايدراينمز منقدين بهت ايچنده قالديلر . بونلرك اودورده سرفرازی وهرحالده عصرك بيوك برمنتقدی (سنت بوو) بوكتابه دائر پارلاق بر مقالهٔ انتقاديه يازدی :

« اثرباشدن باشه غير شخصی .. محرر قلبنی بر طرفه قويمش ، قلمی اويله النه آلمش ... فقط هيچ بربديعهٔ خيال، برنخبهٔ آمال آرامامش . شايستهٔ تقدير ، سزاوار محبت هيچ بر فرد مقبول كوسترميور . هرنه اولورسه اولسون ايشته بوبرمحصول كه‌بيوك براستقباله مالك .. مؤلف يكی بر مكتبك مؤسسی ، بر ذريت جديدهٔ ادبيه‌نك پيشواسيدر .. » ديدی .

ايشته كورديكزمی ، فكر تنقيد بويله اوملی ، آتی‌يی ايلك نظرده كشف ايتملی ، دها مطبوعات عالمنك برنجی قدمه سنده ايكن ، (فلوبر) ك برمسلك جديد واضعی اولاله‌جغنی بيلملی . لكن (سنت‌بوو) كبی منقدلرهردورده يتشميوركه ..

تصوير ايتديكی اشخاص آراسنده شايان محبت بر مخلوق

اولسون بولنمامسی ، (فلوبر) ایچون برقباحت، اثرایچون بر قصورعد اولنورمی ؟ . محرر کوچك برشهری اوشیلرده حالنی، سکنه‌سنی موشکافانه تدقیق ایدرك طوغریدن‌طوغری‌یه تصویر ایله‌مش .. حقیقتی ذره‌جه تغییر ایتمه‌مش .. فضیلتی ، مزیتی بو یولده کورمش .. بوحقکولق برنقیصه میدر ؟ بومخلوقلرك میاننده مستحسنلری ، مرغوبلری اوله‌یدی ، طبیعی اونلری‌ده عینیله، حقیقتلریله تشریح ایدردی . مثلا (هومه) نك چراغی (ژوستن) اولدقجه محاسنه میال برشخصه بکزه‌میورمی ؟. دها ایی اوله‌یدی دها ایی‌یه بکزردی ...

بواثر اخلاقه‌مضردر ، دیدیلر ... « فرانسه‌ده بویله‌قادینلر اولورمی ؟.. قوجه‌لرینی آلداتسونلر ، بورجلره باتسونلر ، باغچه‌لرده تلاقیلره کیتسونلر ، قابلمیدر ؟... آمال ، آمان بوممکتده ، بوکوزل مملکتده ، هله‌صفوت اخلاق ایچنده یوزن ولایتلرده بونوع وقعه‌لر کذران ایتسون .. ممکن دکل .. » دییه باغیردیلر .. (فلوبر) : « بتون بو آدملرچیلدیرمش .. دیدی .. چونکه حقیقته قارشی بودرجه کورلکی عقلنه صیغدیره‌مایوردی . اوت ، برخصلت سیئه که بزده موجوددر، ایسته‌نلدیکی قدریوق دینسون ، صاقلانسون ، بوندن اخلاق نه قازانیر.. مادامکه شوسیئات واقعدی ، حقیقت بویله ایدی .. محررك وظیفه‌سی بونلری برر برر جیمبیز ایله چکه چکه نظرعبرته دوکمکدی .. دوکدی .. صوکره حقیقته قارشی کلمه‌مه‌نجه هیچ

اولمازسه بو حکایه کنجلرك، باخصوص قیزلرك النه دوشمسون.. دینلدی. بو احتیاطده بی معنادر.. بو حقائقی اصل طبقهٔ شبابك پیش انتباهنه قویملی که ساحهٔ حیاتده سلامتله خطوه انداز اولمغه آلیشسونلر، بویله کریوه‌لری کورسونلر، بو حاللردن، سیئه‌لردن استکراه کتیرسونلرده اجتناب چاره‌لرینی آراسونلر ...

حاصلی بو نسخهٔ کزین هیچ بر نظر مطالعه‌دن دور طوتولمامليدر.. تا ابتدادن بر ادیب مشهورك دیدیکی کبی (مادام بوواری) بقا بولاجقدر. چونکه بو اثری اوقودقدن صوکره انسان: «ایشته (بالزاق) ه بیوك بر خلف» دییور.. کوستاو فلوبر! بو نامی حفظ ایدیکز.. حافظهٔ انامدن سیلنمیه جك اسملرك بری ده بودر ...

حقیقیون ادبیاتنده من‌القدیم استادلریمزدن اوکره‌نه، آکلایه کلدیکمز بعض اعتقادات ادبیه‌یه مخالف قاعده‌لر کورونیور. بونلر مسئله‌نك روحی مثابه‌سنده اولدیغی ایچون بالخاصه شایان تدقیقدر. (فلوبر) بویولده اك ایلری کیدن، قلمنی اك واضح یوروتن مؤلفلردندر. بنابرین شو جهتك‌ده بوصیره‌ده تعمیقی مناسبدر:

بز مشکلات ایله یازی یازمغی علی‌الاطلاق فقدان طبیعته، محرومیته عطف ایدرز. اك مقتدر ارباب قلمی همان ارتجال درجه‌سنده اجالهٔ خامه ایدن محررلرده آرارز، واردات فکر اویله طاشملی که انسان کاغده نقل ایچون وقت بولاماملی، دیرز. بوکا ادبیات عتیقه‌مزدن، جدیده‌مزدن نه قدر مثال آرانسه بولونور. بز بوظنده‌یز. بزم کبی فرانسه‌نك ادبای متقدمینی، حتی متأخریندن خیالیونی‌ده بوذهابده‌در. (فلوبر) ایله (ژورژسان) آراسنده جریان ایدن اوزون بر مکاتبهٔ ادبیه بوحقیقتی ایجه ایضاح ایله‌یور: ایشته ایکی بیوك محرر، ایکیسی‌ده حکایه نویس، اوته‌کی حقیقی، بریکی خیالی، بری قادین، بری ارکك امامضر ر

يوق، دهاء ذكور واناثه باقمايور، نرەدە وادئ مساعد بولورسه درحال تجلى ايلەيور. (ژورژساان) شو مسئلەدە بزمله همشربدر، قلمى اله آلير آلماز، پارلاق، خطاسز اولمق شرطيله صحيفەلر املا ايلر. بوسايەدەدركه اوجلدلرجه مؤلفاتى وجودە كتيرمشدر. باقكز بو خصوصه دائر (فلوبر) بو اديبەيه نەيازييور :

«باشنى اللرى آراسنه آلەرق بتون كون متمادياً بر كلمه بولمق ايچون ذهن بدبختنى تضييق ايتمك نەدر؟ سز بوجهتى بيلمەيورسكز. سزدە فكر بر نهر كبى وسعتله، جودتله، فيض ايله آقيور. بندەاودرجه قطره قطره جاريدركه كوچك برلجەالدە ايدبيلمك ايچون مساعئ وفيرهٔ اديبەدە بولنمق لازمدر، آه! مزاحم اسلوب نەدر، طاتدم، آكلادم.»

بر كلمه ايچون بركون چاليشمق، ايشته بنى، حتى بزى ولهه دوشورن بر حال، بوحال بر محرر مجهولدە واقع اولسه ايدى ضيق طبيعته، تنكئ قريحەيه حمل اولونوردى. لكن (فلوبر)ه — معارض وموافق عمومك اتفاقيله — بر صاحب استعداده، بر داهى‌يه بويله برقصور عطف ايدەبيليرمى‌يز؟ بومشكلى نه صورتله حل ايتملى‌يز؟ بوبابدەكى اعتقااد قديممزى آتملى، كوزل يازى يازەبيلمك ايچون چوق، ممكن اولديغى قدر چوقمى چالشملى، آزمى يازملى‌يز؟ فكرم بوجهتجه هنوز ترددن قورتيلەمادى فى‌الحقيقه (ژورژسان) بوكا جواباً : اوت، قاعده خطالرى،

یاپمامق، باخصوص وضوح کبی فوائد ادبیه‌یه تحقیق رعایت ایله‌مك ایچون ذهنی یورمق لازمدر، دییوراما (فلوبر) ك فكرینی تماماً كسدیره‌میور. قاعده خطالری نه‌در ؟ املا، صرف، سائره‌دكبی؛ اشاغیده کوره‌جکز، (مادام بوواری) مؤلفی ایچون بونلرك هیچ حكمی یوقدر. حتی بر فائدهٔ ادبیه‌یه، بالخاصه اهنكه مقابلك مشهور قواعد صرفیه‌یی ایاق آلتنه المغه مهیادر. وضوحه كلنجه خیالیونده غایت واضح یازی یازییورلر، مع‌مافیه بویله بر سطر ایچون، بر كلمه ایچون بر كون وقف ایتمه‌یورلر. نجه بومسئله‌دن شو نتیجه زور بلا استخراج اولنه‌بیلیر: اولا بوبابده (فلوبر)ی استثنا ایتملیدر، اوبر خارقه‌در، موجب امتثال اولاماز. عمومیتله ادبای حقیقیونی کوز اوكنه كتیرملیدركه بونلر نسبةً دها معتدلدر. مع‌مافیه (عونقور) لرك دفتر اعمالی، (زولا)نك مصاحباتی، (موپاسان) ك احوالی مطالعه اولونسه کوریلیركه ادبیات حقیقیه‌ده چوق دوشونمك، قفا پاطلاتیرجه‌سنه دوشونمك، اون ایكی ساعت متمادیاً ماصه باشنده كچیرمك شرط اساسیدر. فقط بو صعوبت ایله فقدان قریحه‌دن متولد صعوبت اراسنده بیوك بر فرقدر. بواوزون دوشونجه‌لر اثناسنده بومحررلرك بینی متصل ایشلر، لاینقطع اثر حصوله كتیریر، یعنی بوش طورماز. شوقدركه صانع بووارداتی كاغد اوستنه قویه‌جغی یره بر نخبه‌یه، بر روحه صرف ایدر؛ ارادیغی بر كلمه‌یه، بر فكره، بر اختراعه سوق ایلر. بو حقیقته بناءً دركه بر صحیفه یازی یازار یازماز،

يتمش بيك صحيفه يازمش قدر يوريلير . چونكه فكر اودرجه ايشلهدى . كذا بو اوزون ، بو صعب تفكر اثناسنده شؤنات ظاهرهيى اونوتور ، هدفنه نصب نظر ايدر ، دائمى بر حرارت ، بر هيجان ايچنده بولونور ، ساعتلرك كچديكنى بيلمز ، يمك خاطرينه كلمز . بو علائم دهاء بالعكس غليان طبيعتدن ، فيضا فيض قريحهدن متولددر . حال بوكه بيلديكمز معهود صعوبتك ، يعنى قريحهسزلغك نشانهلرى كلياً بر عكسدر . بو يولده بيچاره بر محرر قلمى اله الير المـاز ، بر اسنهمكه طوتيلير . فكرى كيف مايشاء مناظر خارجيهنك بر باشندن اوبر باشنه قوشار ، طورير . ممكن دكل . بينى ايشلهمز . حرارت ، هيجان ، خلجان شويله طورسون ، برودتدن ويره قلم الندن دوشر ، نهايت جزئى بر اشتغالدن ، بر ثمرهدن صوكره كيدر ، باشقه بر ايشله اوغراشير . تكرار كلير .. بويله دوام ايدر ، طورير ، بو ايكى صعوبت اراسندهكى شو فرق كلى اكلاشلدقدن صوكره شو اصول حقيقيونك اصول قديمه ايله مقايسهسى قالير : اول امرده هركسجه مبرهن بر حقيقتدر كه كوزل يازمق ايچون كوزل دوشونمك مقتضيدر . او حالده انسان نه درجه كوزل ، چوق دوشونورسه ، دوشونمليدر ، فائدهدن خالى اولهماز ، ديمك اولور . شو بسيط قاعده ايجه پيش ملاحظهيه الينير ، باخصوص عصريمزدهكى احتياجات علميه ، ترقيات فكريهده كوز اوكنه كتيريليرسه اصول حقيقيونك اصابتى اولدقجه تظاهر ايدر . اما

ارتجال من القديم وضع اولنمش ، حسن صورتله كورلمش برقاعدهٔ مستحسنه‌در ، دينيليرسه : «هپ كورديكمز كبی يازمقده نه ترقی اوله‌بيلير ؟ برازده دوشونديكمز كبی يازمليیز ، انسان يالكز كورمكه دكل ، كوسترمكه‌ده مستعددر .» جواب حكمتنی ويريرز . مع‌مافيه بو واديده بزجه حقيقيون درجه‌سنه وارمق بر لزوم قطعی دكلدر . معنیً بر حسن ، بر مزيت ، لفظاً بر لطافت ، بر لطافت ادبيه الده ايدنجه‌يه قدر دوشونمك مقصده كافيدر .

ايكنجی مشكل ، مشكل اولدن معقددر . بز ، اثر حسی ، شخصی اولمليدر ، ويرز ، هر شيئه احتساسات شخصيه‌مزی قاريشديريرز ، يازيلريمزده متصل كنديمزدن ، حسياتمزدن بحث ايدر ، طوريرز . « معشوقهٔ وجدانمدر ، محبوب قلبمدر ، روحمی جذب ايلر » تعبيرلرينه همان كافهٔ مؤلفات ادبيه‌مزده راست كلينير . خلاصه بزده ، ارانجه ، مؤلفی اعتقادات واحتساساتيله برابر اثرده بولمق پك قولايدر . بز بويله‌ياپديغمز كبی خياليونده بويله ياپيورلردی . فقت حقيقيون بو قاعده‌يی الت ، اوست ايديورلر .

(فلوبر) ديبوركه : « صانع ، مؤلف شخصاً ، شخصيات نقطهٔ نظرندن اثرنده كورونمه‌مليدر ، غائب ، مخفی اولمليدر . بن قلبمدن برپارچه‌يی كاغداوزرينه قويامام ، بر نفرت مقاومتسوز حس ايدرم . حتی بنجه برحكايه نويس هرنه‌يه دائر اولورسه

اولسون فکرینی بیان ایتمك صلاحیتنی حائز دکلدر . صانع ازل تصویر اتنده ، آثارنده فکرینی بیان ایدییورمی ؟ ایشته بونلکچوندرکه نیجه شیلر وار ، دیلك اوجنه کلیورلر ، نفسمی طیقیورلر ، آغزمدن فیشقیرمق ایستهیورلر. فقط صبرایدییورم، یوتیورم . حقیقت ! بونلری سویلهمك ، صاچمق نهیه یارار ؟ کیمی اله آلیرسه‌کز ، آلکز ، (کوستاوفلوبر) دن دها نافعدر ، دها شایاندقتدر. چونکه دهاعمومی ، بناءً علیه دها منظومدر ، یعنی نمونه اولمغه الویریشلیدر . »

شومطالعات ، ادبیاتمزله نه‌قدر طبان طبانه ضد دوشیور . آثار ادبیه‌مزدن شخصی پارچه‌لری رفع ایتسه‌کز نه قالیر ، الك کوزل منظومه‌لریمزی کوزاوکنه کتیریکز : « سورم بعض بن شب تاری » ، یاخود : « برشبدی کویده عازم کشت وکذار ایدم» نشیدهٔ کزیده‌لری کبی هپ شخص ایله باشلارلر ، احتساسات شخصیه‌دن دم اوریرلر ، ینه شخص ایله بیترلر . او حالده (فلوبر) ك سویله‌دکلرینی معقد ، معما بولورز ، قطعیاً قابل تدقیق کورمه‌یز . مسلکجه بزه توافق ایدن خیالیونده بو حسده ، بواعتقادده‌در . (ژورژ سان) مدعیات سالفه‌یه شویله جواب ویرییور :

« یازیلان شیئه قلبندن هیچ بر پارچه ، هیچ بر حس قویمامق ، صوقمامق! اوح ، آکلامایورم ، هیچ آکلامایورم ، نه معمادر ! نیجه کیفیت برعکسدر. براثره آنجق سنوحات قلبیه

قونور، باشقه شی قوناماز. فکر، قلبدن آیریله‌بیلیرمی؟ قابلمیدر؟ بوایکی شی بر دکلمیدر؟ ممتزج دکلمیدر؟ انسان ایکی‌یه انقسام ایده‌بیلیرمی؟ خلاصه، کندینی کاملاً اثرنده کوسترمه‌مك، یازدیغنه وقف‌نفس ایتمه‌مك بکا اودرجه محال کورونیورکه عادتا کندی کوزلریله آعلامامق، کندی ذهنیله دوشونمه‌مك دیمکه بکزه‌یور.» حقیقةً نه دوغری تشبیه، دکلمی؟ دکل، چونکه کوریبورز، کوندن کونه آکلایورز خیالیون اونودیلیور، حقیقیون تقلید، تتبع، تدقیق اولونیور، بونك حکمتنی ایجه ایضاح ایتمك قولای دکلسه‌ده کوچك برنتیجه، حالمزه کوره بر ثمره اقتطاف ایده‌بیلیرز: کچن مصاحبه‌لردن بر ایکیسنده کوردك: بزده اویله یاپیورز، خیالیون‌ده بویله یاپیورلر: بر شیئی، بر شخصی تصویر ایدرکن او شیئك، او شخصك ماهیتنی، حقیقتنی بر طرفه براقیور، کندی حسیاتمزی، شخصمزی اوکا القا ایتمکله اوغراشیورز. بوندن علمه، حقائقه مخالف سوء ثمره‌لر حاصل اولیور. مثلا ارسطوبی بودورك بر فیلسوفی کبی سویله‌نیورز. ادوار قدیمه‌یی هویتی اعتباریله میدانه قویامیورز. بو خصوص کوچك بر مثالدر. عمومیته بکه‌جك اولورسه‌ق تصور ایتدیکمز هر شخصه، هر شیئه حسیاتمزی صوقدیغمز ایچون آثاریمز عندی اولیور، حقیقی اولمایور، حال‌بوکه عصریمز تدقیق وتجربه عصریدر. ساده نظریات ایله اکتفا ایتمه‌یور، تطبیقات‌ده ایسته‌یور، یالکز محاکمه

فكريه‌يه قائل اولمايور، حكمت تجربيه‌ده آرايور. علوم اجتماعيه‌كه هپ تجربه اوزرينه مؤسسدر، بو عصرده بيوك بر فيض آلدى. حقيقيون، حكايه‌نويسلكى عادتا بر فن اجتماعى مرتبه‌سنه ايصال ايتديلر. طبيعى بو تمايلات عصريه‌دن استفاده‌يه چاليشمليدر. بو سوزلرده روح ماده‌يى تماماً تعيين ايده‌مزسه ديرزكه ايكى مسلك اراسنده‌كى شو اختلافه سبب تدقيقات علميه، حكم تجربيه‌در. اولدن بو جهتلره هوس اولونمايوردى، شمدى اولونيور، بنابرين طبيعتيله افتراق پيدا اوليور. شو مصاحبه‌لرده بر مدت دها ايلريلرسه‌ك بو مسرودا تك اصابتى دها ايى اڭلاشيلير.

مع مافيه (فلوبر) ڭ حركاتى افراط ادبدن ازاده دكلدر. استعداد خارق العاده اصحابنڭ هر حالى خارق العاده‌در، بو حكايه نويس شهير، كچنلرده عرض ايتديكمز وجه ايله، بر مرض مجهولڭ القاآتنه اسير اوله‌رق احوالنده غرابتدن غرابته دوشيوردى: اصلا ارابه‌سز ديشارى چيقمايوردى. يايان گزمكدن نفرت ايدييوردى. فكرنجه يورومك صحته معنىً، مادةً مضردى. بونكچون آيلرجه صيفيه‌سنده قاپانيور، قاليورده باغچه‌يه بيله اينميوردى. يازى يازاركن عرض ايتديكمز كبى بر صعوبت، فقط مدهش بر صعوبت حس ايدييور، زحمت چكيوردى. سناً ايلريله‌دكجه بو مشقت‌ده آرتدى. چاليشيركن عادتا ايكله‌يور، متألم اوليور، حتى باغيرييوردى، عادتا اوزون يارانلر كبى «حاح!..» دييور، اويله قلمى يوروتيوردى.

برمدت بويله چاليشدقدن صوكره ايسه اودرجه يورغون دوشيوردی كه همان قاناپه‌نك اوستنه ييقيليور، بايغين بايغين اويقويه داليوردی.. بونلر هپ استثناء لكن شو جهت مشكوك قاليور، بواستثنالر ذكانك بر درجه دها توسعنه‌می خدمت ايتدی، يوقسه ـ محررك همدم خاصی انجمن دانش اعضاسندن متوفی (دوقان)ك ديديكی كبی ـ فيض نامنه حائلمی اولدی؟ بوخصوص هنوز مجهولدر.. غريبی شوكه (فلوبر)ك يكنی، خلفی، «محب لطيف، حباب دهن، . . . » كبی آثار كزيده مؤلفی مشهور (موپاسان)ده عرض ايتديكمز وجه ايله طبقی اويله بر اضطرابه طوتولدی. هنوز شباب حياتنده ايكن ساعتلرجه دوشونديكی حالده قلمنی بر درلو يوروته‌مه‌ديكی ايچون الني ماصه‌يه اوره اوره چيلديردی، محو اولدی، كيتدی.

(فلوبر)ك صورت وفاتی‌ده سوزشليدر: ١٨٨٠ سنه‌سنده بر جمعه ايرتسی صباحی محرر علت معلومهٔ عصبيه‌سنه طوتيلير، علاج ايچر، كنديسنه كلير سه‌ده «خيالات مذهبه» عنوانی ويرديكی صاری بر هيولا كوزينك اوكنده قالير، كيتمز، باشی دونيوردی، يوزينه قان هجوم ايتمشدی. كوكسنده حورولتيلر صوك درجه‌يه كلمشدی. زورله نفس آليور، لاقيردی سويله‌مكه چاليشيوردی. ظلمات هرجهتنی احاطه ايتديكی ايچون صوك نفسنی، خاتمهٔ حياتی شبهه يوق كه دوك ايتدی. «هالو !.. هالو !.. » ديیه ايكی دفعه

طبیبنی ، محبنی چاغیردی . آغزی بر رعشه‌یه طوتولدی . باشنی دوندیردی ، ئولدی.

(مادام بوواری) مؤلفنك خبر وفاتی عالم ادبیاته شـایع اولوراولولماز ، موافق، معارض هرطرفدن برندای اسف قوپار ، چونکه هرکس یکی بر تألیف بکله‌یوردی . بوقره خبره کیمسه منتظر دکلدی . ذاتاً بالخاصه شاعرلرك ، ادیبلرك محررلرك قیمتی وفاتلریله تحقق ، تعالی ایدر ، بونکچوندرکه قدمای شعراایچنده صفوت وسـادکیٔ طبعیله ذوق تقدیری بالخاصه اوقشایه کلن بر صاحب طبیعتك :

قدریکی سـنك مصـلاده بیلوب ای باقی
طوروب ال باغلایه‌لر قارشیکه یاران صف صف

دیمسی هرحالده بر حقیقتی شاملدر ، خوشه کیدر . شـاعرك جنازه نمازینی قیلدقدن صوکره شیخ الاسلام صنع‌الله افندینك بو بیتی اوقومسی‌ده پك قدر شناسانه برجمیلهٔ ادبیه‌درکه شعری‌ده، شاعری‌ده سونلره دائما خاطر نشان اولسه کرکدر..

استطراد

رفقای کرامدن بعضیلری بو درسلری یازمقده کمافی السابق دوامی آرزو بیوریورلر. بنم ده املم بو مرکزده در. ادبیاتمز منهاج فیض واقبالنی هنوز بوله مادی .. هنوز متردد، مشکوك خطوه لردن، ناهموار مانعه لردن قورتوله مادی. چونکه بر فن اوله رق کافهٔ تفرعاتیله ایجه تتبع ایدلمه دی. فی الحقیقه اسلوب جهتیله شویله یاپملی... بویله یاپملی !. الفله نونه مد، سکونه حرکه ویرمه ملی، زحافدن، اماله دن توقی ایله ملی... کبی قاعده لر ـ اوده ناقص وقاریشیق بر صورتده ـ اورتایه قوندیسه ده بونلر ینه آز چوق حائز اهمیت اولمقله برابر هپ ظرفه، بدنه عائدر، مظروفه، روحه پك تماس ایتمز. بو نقصانی اکمال ایتمك ادبیات ایله اوته دن بری اشتغال ایدنلریمزه دوشر. بو مسلك عیده السنهٔ سائره ادبیاتی بزه جداً خدمت ایده بیلیرلر. آنجق بولسانلردن استفاضه یولنی بوللی یز. فکر قاصرانه مجه شمدی یه

قدر بویول بولونامامش اولسه کرك. بوحکم، حکم‌ده دکل، بومطالعه، بوطن‌حد ناشناسانه کستاخانه عد اولونماسون: بن بویله کوریبورم، بویله آکلایورم. یانیلیورسه‌م: «واهب‌الادراك مزداد ایله‌سون اذعانکی» توبیخ معلمانه‌سنه اوغرارم، نه‌بأس وار؟ نیجه بویولده برتوبیخ تقدیر یرینه‌کچر. هیچ اولمازسه بو امله چالیشدیغمی اثبات ایلر. بعضاً موضوع جهتیله اون، اون بش سنه‌دن بری فرانسه، انکلتره، آلمانیا ادبیاتندن لسانمزه ترجمه‌لر، حتی‌اك مهم‌ترجمه‌لراولدی. فرانسزجه‌دن (لامارتین)ك مشهور (غرازییللا) سی، انکلیزجه‌دن (شکسپیر)ك اثرلری. آلمانجه‌دن (کوته) نك (ورتر) ی ترکجه‌یه نقل‌ایدلدی. بونوع نقلیات متعدد، باخصوص‌اولدقجه‌ده منتخب ایسه‌ده ایضاح مرام ایچون یالکزشو برقاچ پارچه‌یی‌ذکرایتمك کافیدر. (غرازییللا) برمجوهردر، برمجوهر ادبدرکه ادبیات خیالیه‌ده عینی‌مؤلفی کبی صف اقبالی احراز ایلر. (شکسپیرك)ك (اوتللو) لری، (رومه‌ئو وژولیت) لری، (هاملت) لری ایسه حالا جهانك بیکده بروجوده کلمش نفائس آثارندن عد اولونیور. (ورتر) ده برقاچ امثالیله عصرك، شباب عصرك برمعیارتفکراتی، بردستور تقلباتی‌حکمنده‌در. سنه‌لر، دورلر، قرنلرکچیورده‌بواثرلرئوله‌یور، اونودلمایور، الدن اله دورایدییور، طورییور. شمدی، انصاف بیورلسون، بزده، برنجی ترجمه‌یی قاچمز اوقودق؟ قارئین کرامدن یوسف نیر بك مرحومك بو محصول کزیننی کوزدن

تحيرنلر وارمی ؟. وارسه ، شبهه يوق ، اوذاتده بنم كبی مراق صاحبيدرده كتبخانه كتبخانه طولاشه‌طولاشه مقصودينه ايرمشدر. ايكنجيلره كلنجه : بودهـا پارهلره ويرديكمز اهميت، اوزاغه كيتمكه حاجت يوق، طرز ترجمه‌لرندن مستباندر . اودرجه‌ده‌كه نه‌درلو هوسكار بر صاحب مطالعه اولورسه اولسون دها ايلك صحيفه‌سنی اوقور اوقوماز كتابی الدن آتمغه دكل، ياقغه مهيادر. چونكه مترجم تركجه‌يه اوقدر بيكانه ايمش . اوچنجی ايسه غالبا رسالهٔ موقوته‌لرده پراكنده قالدی ، كتـاب كسوه‌سنه بيله كيره‌مه‌دی.

بری طرفده (اميل ريشبورغ) ، (پونسون دوترای) ، (پول‌ده‌قوق) كبی تفرقه نويستلردن، (ژورژاونه) دن، حتی (آلفونس‌دوده) ، (فرانسواقوپه) كبی‌تراجم وار اما بونلری اوقويانلر ادبا ، ادبيات مراقليلری دكل . بلكه ماصال، اكلنجه مفتونلريدركه موضوع بحثمزله مناسـبتلری همان يوق كبيدر . اوته‌كيلرك بريكيلردن زياده مظهر اعتبـار اولمسی، بو يازيلرده اكثريتله لطافت لسانه ، نظافت اسلوبه هيچ اهميت ويرلمه‌مسی مدعامزی تأييد ايلر. بوبابده قباحتی مترجملره عطف ايدييورز اما كيده كيده آكلايورم‌كه حقيقت پك اويله دكل . . نفسمده تجربه‌مله سويلرم : «برمعاشقلك اعترافاتی» نی بيك درلو زحمتله ترجمه ، « سعادت » له نشرايتدم. بواثرهنوز ايكنجی درجه‌ده براستادادبك قلمندن‌چيقمنا ايسه‌ده تصادفاً خارق‌العاده اولمش،

بالاتفاق دورك اك پارلاق بدايع حسيه‌سندن عد اولونيور. حال بويله ايكن امينم كه ترجمه‌مه بر ايكى قدرشناسدن ماعدا عطف لحاضهٔ رغبت ايدن اولمادى. چونكه اومطالعين تفرقه ميانمنده بويله بر محصوللك بيكلرجه (ريشبورغ) لره (مونته‌پن) لره بدل اولديغنى بيلن هنوز آز اولسه، هله بونلرك هيچ بر كتاب ادبده، هيچ بر مبحث ومحفل ادباده حكايه‌لرى شويله‌طورسون، اسملرى بيله قاله النماز ايكن ترجمهٔ حقيرانه‌مك مؤلفى (مارسل پروو) نك دارالتدريسلرده، ادبيات درسلرنده موقع تذكر وتفيضه قونولديغنى اكلايانلر، احتمالدر، هيچ بولونماسه‌ك كرك. بوحكايهٔ كزيننك يرينه معروف بر تفرقه نويسك اخيراً انتشار ايدن « ايكى يومورجاق » عنوانلى ماصالنى ترجمه ايده‌يدم سعيم دها مقبوله كچردى.

ايشته، كيمسه انكار ايده‌مز، نقصان ميدانده‌در. بوكا سبب، صوكره‌ده چارهٔ اكمال نه‌در؟ سبب ادبياتمزك، على الاطلاق ماهيت ومعناى ادبك عدم عرفانى، عدم تقررى، عدم شيوعيدر. ادبيات ايچون يا كليش، طوغرى برچوق تعريفلر بسط اولوندى، حتى كتابلر يازلدى، بونلرك برايكيسى، هله برى اولدقجه مكملدر، فقط مؤلف عاليقدرى‌ده معترفدر، صانيرم خدمتى مظروفدن زياده ظروفه‌در، قواعد صرفيه وسائره‌يه چوق بوغولور. بويله كتابلر مكاتب اعداديه‌يه، برنوع تدريساته مخصوصدر. قسم عاليه‌يه، بالخاصه ادبيات مراقليلرينه، عامه‌جه

انتشار معنای ادبه تمامیله خدمت ایده‌مزلر . فکرمجه اوچنجی « زمزمه » نك مقدمه‌سیله « تقدیر الحان » دها زیاده بومقصده خادمدر . زنهار بوسوزلردن برنجی نوع آثارك عدم لزومنه ذهابم آکلاشلماسون، بالعکس، خطادن آزاده، متین اولدقجه بویله اثرلر پك مهم، پك لازمدر، برهوسکار ادب ایچون عادتا بر تملدر . فقط ایشته اوقدر . . اوزرینه بربنا قورمدقدن ، بوطریقی اوبیچاره‌یه کوسترمدکدن صوکره اوتمل، اساس نه‌ایشه یارار ، کیده کیده غائب اولور .

شودرسلر فرانسه ادبیاتنك قسم عالیسنه مختصدر، یعنی بر مکتب عالیده ویریلن ادبیات درسیدر. معلمك تقریرنده هیچ: « تشبیه شودر ، مبالغه شودر ، صرف شویله سویله‌یور . نحو بویله ایسته‌یور » کبی معلومات ابتدائیه‌دن اثریوق .. بزده ایسه منتهای تدریسات ادبیه بونلردن عبارت صانیلیور. نه‌بیوك خطا! ادبیات برفن، یاخود دیدیکمز کبی برصنعت، نازك برصنعتدر. برادیب بروقعه‌دن ، برحادثه‌دن ، برمنظره‌دن ، برحالدن متأثر، متحسس اولور . اوحقیقته کندندن برنخبه ، جوهرده علاوه ایدر . بونلری بدیعهٔ فکریه‌سنه کوره مزج ایله‌دکدن صوکره میدانه قویار. اثرادبی وجوده کلیر. ایشته ادبیات بوایکن منتهای تدریسات ادبیه الفله نونه مد ویرمه‌مك ، مبالغه‌نك ، تشبیهك انواعنی تعداد ایتمك یولنده اولیاته منحصرمی قالملی ؟ .. بونلر نره‌ده، اثرادبی نره‌ده؟.. بونلراولورده محصول ادب، ادبیات اولماز.

ادبیات ایله رسم توأمدر. مثالمزی بوایکنجی صنعته تطبیق ایدرسه‌ك فکریمز دها قولای آکلاشیلیر. بررسام ایچون، بالفرض قواعد هندسه‌یه آشنا اولمق لازمدر. فقط بوقاعده‌لرك بدایع رسمیه‌یه خدمتی نه‌قدر اوزاقدن اوزاغه‌در. بررسام برمحصول نفیس وجوده کتیرمك ایچون بونلری‌می دوشونور، یوقسه اثرینه نه‌مرتبه روح، رنك، حقیقت ویردی، بدیعهٔ فکریه‌سنه نه‌درجه یاقلاشدی؟ اکامی وقف تفکر ایلر. بوایکنجی مزیته نسبةً برنجی مجبوریت هیچ حکمنده‌در. برآدم یك آز هندسه قواعدی بیلیرده ینه یك بیوك بر مصور اولور. کذا برمحرر جزئی اصول بلاغت وفصاحته آشنا بولونور ینه ادباً بیوك برموقع قازانیر. مثلا کچن درسلرده ماهیت بلندینی شرح ایله‌دیکمز (فلوبر) یازیلرنده بعضاً نحو خطالری یاپیور. مع‌مافیه بوعصرده امثالی پك از کورلمش برقدرت وقیمت ایله‌یازی یازییور. دیمك بوقاعده‌لری بیلمك فصیح اولمغه بیله الویرمیور.

ادبیاتك فصاحت وبلاغت کبی جهت اولیه‌سنی مکتب اعدادیلره براقملی، ادیب اولانلره‌ده، اولمایانلره‌ده، ادبیاته مراق ایدنلره‌ده، ایتمه‌ینلره‌ده بونلر برتحصل اعدادی صیره‌سنده لازمدر. طلاب ادب، یعنی بووادیده اصحاب اختصاص ایچون دها عالی، دها یوجه تدریسات کرکدر. اندن صوکره خلقمزده برفکر ادب تقرر ایده‌بیلیر. اوزمان السنهٔ سائره‌دن اقتباسلریمز، استفاضه‌لریمزده یولنه کیرر. شمدی عربیدن، فارسیدن بیله

مقتبساتمز، ملتقطاتمز محدودك محدودیدر. عجمك هانكی شاعرینی ماهیت ادبیه‌سیله، فلسفه‌سیله، غوامض فکریه‌سیله طانیورز؟ فردوسی‌یی‌می، حافظیمی، سعدی‌یی‌می؟ مثلا فرانسزلرك (ویقتور هوغو) شویله طورسون (بایرون) ی، (شیللر) ی آکلادقلری کبی آکلایورز؟ هیهات!

ایشته بو درسلرده كوریلیور، ذاتاً ادبیاتك طرز تطبیقنده، صورت اعمالندنده آکلاشیلیور. تعلیمات ادبیه آنجق اعاظم ادبانك تدقیق وتشریح آثاریله، ادوار مختلفهٔ ادبك مقایسهٔ تأثیراتیله، فلسفه ایله، فلسفهٔ تفکرات بشریه ایله، تاریخك بوطبقهٔ علیاسنی، بوسطح مطراسنی دقیق دقیق معاینه ایله وجوده کلیر. بواصوله، بویوله ادبیات عثمانیه‌ده فیض ویرلسه، كوریرز، استقبال ادبمز ناصل بردنبره پارلار.

اسلافك ترکی سخنه تمل قودقلری بیان اولونان احمد ونجاتیسندن باشلاملی، زمین زمین بالجمله شاعرلریمزی، ناثرلریمزی بووجه ایله درین بر معاینه‌دن کچیرملی، بونلردن ممکن مرتبه حقائق استخراج ایتملی.. نه‌دوشونمشلر، ناصل دوشونمشلر، مقصدلری نه‌ایمش، ادبیاتی نه‌درلو آکلایورلرمش.. سلفك خلفه القاآتی نه‌درجه‌در، بیلملی، تاریخ تقلبات ادبیه‌مزی فصل فصل محاکمه ایله‌ملی‌ده بر دستور ادبیات عثمانیه میدانه چیقارملی. بووظیفه غایت مشکلدر. بر مجموعهٔ منتخبات جمعنه بکزه‌مز.. بوندن ماعدا بوصورت تدریس وتدرسك

بزده تفهم وتقرری ایچون ایجه استحضارات ادبیه‌یه محتاجزکه ادبیات افرنجیه‌نك بوبابده بیوك فوائدینی کوریرز . بوسایه‌ده افکار ادبیه‌مزه برمحور متین ویره‌بیله‌جکمز ایچون آثار غربیه‌نك بزه نه‌لزومی وار دیمه‌ملی‌یز ..

فرانسه ادبیاتنی تقلید دکل ، تتبع ایدرز ، ادباسنی ماهیت ومزیت حقیقیه‌لریله آکلارز ، آثار ادبیه‌سنی منتخب ومقبول برصورتده لسانمزه نقل ایلرز . اون سکزنجی عصر میلادی اواخرینه‌قدر بو ادبیات بر اثر قدیمه اتباع ایدرمش .. (راسین)لر ، (قورنی)لر ، (مولیه‌ر)لر بو اثر قدیمك پیشوالری عداولونیور . بو اثر قدیم ، بو ادبای قدیمه نه‌ایمش ؟.. ادبیات قدیمه ایله خلفی ، معاقبی ادبیات خیالیه آراسنده نه‌فرق وار ؛ بوجهتی ایضاح ایچون متعدد ادبیات قدیمه ، ادبیات خیالیه درسلری ایسترسه‌ده بواملی آتینك جناح مروتنه کیزله‌یه‌رك شمدیلك مجملاً بویولده برقاچ سوز سویله‌یه‌بیلیرز .

اون سکزنجی عصره مورخیندن (میشله) ـ عصر کبیر ـ ، (کوته) ایسه ـ عصر افکار ـ دیبورسه‌ده ادبیاتجه فرانسه‌نك اك بیوك عصری اون یدنجی عصردر . دور اخیرك مشهور برمنقدی (دارون)ك تکامل دیدکاری تقلب اصولنی انتقادات ادبیه‌یه تطبیق ایدییور ، ادبیاتك اوج کمالنی بوفصله چیقارییور . فی‌الحقیقه فرانسه ادبیاتنده اثر قدیمك اك پارلاق اقبالی بوعصرك قسم ثانیسنده ، یعنی اون دردنجی (لوئی) نك دورهٔ حکومتنده

مشاهد اولیور . (مولیه‌ر) له مضحکه ذروهٔ مکملیتی بولیور.
تکامل ، تقلب اصولنك ایجاب ضروریسیله عصر آتیده انحطاطه باشلایور . کذا (راسین)دن، (قورنی) ، صوکره‌دن فاجعه بوزمینی تعقیب ایله‌یور . تاآرادن بیوك برعصر کچیور ، اومسلك ، اووجود قدیم ئولیور ، سونیورده یکی برحیاته ، یکی برمسلکه میدان ویرییور . اوزمان ینه وادیٔ ادبده ترقی ، تمو ، تکامل یوز کوسترمکه باشلایور .

دیمك ادبیاتده اثر قدیم، دها بسیطجه ادبیات قدیمه‌نه‌در؟ آکلامق ایچون اون یدنجی عصرك ادباسنی تدقیق ، تعمیق ، تحلیل ایتمك مقتضیدر. اوح ! بوادبانك طرز تحریروتفکرلریله بالفرض عصر حاضر ابتداسنده کلن ادیبلرك وجه تصویر وتصورلری مقایسه اولونسون . فی‌الحقیقه آرالرنده پك دقیق مناسبتلر کوریلیر . اوبرندن بریکی تولد ایتدیکی بلکه اکلاشیلیر. فقط بونکله‌برابر نه‌بیوك فرقلره تصادف‌ایدیلیر. محررین‌قدیمه، اثر قدیم عمومیت مفتونیدر ، خصوصیتی قاله‌بیله آلماز . هیچ برفردی ، برشخصی تحلیل ، تفتیش‌ایله اوغراشماز. برمحصول فکر وادب وجوده کتیرمکه میل ایتمز . هیئت عمومیه‌سیله افراده، اشخاصه‌رغبت ایلر. بوسببله دائرهٔ تتبعاتی، موضوعاتی محدوددر،یابرکروه‌اصیلزاده‌کاندن، یاتاریخك بردورمخصوصندن، مثلاازمنهٔ متقدمه‌دن، یاخودمناظرمذهبیه‌دن وامثالندن‌عبارتدر. اعتیادی پك‌سور ، کوره‌نکه پك‌رعایت ایدر . عادات اسلافدن

خارجه چوق چیقماز ، تجدداتنده حدت، جسارت ، استعجال کوسترمز . تأنیدن ، قدما پرستیدن آیرلماز .

شمدی بو اوصاف ممیزه‌یه بر خاصهٔ اساسیه دها علاوه ایدیکمز : حسیاته هیچ اهمیت ویرمز ، احتساساته مراجعت ایتمز . هپ فکره اتباع ایلر . هم‌ده انتخاب ایله مقیاس ایله ، مقیاس‌ایله ، وضوح‌ایله ، اصول‌ایله مالامال برفکره اتباع ایلر .

ایشته ادبیات قدیمه‌نك باشلیجه خواصی بودرکه زوالندن صوکره یرینه کلن ادبیات خیالیه‌ده بونلرك هپ عکسنی کوریيورز . بو خاصه‌لر دها اینجه توسیع ایدیله بیلیر : قدمای ادباده حالدن ، نفسدن ، هرشیدن برممنونیت ، برخشنودی ، بر تمکین ، بر سکونت مشاهده اولونورکه خیالیونده هیچمی هیچ یوقدر .

خیالیون عمومیت دکل، خصوصیت مبتلاسیدر. برفردی، برقلبی ، بر روحی تدقیق وتعمیق ایله اوغراشیر ، طوریر . بونلکچون صحنهٔ تتبعی‌ده کیف مایشاء توسیع ایدر . ازمنهٔ متقدمه‌دن ، متأخره‌دن ، متوسطه‌دن ، شرقدن ، غربدن ، هرجهتدن موضوع بولور . اویله بر دائره داخلنده محصور قالماز . وادیٔ تجدده جرأت خارق‌العاده ایله کیرر . اصولی ، عادتی ، خاطر قدمایی حین حاجتده آلت اوست ایدر . اویله شرائط موضوعه‌یه باغلانمایه‌رق طبیعتی کلیشی کوزل رهبر ایدینیر . تیاترویه ، شعره ، حکایه‌یه یکیدن یکی‌یه رنکلر ،

رفتارلر ويرير . يا محصولات ادبيه‌ده حسياته نه بيوك بر زمين آييرير . فكرى صوصديرير ، قلبى سويله‌تير . حسياتك‌ده (ليريزم) ديدكلرى طرز شخصيسنى سور . طبيعتك بدايع ونفائس مخصوصه‌سنى آراشديرر ، طورير . مرامنه ايره‌مز ، حرصنى تسكين ايده‌مز . احتساساتنه آله بيلديكنه ميدان ويرير . ديركن فريادلر باشلار . زميندن ، سمادن شكايت ايدر :

« تبديل عيش ، نقل مكان ، هپسى بى اثر ... »
« يارب جهانده يوقمى دواسى بو علتك . . »

ديه باغيرير . ادبيات خياليه‌نك الك پارلاق محصوللرى : (رنه) لر ، (رافائل) لر ، « بر ابن عصرك — اعترافاتى » هپ شوخاصه‌لرله مالامالدر . ادبيات جديده‌مز اكثريتله بومسلكى آنديرير .

نهايت عصريمزك اواسطنه طوغرى ادبيات خياليه‌ده ، شو درسلرده كوردك ، ميدان رواجى ادبيات حقيقيه‌يه ترك ايله‌دى . اوده ادبيات طبيعيه‌ده منتها بولدى . شمدى‌ده جمله‌سندن متولد بر نوع ادبيات مقبوله توره‌مك اوزره‌در . فقط ظن ايدلمسون كه بومكتبلرك ، مسلكلرك تجددى ، اسكيلرك زوالى ، يكيلرك اقبالى نفائس آثار ادبيه‌نك‌ده ضياعنى ، رغبتدن اسقاطنى موجب اولور . خاير ! هرمكتب ، هرمسلك ميدانه قويديغى حقائق وبدايع ايله تفكرات بشريه‌ده الى الابد بر موقع اشغال ايلر . بوتقليات ادبيه‌نك فوقنده بر عمومى ، لايتغير شهراه ادب

تشکل قیلارکه شائبهٔ نقصاندن عاری بولونان محاسن حقیقت کیدر، اوزایه تراکم ایلر .

بنابرین، بومسالك ادبی مفصل، مکمل درسلرله، تفسیرلرله قارئین کرامزه، خلقمزه عرض ایله دکدن صوکره هرمسلکك نوادر ونفائس آثاردن ایشمزه کلنلری مفسراً، موضحاً لسانمزه کچیرملی، بویله جه تراجم کزیده یه مخصوص بر کتبخانه حصوله کتیرملی یز.. بالآخره عربیدن، فارسیدن وسائره دن ده بویلده، بومنوالده استفاضه لره قویوله رق محصولات فکریه مزی، بوزمینده کی نظریاتمزی، عملیاتمزی ایدن ایی یه توسیع ایتملی یز.

آه، ایشته اوزمان ادبیات عثمانیه یه بر هیکل وجود رکز ایدلمش، بر فیض بقا ویرلمش، بر یول، بر هدف، بر امل کوسترلمش اولور، اوزمان ماضی وحال آتیٔ ادبمز چیچك آچمغه، میوه دوکمکه باشلار .

لاحقه

اخیراً نشر ایدیلن « محررات نسوان » نام اثرده شو اثنابك باش طرفلرنده مندرج ایکنجی درسه دائر سرد اولنان اعتراضاته جوابدرکه « ثروت فنون » ده نشر ایدلدکدن صوکره تعلق جهتیله بورایه‌ده نقل اولندی :

بر وثیقهٔ ادبیه

بیوك برادیب معرفتپروریمز (دوکومان) کلمه‌سنی، وثیقه، دییه نه کوزل ترجمه ایدییور. وثیقه بر لفظ لطیف که معناجه‌ده اصله توافق ایله‌یور. ایشته المزده عربی وفارسی کبی ایکی خزینهٔ بیکران وارکن تکملات وتجملات لسانیه‌مز ایچون بویله کزیده استفاضه‌لرده بولونمازسه‌ق خطا ایدرز .

بومقاله‌ده ادبیاته عائد برفصله کیریشه‌جکم که بروثیقه، بروثیقهٔ ادبیه دیمکدر، چونکه مدعامه بردلیلدر. برقاچ سنه اولی رفقادن بری بکا: «فاطمه علیه خانم افندی «مرام»ی ترجمه، نشر ایله‌دی، ایی دکلمی؟ دییه یازدی. بوکا جواباً «خانمك امکنه یازیق، بوحکایه فکرمجه پاره ایتمز » دیدم، بوسوز هر جهتجه شکایتی موجب اولدی، چونکه اوزمان (ژورژاونه) نك حکایه‌لری مطبوعاتمزی

اشغال ایله‌یور ، طوریبوردی . دمیر خانه مدیری ، قرووامور قادینلری ، قونتس ساراترجه اولونمش ، متباقیسی‌ده اولونمق اوزره ایدی. بواثرلروهلهٔ اولاده فرانسه‌ده بیله‌عامه‌یی آلداتمش، هربری اللیشر، یوزرکره طبع ایدلمشدی. انکچون، باخصوص بر کتابك لطافتنی مقدار طبعنده آرادیغمزدن دولایی شو تمایل مفرطمز باعث تعجب دکلدی. بعض کیمسه‌لرده بر تحف طینت واردر ، نه‌کورسه‌لر ، نه ایشیتسه‌لر تقلید ایدرلر، پاپاغاندن یامان تقلید ایدرلر. تقلید، برفلسفهٔ جدیده‌یه کوره، بشریتك برخاصهٔ یکانه‌سیدر، ترقی، تمو، تمدن هپ ثمرهٔ تقلیدر. فقط بودیدیکم تقلید اوکابکزه‌مز، چونکه پك طفلانه، قاصرانه‌در. بیلمم‌لازمهٔ تربیه‌میدر؟ بونقصان، حتی بوسیئه بنی‌ده تا ابتدادن یاقالادی ، حالاده براقمایور ، برنوهوس ادب ایکن حالم ، قالم سودیکمی ، استادلریمی تقلیددن عبارت اولدی . بویوزدن ایجه زیانلره‌ده اوغرادم.مثلا کوزل، کوچك، منتظم برخطم واردی. اوقدرکه مکتب رشدیه‌نك برنجی سنه‌سنده ایکن حسن خطدن برنجی چیقدمدی . لکن کوکلمده ادبیات مراقی پیدا اولونجه باقدم‌که استادلر، اك ایلری کلیر تلمیذلر بیوك بیوك یازییورلر، نونلری اوزاتیورلر، یالری کیف مایشاء چکیورلر . حین حاجتده بش کلمه ایله بر سطر تشکیل ایدیویرییورلر . قلمم‌ده بوروشه میل ایله‌دی . دیرکن حسن خط المدن کیتدی ، یرینه اوقونمـاز ، دوزلمك بیلمز، قاریشیق بریازی کلدی . سـائر جهتلرده بوکا

مقيسدر. مع مافيه بو حالی يالكز بكامنحصر صانمايیكز، كوچك
بيوك نه‌لريمز واردركه «استاد الی جيبنده يورورمش» ديیه دست
بجيب ماشـيدرلر . معلم يازی يازاركن قهوه ايچـديكی ايچون
لزوملی لزومسز شارب آب اسـوددرلر . تقليد بو درجه ايله‌د
قالماز : مثلا صاحب وقوف كچيننلردن بريمز برفرانسز محرريني
مدح ايدر، بزده بومدحی ايشيدرسه‌ك همان او آهنكه‌حرفی حرفنه
تطبيق لسان ايدرز، عينی سوزلری، عين طربله‌تكراره باشلارز.
(ژورژاونه)نه يامان محرر، نه كوزل يازييور! اوسادكی،او لطافت
اومعنی، اوفلسفه!» ديندیمی، بری طرفده هيچ بری بوحكايه
نويسدن برسطر اوقومامش اولمق شرطيله اوتوز فيلسوف عير
حكمی، عين‌اطراد ايله ويريرلر. اويله‌يا، دليل يوق، اساس يوق،
اوح! نه‌لطيف، نه‌دلنشين، اما نيچون؟.. آرايان، صوران وارمی
اولسه‌ده جوابه ياقلاشان نه كزر ...

نه‌ايسه بومعاتبه‌لردن برفائده چيقماز، مقصدم شوكه مادا
برامك‌صرف‌ايدييورز، ترجمه‌ده مدقق‌اولملی‌يز. طولوسوزلری،
طولواثرلری آراملی‌يز. (ژورژاونه) بوشدر. چونكه‌برفلسفه‌يه
بر اصول متينه‌يه استناد ايتمز . « مرام » المه‌ كچديكی زمان علم
اخلاق‌ايله مشغول ايدم، علم اخلاقك بوفصل مهمنی شرقدن
غربدن اقتطاف ايدييوردم. ارادهٔجزئيه بحثنده معتزله، بالخاصه
زمخشری بنی چوق دوشونديرييوردی . (لوق) ، هله (قانت
هله (اسـپنسر) فكريمی يورييوردی . بلكه حكايه نويس بر

فلاسفه‌نك الكمقبولنی، الكجدیدینی بویله‌بسیط ، لطیف برلسانله
محاكمه ایدییوردر دییه بوكتابه درت الله صارلدمدی . نم كبی
تحصیل بسیط اصحابنه علوم عالیه‌یی بویله زمینلرده مطالعه ایتمك
خوش ، قولای كلیور ، فقط (ژورژاونه) ایله بو امیدم دائما
بوشه چیقـدی . اثرده فلسـفه یوق ، یعنی « مرام » نه‌در ؟
اصلمدر ؟ نیچوندر ؟ مؤلف مسالك موضوعه‌دن هانكیسنه اقتفا
ایدییور ؟ بونكچون نه‌درلو دلائل سردایله‌یور ؟ هیچ بیلنمیور
كلاشلمایور، دقت اولونورسه‌اوده‌بومبحثده اوقویاندن غافل،
كذا (دوقتوررامو) ده كویا برفصل فلسفه‌یی تدقیق ایدییور .
تبـارك‌الله نه تدقیق ، دلائل فنیه‌دن ، وثائق علمیـه‌دن ذره
وسترمه‌یور، سطحی معلومات، بسیط مطالعات، نحیف، صاف
وزلر . نتیجه‌ایسه عقله، حكمته بلاموجب طابان‌طابانه ضد..
وكره (زولا) نك دوقتور (پاسقال) نه عطف نظر امعان
ورلسـون . وراثت قاعدهٔ فنیه‌سـنه دائر بودرجه موثوق ،
كمل صحائفه نرده راست كلینیر . هر صحیفه‌دن، هر سـطردن
كلاشیلیوركه محررك قلمی بیوك بروقوف، بر مهـارت ایله
ریور . اوندن صوكره‌ده سزه‌هم برحقیقت فنیه ، هم‌ده بر
كایهٔ حقیقیه كوستریور . شو ادعامزه قناعت كتیرمه‌ینلر بو
نك اثری : (دوقتوررامو) ایله (دوقتورپاسقال) ی مطالعه
ورسـونلر . بعده بونلرك تعلق ایتدیكی مسـائل علمیه‌یی ده
زدن كچیرسونلر ، اوبرنده‌كی خطیئاتی، بریكنده‌كی حقـائقی

کورسونلر . تلذذات سائره‌دن صرف نظر ، یالکز بوموازنه ایله، هیچ شبهه یوق، بزه بیوك حق ویریرلر .

ادبیاته علمی قاریشدیردم: ایشته بیوك بربحث دها که « ادبیات حقیقیه » درسلرنده اپجه تدقیق ایتمش ایکن حالا آکلاشیلامادی، کیتدی ، چونکه بزهیچ برمقاله‌یی اویله جدیجه تدقیقه کیریشه‌مه‌یز ، نحافت طبعمز واردر، شویله برپاریم یاکلیش کوز کزدیریرز . جانمز صیقیلیرسه برجوابنامهٔ تنقید بیله یازارز ، اما « سؤال از آسمان جواب ازریسمان » اولورمش ، نه اهمیتی وار . آلته ، اوسته بر پارچه تزییف علاوه ایدرز . آشاغی‌ یوقاری شخصیات قاریشدیریرز .. کندیمزی‌وار قوتله ، حرص ایله مدح ایله‌رز . مستهزیانه برطور . محقرانه برطرز ! بوکون ایکی اوچ کشی‌یی اغفال ایده‌بیلیرسه‌ك یتر . فردای ادبی دوشونمکه نه‌لزوم‌وار؟ بویله اولورسه هیچ برحقیقت آکلاشلماز، بونوع جوابنامه‌لردن برینی ایلری سوره‌رك بکا کچن کون بر رفیق شفیق: « باقك ، سزه اعتراض ایدییورلر ، همان برجواب یازیکز ، کوندریکز . » دیور ، بویولده بر اعتراضه نه جواب اولور؟ بالعکس آقان صولرطوریر.. معترض یازدیغمی اوقومامش، آکلامامش .. اوقدرکه نه یازدیغنی ، نه‌سویله‌دیکنی کندی‌ده بیلمیور ، بنی تنقید دکل ، عادتا نفعیانه برفخریه یازییور ، نتیجه « بز حضرتلری وارکن سنك آغزآچمق نه‌حدکدر » دن‌عبارت

قالیور، بو نغمهٔ اخراده زه‌دن چیقدی کبی بر تریا کی اوفکه‌سنه بکزه‌یور .

آه، سویله‌دم، سویله‌دم، ینه‌سویله‌یورم : هر درلو عجزمله، نقصانمله برابر، صفوتم، صمیمیتم واردر . نه‌دوشونیرسه‌م اویله یازارم، طبیعتدن آیرلمام، ساخته اطواری سومم . بنابرین البته بو قدر دوشوندکلریمك ایچنده آز، چوق طوغریلری‌ده بولونور نه‌اولور معترضلرده بویله یاپسه‌لر! یازدقلریمی صفوت و مخالصتله اوقوسونلر، ینه‌صفوت و مخالصتله مطالعه‌لرینی بیان بیورسونلر، اوزمان سوزلری جداً مسموع اولور، اوزمان بومباحث ادبیه‌دن بحق استفاده حاصل‌اولور، شخصك نه‌حکمی وار . ایشته‌تسلیم خامه ایله‌یورم. ارباب قلممزك، اقرانمك نظماً‌ده، نثراً‌ده کلیسی بندن‌اییِ یازه‌بیلیرلر . اوحالده آرتق شخصیاته، هله‌داعیهٔ تفوقه تسابقه محل قالیرمی! بنده اویله صاف، ساده‌قلم، اویله شهرت ادبیه، اویله شرف، اویله ماضی یوقکه بونوع اعتراض کلفتنه دکسون .. عمله‌دن، عملهٔ فکریه‌دن بر بیچاره‌که فرط محبتندن شو بنای ادبمزك انشاآتنه خدمت‌ایتمك ایسته‌یور، کوجی‌یتدیکی قدر اوته‌بری جوهر آرایور، بولیور، کتیرییور . بوانشاآتده حکمی نفوذی یورینلرك انصافنه دوشن شودرکه بوجوهرلری تدقیق ایتملی، ایچلرنده ایشه‌یارار وارمی ؟ باقملی، یوقسه طوپدن رد ایدیویرمك موافق نصفت اولماسه کرك .

ادبیاتده علم‌نه‌در؟ ادبیات بشیرفواد. بك مرحومك ظنی کبی

مباحث علمیه‌دن عبارت اوله‌ماز، اوزمان ادبیاته‌ایش قالماز، علم ادبیات ایچون بر واسطه‌در، منتهادکل، ادبیات هیچ برزمان تعریفات و تبیینات علمیه ایله اوغراشماز، اوغراشیرسه ادبیات اولماز، علم اولور. برکوز یاشی نه‌ایمش. ناصل اولورمش، ناصل حصوله کلیر، ناصل بیترمش، تأثیرات نه‌دن عبارت ایمش، نه‌درلو اسلوب ادبی ایله یازیلیرسه یازلسون صیره‌سنه کوره کولونج، غریب اولور اما ادبیات اولماز، هله بویله برمقالهٔ ادبیه‌ده اصطلاحات علمیه استعمالی قدر ذوق ادبی تخریش ایدن حال یوقدر، بر شاعر تصور ایدیکزکه هوایی بو صورتله وصفه قالقیشسون! آزوتدن قاربوندن مولدالحموضه‌دن، مولدالماءدن بحث ایتسون، تویلریکز اورپرمزمی؟

برادیب اکمال کمال ایتملی، علومی کورملی، تحصیلنی بیتیرملی چونکه بو اساسه مالك اولورسه آنجق مقبول بربدیعهٔ امل ایدینه بیلیر، محصولات جدیه میدانه کتیریر. ایشته علمك وظائفی بومنتهایه وساطتدن، دلالتدن عبارتدر. شو بحثی «ادبیات حقیقیه» درسلرنده یوروتدك. حالاده یوروتیورز. اوزون اوزادی‌یه تکرار ایدرسه‌ك موجب صداع اولور. هله ادبیات حقیقیه‌یه نه غریب معنی ویریلیور.. نه یاپایم؟ اوقونمایور، دوشونلمه‌یور، اوغراشلمایور، ویره وهم وخیال شاعرانه ایله اوغراشیلیور. هوا آچسون، بولوطلر سوکسون، کللر آچلسون، جهان برکلستانه دونسونده ادیبمز شویله بربش اون سطر یازی

یازسون، یازیلانلرەده شویله صقیله مقیله بر کوز کزدیرسون. صوکره بونکلەده ادبیاتی احیا بالجمله فضائل ومعالی‌یی اکتساب ایله‌مك ایسته‌سون .. اولماز، اصلااولماز، چونکه: «بقدرالکد تکتسب المعالی» جهد ایستر، غیرت ایستر. دنیالرقدر اوقوملی دها آز یازملی .. کیجه‌یی کوندوزه قاتملی، بوندن بشقه امل، باشقه ذوق ایدینمه‌ملی.. بویله کسب شرف ایدیلیر: «ومن طلب العلاسهر اللیالی». یوق، بویله اولمازده اومسلك نحیفده یوارلانیلیرسه هیچ، هدر! هیچ‌اندر هیچ، هدراندر هدر: «ومن طلب العلا من دون کد .. اضاع العمر فی طلب المحال ..»

نره‌دن باشلادق، نره‌یه کلدك. بووادیٔ ادب دولاشمقله بتمه‌یورکه ... بوسبوتون یولی شاشیرمامق ایچون ینه طریق اوّله دونسه‌ك فنااولماز .. اوت فاطمه‌علیه خانم‌افندی (مرام)ی ترجمه بیوره‌جقلرینه یادها کوزل بر اصله رغبت ایتملیدیلر، یاقریحه‌لرندن بر اثر وجوده کتیرملیدیلر. نیجه نفائس آثار وارکه هنوز لسانمزه نقل ایدلمه‌دی، حالاده ایدلمه‌یور. یازیق دکلمی‌که بونلر طوروب طورورکن بویله یوفقه متون ایله اوغراشلسون. بوسوزلریمه قارشی ینه هر طرفدن بر صدای اعتراض یوکسلسه کرك. فقط بوسفر المده برسپر، بروثیقهٔ ادبیه وارکه بیوك بر ادیبك، بیوك بر منقدك خامهٔ بلاغتندن چیقدیغی ایچون‌سوز کوتورمز. بواستاداُدب (آناطول‌فرانس) درکه بر آرالق (تان) غزته‌سنده حیات ادبیه صحیفه‌لرینی

يازاردى، كچنلرده بيوك بر آلايش ايله انجمن دانشه كيردى . كوزل، متين يازار . انتقاد واديسنده‌كى نفوذ كليسندن ماعدا برايكى حكايه ايله بلند بر نام ادبى‌ده قازاندى . بودرجه صفوت ومتانتله ادارهٔ قلم هرفرده ميسر اولماز . بو يازيلرده ادبيات وار، فلسفه وار، لطائف وار، كوزل اولمق اوزره نه آرانسه وار . (ژورژاونه) يه، (مرام)ه دائر « خارج ادبيات » ديه يازديغى مقاله‌يى بروجه آتى لسانمزه نقل ايله‌يورز . ايشته بحث ايتديكمز وثيقهٔ ادبيه بودر . (آناطول فرانس) اكثريتله معتدل، حليم بر منقد ايكن عنواندن‌ده آكلاشلديغى اوزره بو سفر شدت كوستريور . (ژوژاونه) يى‌ده، آثارينى‌ده، مرامى ده ادبياتدن بيله خارج طوتمق ايسته‌يور . بنجه بونده يردن كوكه حق وار، شوبحثى دقتله مطالعه بيورانلرده، شبهه يوق، بكا حق ويريرلر :

خارج ادبیات

« (ژورژاونه) نك یکی نشر ایتدیکی حکایه‌نك عنوانی بر کلمه‌ده بر چوق معنـایی جمع ایله‌یور . بو عنوان باشدن باشه بر فلسفه‌در : مرام ، ایشـته بر کلمه‌که فکره ، قلبه تأثیر ایله‌یور ! مرام ، مؤلفی (ژورژاونه) ! حس اولونیور : نه‌بیوك محررکه شبهه وتردد نه‌در ، بیلمـه‌یور ! مرام ، مؤلفی (ژورژاونه) ، آلتمش اوچنجی طبعی ! قدرت مرامه بوندن پارلاق بر هانمی ولور ؟ فیلسوف (لوق) مرامك سربستیسنه قابل اولمایوری . فقط انك هویت بشریه‌یه دائر یازدیغی اثر بویله بر کونده آلتمش اوچنجی طبعه ایرمه‌دی . ایشته (لوق) ه مظفرانه بر جواب رد ! (مرام) قطعیاً برخیال محال دکلدر ، چونکه (ژورژاونه) نك مرامی آلتمش اوچ تمثیل ایدیمك ایدی ، باقکز ، ایدینمدی . حقیقت ! بوعنوانی تکرار علی‌التکرار اوقودقجه مفید ، مغنیدار بولیورم . هیچ شبهه یوق ، (ژورژاونه) نك قلمندن چیقان صحیفه‌لرك اك کوزلی بودر . دقت بیوریکز : نه‌موجز ، نه متین

براسلوب ! نه‌مسعود، نه‌واضح ، نه‌درین برمعنی : مرام، مؤلفی (ژورژاونه) ، آلتمش اوچنجی طبعی ! نه کوزل دوشونلمش نه‌اعلا یازلمش !

طوغریسنی سویله‌یه‌یمی ؟ بقیهٔ کتاب بوکا نسبةً بکا عادی کوروندی : فلسفه نقطهٔ نظرندن (سرژپاژین) مؤلفنك بویکی اثری تنقیده، اعتراضات متعدده‌یه اوغرایور ، علمای افکار هنوز مسئلهٔ مرامی ایسته‌دکلری کبی حل ایده‌مدیلر، فیلسوفلر وارکه مرام هیچ برجهتده موجوددکل، دییورلر ، بکا، ظنمه قالیرسه مرام هرجهتجه موجود اولسه، بتون حوادث کائنات ابدی ، ازلی برمرامك نتایجندن عبارت بولونسه کرك .

(ژورژ اونه) کتابنك قابنده‌ایکی کلمه‌ایله (لوق) ی اویله کوزل جرح وردایتدی امامتن اثرده بوتفوقی، بومرتبی محافظه ایده‌مه‌دی . مرامدن مقصودی نه‌در ؟ بزه بیانده مسامحه کوستردی‌که بوبرخطادر. کذا حیوانلرك مالك مراماولدقلرینه قائلمیدر ؟ بوخصوصی‌ده بیلدیرمه‌دی . بنجه حیوانلرده بزم‌کبی مالك مرامدر. مرامه مالك اولمامق ایچون بونلر ماکنه‌اوللی، جامد اوللی . بوندن ماعدا لسان عادیده مرام نه‌در ؟ انسانك حرکت وعدم حرکتنی تعیین‌ایدن درونی برقوت دیمك‌دکلیدر ؟ حیوانلر حرکت مقتدردرلر . بناءً علیه صاحب مرامدرلر .

برکون (دارلو) ایله سفره‌ده یان یانه ایدم ، نباتاته برپارچه بخش مرام ایتمسنی بواستاد فلسفه‌دن رجا ایله‌دم . (دارلو) بورجامی

قاطبةً رد ایتدی . کندیسنه غایت حرمتله شـو جهتی عرض ایله‌دم : بڭمیشه‌بیویور . چونکه بیوملك ایسته‌یور ، شاید ایسته مه‌سـیدی ، کیمسه اونی بیومکه مجبور ایده‌مزدی . (دارلو) سوزیمی دیکله‌مه‌دی بیله . اوزماندن بری ذهنم بو خصوصجه تردد ایچنده‌در ، ایشته (ژورژاونه) ده‌نبی بو شـکدن قورتار مایور . مرامك سربست ، مختار اولدیغنی بلادلیل بیان ایله اکتفا ایتمه‌یورده نافذ ، مؤثر ، حاکم اولدیغنی ادعایه قدر واریور . مرامك الندن نه قورتیلیر ، دیمك ایسـته‌یور . لکن حـدی آشیور ، حتی (لوق) ی همان حقلی چیقاره‌جق درجه‌ده آشیور . چونکه مثلا نه قدر مرام ایدرسه‌م ایده‌یم (اونه) کبی اثرلریمی آلتمش اوچنجی طبعه ایصال ایده‌بیلیرمی‌یم ؟ نه ممکن ؟ حاصلی ، فلسفه‌جه (ژورژاونه) خوشمه کیتمه‌یور .

بو واديده بکا ضعیف کورونیور . دیکر نقطهٔ نظردن ایسه هیچ ایدی‌ٔ تنقیدیمه ، تقدیریمه دوشـمه‌سه دها ایی‌در . جانم شو بحثی قاپامق ایچون الدن نه کلیرسه یاپمق ، حتی برشرقی‌یه ، برتغنی‌یه بیله دالمق ایسـته‌یور . فقط مادام‌که (اونه) حکایه‌لر یازیور ، قاعدهٔ عدل وحقه توفیقاً ، برحکایه‌نویس عد اولونه‌بیلیر ، بناءً علیه بقدرالامکان تسـامح و اعتدال کوستره‌رکدن بو جهتی مداربحث ایده‌یم . بن معتدل ، مسامحه‌کار برآدمم . بنی اوقویانلر بیلیرلر که تنقیداتم خیرخواهانه‌در . اڭ ملایمانه بر طرز ایله اڭ مسـاعده‌کارانه برصورتده بسط افکار ایتمکدن ذوق آلیرم .

وظیفه‌می بویله بیلیرم. ایمدی مادام‌که (ژورژاونه) یی برمؤلف حکایات، برحکایه نویس اوله‌رق تقدیروتحاکمه ایتمك لازمدر، سکونت روح وصفوت وجدان ایله عرض ایدرم‌که فن وصنعت نقطهٔ نظرندن بو ذات شو خصوصجه ادنادنده چوق آشاغیدر.

کچن قیش (ژورژ اونه) یه تقدیم ایدلمك شرفنه مظهر اولدم. بالجمله مقربینی کبی بن‌ده قناعت کتیردم: غایت نازك، تربیه‌لی برآدم، پك لطیف برشیوه، برطرز ایله ادارهٔ کلام ایدییور، بکا مونس کوروندی. بعض اقوال و افعالی موجب شرفدر، حرمتمی تحریك ایتدی. فقط بومحررك کتابلری قدر خوشمه‌کیتمه‌ین آثاره تصادف ایتمه‌دم. تصوراتی قدر مزعج، اسلوبی کبی لطافتسز جهانده برشی کورمه‌دم. اعتراف ایدرم، شمدی‌یه قدر اثرلرینی‌ده پك آزاقودم. عالمی استیعاب ایدن حکایه‌لرینی همان طانیمایورکبی ایدم. بونلره قارشی ایچمده امین و خفی بر نفرت واردی. بوکتابلرك بکا کوره اولمادیغی حس ایدییور وبوعداوتده میل قلبمه اتباع ایله‌یوردم. نفسمه‌بواعتمادم دوام ایله‌ییدی، خاتمهٔ عمریمه قدر (اونه) دن برسطربیله اوقومق نصیب اولمایه‌جق، بوتجربهٔ مهلکه ومشکله‌ده باشمه کلمه‌یه‌جکدی. حیاتده خوشمه‌کیتمز چرکین نه‌وارسه اوندن احتراز عادتمدر. روحمی صیقان، بنی متأثر، دلخون ایدن برشیئه قارشی یاشامغه مجبور اولسه‌م سکونت وملایمت اخلاقمی غائب ایتمکدن قورقارم.

بونکیچون (مرام) ی اوقومامغه عزم ایتدمدی . فقط قدر بویله حکم ایتمه‌مش ..

مرامی اوقودم، اول امرده پك مأیوس اولدم. بو کتابده بر صحیفه، برسطر، بر کلمه، بر هجا یوق که بنی دلگیر. دلخون، متألم قیلماسون . حدتمدن عادتا آغلامق ایسته‌یوردم ، هنوز بودرجه فنا بر کتاب اوقومادمدی. بو حال نظرمده اثرك قیمتنی آرتیردی که یاواش یاواش بر نوع حیرته منقلب اولدی. (ژورژاونه) شوبرباد وادیده حقیقةً خارق‌العاده! نه آهنك، نه‌روش که بر نوع کمالدن نمونه‌نمادر. بو کا دهاء دیرلر دهاء ! یالان سویله‌مه‌یورم ، بو قدرته، بو مزیته، بو سخره باقکز که نه‌یه طوقونسه حزین بر صورتده عادیلشدیرییور ، درحال کولونج ، قوف اولیور . خوارق طبیعت وبشریت، احتشام سما، لطافت نسوان، خزائن فن ، سرائر لطیفهٔ ارواح ، خلاصه حیاتك شطارت وقدسیتنه باعث نه‌وارسه فکرندن کچرکچمز قلبی‌دلرجه‌سنه عامیانه‌لشیور. ایشته بوذات بویله کورییور، بویله حس ایدییور. بونکله برابرده یاشامقدن ذوق آلیور، آکلاشلمازمعما! بکا الڭ زیاده حیرت ویرن شو بیتمز، توکنمز مسخره‌لقلرك طاتسزلغیدر. مؤلف بونلرله یاشایور ، بونلرله طبیعی دوشوب قالقیور .

(ژورژاونه) ایچون برباددیدم. نه‌مداهنم! حقیقتده عادی دیمك لازمدر .

محررلکجه اعلا بر متصلفدر . تصلف بر نوع بلاهت

مشكله‌در كه انكليزلر بوكا (اسنوبيزم) دييورلر. (اونه) بوخاصه‌يی دهاء مرتبه‌سنه اصعاد ايتمشدر. اونكچون بوسياره‌نك هر جهتنی قاپلايان ميليونلرجه ارباب تصلف آراسنده بر بديعه‌در .

حياته دائر بالجمله تصوراتی لطافت، صفوت، سادكی دشمنی بيوك بر صاحب تصلفك تفكراتنه بكزر . متصلفدر : اولا سوزلرنده دائما سوسه ، دبدبه‌يه قابا بر علاقه ، بر ميل بولنديغی ايچون، مثلا (مرام)ده اولديغی كبی: « برفايطون (بوراسی‌دانقلا) سوقاغندن اينيوردی كه آتلری لطيف لطيف ايلغار كيديپوردی.» دير، ياخود « باصاء ماقلری طاشدن واوزری مزين برخالی ايله مستور برمرديوان » دن بزی يوقاری چيقارير. يا كه « الكتريق ضياسيله بهشتانه تنوير ايدلمش برقوناغك صفه‌سندن » ايچری صوقار . اوراده « رائحهٔ ازهاردن ، ريح روانبخش نسواندن متولد برهوای هشربا » تنفس ايلرز .

يوزباشی (بوريدان): «بونلر بيوك خانملر، پك بيوك خانملردر» ديه باغيرنجه انسان رفق ايله، تسامحله كوليور. بوقوی البنيه، بو ساده ، بوتشنه مكتبلی‌يه پرنسسلرك القا ايتديكی حيرت ومفتونيت اوقدر مزعج كلمه‌يور . فقط (اونه) بارونلری ، دوشسلر بزه عرض ايدركن اويله اطوار طاقينيوركه بونكله قلبه وجع ويرييور . شوبسيط عباره‌يی اوفكه‌يه ، حدته دوشمه‌دن اوقويامايوردم: «(هلن) بوقماش بديعه طوقونمقدن برذوق خفی دوييوردی، طبيعت اصيلانه‌سی اشيای رقيقه‌يه عائد بوابتلاسندن

ترشح ایله‌یوردی » نه‌بیسود ، نه‌ساخته سوز ، کوزل قاشلری سومکده اصالت یوق. اصیلك مدار تمیزی اوزون، ارثی براعتیاد آمرانه وحاکمانه ایدی . رقیق ، لطیف تماسلردن خوشلانمغه کلنجه بونده اورتا صنفدن برقادین ایله براصیله مساویدر. لکن سوز آکلاتمق ممکن اولمادیغی بیلندکدن صوکره هیچ مباحثه‌یه حاجت قالماز، تنقیدی شویله برطرفه براقه‌لم، ساده معروضات ایله اکتفا ایده‌لم ، محاکمه‌یی قارئین یوروتسون .

فطرت اصیلانه « سنی‌بوبله اشیای رقیقه‌یه دائر میلیله افشا ایدن بو (هلن) مرامك اشخاصندن اك مهمیدر ، علویدر ، نجیبدر. ایکی آدمك بردن محبوبیدر. بونلرك بری « ازلدن کوزل » ایسه‌ده (هلن) سوق علوجناب ایله اوبرینی ترجیح ایله‌یور : « طوزییا : (قله‌مان طوزییا ، ازلدن کوزل دیدیکمز آدم) .

— هایدی، طوغری سویله‌بیکز، باقالم . بکاقارشی اعترافه جسارت ایده‌میورمیسکز ؟ نه‌یه صلاقلایورسکز . اوآدمی سوییورسکز .

دیدی . بوادعادن ، بوستمدن مادموازل (غراویل) — فقیر اما اصیلدر — برتأثرحس ایتدی. (طوزییا) یی نظریله استخفاق ایدرکدن :

— حقیقتی بیلمکمی ایسته‌یورسکز، اعلا ، ایشته مطمئن اولکز : اوت سوییورم .

جوابنی ویردی . (قله‌مان) :

— بومحبته سزاوار اولمق ایچون نه‌یاپدی ؟

دییه متأثرانه باغیردی .

— ضعیفدر ، محتاج مدافعه‌در .

— آلچاقدر ، سفیهدر دییکز .

— اویله اولسون، بن أوکا شجاعت، فضیلت یرینه گچرم.

— کندینه فائق بولونجه سزه عداوت ایتمکه باشلار .

— خیرایچون دنیایه کلدم. بلاشکایت صبر وتحمل ایدرم.

— ظن ایدرمیسکزکه سزی براقیرمده بویله فدای نفسه قدر کیدرسکز .

— نه‌حق ایله مداخله ایده‌جکسکز ؟. (ص : ۲۱۳) »

بوصیق ، بوعجله مکالمه متصلفین ایچون (قورنی) دن بر صحیفه‌در. نه‌ایسه دوام ایده‌لم. (هلن) ك بویله مغرورانه مقاومت ایتدیکی (قهرمانطوزییا)ده اك رقیق برغنجهٔ اصالتدر. « قیافتنده کزیده برسادکی واردی‌که برعلامت قاطبهٔ تمیزیرینه کچیوردی» (ص:۱۱) « اون بشنجی عصرده اولایدی، اومحتشم سپاهیلردن معدود اولوردی.. » (ص:۱۲) « أونکله شبهه یوق، برقادینك اقبالی بالاتر، مسعود، محسود اولور » (ص:۲۰۱) « مصافحه‌سی حار ایدی، لرزه‌آور ایدی » (ص:۱۸۷) « وجهی صاپ صاری واسمر » (نه‌تخف) « برحسن محرقانه ایله لمعه فشان ایدی » (ص:۳۶۲). طوغری، جدی فقط مدهش برمبارزه‌ده قلبندن اورلدی. اولدی. بعدالوفاة ینه ازلدن کوزل کورینیوردی. « وقار

وتمیزله خاکه سرلدی ، ذاتاً حیاتیده اویله کذران ایتمشدی . »
(ص : ٤١٦)

بودرجه صاحب تمیز برقهرمانك یانی‌باشنده (اونه) لطیف مهین ، قلبی مرمر کبی بر انکلیز قیزی (له‌دی‌دییانا) تصور ایدرك تلذذ ایله‌یور . « صاچلری صاری ایدی . آلتون برتوغ کبی یارلایوردی . » (ص : ۹۳) « چلیك کبی سرد ، پارلاق ، ماوی کوزلرینك شعشعه سنه » مقاومت اولنه‌مایوردی (ص : ۳٤٥) . « قامت‌بلند وموزونی لباس شهلوندانه‌سنده جلوه‌نمای هواوهوس اولیوردی . » (ص : ۲٥۳) . (له‌دی دییانا)نك رقیبی — نه‌ضدیت غریبه ! — (امیلی‌له‌ده‌بول) درکه ذکی ، مشفق ، مستهزی ، عالی جناب بر قانبور .. « طبیعتك بودرجه مدخولیت ومحرومیتنه اوغرایان بوقیز فکرینك تعالیٔ مشعشعیله وجودینك تنزل سفلیسنی تلافی‌ایدرکبی کورونیوردی » (ص : ۱۱) آکلایورمیسکز شمدی ؟ حزنمه ، استکراهمه باعث نه‌در ؟ طبیعیونك اورقیق پرده بیرونلغی ، قابالغی ، حتی زوالیونك اومبهم قاریشیقلغی حاصلی هپ شو بر باد سطحیلکه مرجح دکلی ؟

بو یازی دوکونتیلری ، بیلیورم ، بیکلرجه قارء بولیور . (مرام) نیجه اشخاصك باعث نشاطی اوله‌جقدر . بوجهت شایان ملاحظه‌در . انسان کندی کندینه صوربیور : هم نفرت ، هم ده شطارتله بسط ایده‌کلدیکم شو مردار یاوه‌لر نه‌درلو اسرار ایله بر چوق معصومانه قفالرده روحپرور ، مؤثر بر رشعره انقلاب

ایدییورلر . شبهه ایتمه‌ییکز نیجه‌قادینلر لطیف قادینلر واردرکه بویله شیلری کوزل بولورلر، مطالعه‌سیله کریان اولورلر . بو اصحاب رقتی مؤاخذه ایتمم، بالعکس صفوت وبکر طبعلرینی خوش کوریرم . فکر زوکوردلرینه‌ده بربدیعهٔ امل مقتضی دکلیدر : بربر دکانلرینك جاملرنده عرض اولونان بالمومندن صورتلر مکتب چوجقلرینك خیالات شاعرانه‌سنی تحریك ایله‌میورمی؛ (ژورژاونه) نك حکایه‌لری‌ده مرتبهٔ ادبیه‌جه ، اوبالمومندن تصاویر مرتبهٔ حقیقیه ومادیه‌جه نه‌ایسه طبق‌اویله‌در .. » خاتمه

§

ایشته (ژورژاونه)، ایشته ادبیاتمزی ، ساحهٔ حکایاتمزی سنه‌لرجه اشغال ایدن حکایه‌نویس داهینك ماهیتی ، ایشته قرووامور قادینلرینك، دمیرخانه مدیرلرینك ، مراملرك اصلی، اساسی ! (ژول‌له‌متر) کبی برایکی منقد شهیره دها باقلسه دها آجی، دهاسرد انتقادلره تصادف اولونیور. بوحقیقت آوروپاجه آکلاشلدی. آرتق بومؤلف همان اونودلدی کبی. مرامدن بحث ایدییوردق . بیلمم بو ترجمه طوغریمیدر؟ « مرام » کبی بیوك بربحث فسفه‌یی (بورژه) نك « تلمیذ » نده کورملی، اوقوملی ایشته حکایه بویله اولور بویله یازیلیر ، علمدن بویله استفاده اتدیلیر . (بورژه) بووقعه‌یی تصویر وتصور ایتدکدن صوکره خارجده بر انعکاس حقیقیسی کورولدی (شامبیژ) جنایتی میدانه کلدی . حال بوکه مؤلف مقدمه‌اثرده : « ایسترم‌که حیات

حقیقیـده بوحکایه‌یه نامنی ویرن تلمیذ بدبختـه اوزاق ، یقین مشابه اشخاص اولماسون » دییوردی . قابلمی ؟ تلمیذك استادی (سیقسـت) زمانك بیوك بر فیلسـوفنی آندیرمایورمی ؟ عین فلسفه‌یی تعقیب ایله‌میورمی ؟ اوح ، بویله حکایه‌یه جهـان فدا اولسون، نه‌قدر حقائق علمیه‌ایله مالامال .. انسان هر سطرندن برحکمت ، بر حقیقت آلیور ، مثلا ارادهٔ جزئیه ایچون مرام ایچون فلسفهٔ حاضره‌نك اك صوك حکمنه ، قرارینه تصـادف ایله‌یور: مرام قوری بروهمدن ، برخیالدن عبارتدر: «هرفعل آنجق برجمعاً یکوندر. برفعلك سربستیسنی،مختاریتنی ادعا ایتمك بریکونده جمع اولونان عددلردن زیاده مقدار واردیمکدرکه بوادعا علم حسابجه ناصل جلی برخطاایسه علم منافع الروحجه ده‌اویله‌در »

مرامه دائر بر شو تدقیقات علمیه‌یه ، برده اوته‌کی یاوان سوزلره باقلی‌ده بو ایکی حکایه نویس آراسنده‌کی فرق عظیمی کورملی .. بونکله برابر ظن ایدرمیسـکزکه قلبده ، روحـده (بورژه) نك حکایه‌لری (اونه) نککیلردن دها آز بر طوتسون بالعکس، بریکیلر بر بالون کبی بعض حسیاتی قابارتیر اما بو حال چوق دوام ایتمز . جوهر توکنیر، اوحسلر سونر . بورژه‌ایسه بونلره اویله‌بر خاصه ، برچاشنی ، بررنك ویرر که الانهایه دوام ایلر. حاصلی، فکرمجه بویولده تعدیل حرکت ایله‌ملی‌یز . مقصد برتربیهٔ فکریه‌ایسه بویله‌بیوك محررلری ، متفکرلری طانیملی ، طانیتملی‌یز . تاکه مطلوب حصوله کلسون .

پارس : ۱۶ تموز ۱۸۹۶

خاتمه

(لارومه) نك ادبيات حقيقيه درسلرى شمديلك بومقاله ايله ختامه ايرييور ..

بواستاد، (فلوبر)ى اوزون اوزاديه آكلاتدقدن صوكره ديكر بر ايكى مؤلفه كچدى .. بونلرى حكايه نقطـهٔ نظرندن وصف ايله‌دى .. (فلوبر) ه عائد مطالعاتدن بر قسـمنى كچن درسـلرده نقل ايتدك .. قسم آخر واعظمى صـوك مؤلفلره عائد مباحث ايله برابر محفوظاتمزدندر .. همان شو اون ايكى درس قدر بر كتاب تشـكيل ايدن بو محفوظاتك نشرينى آتى‌يه تعليق ايدييورز ..

معرفت التفاته تابعدر
مشتريسز متاع ضايعدر

فحواسنجه بوجلد رغبت عامه‌يه مظهر اولورسه بووادیده دوام ايدرز . يوقسه صوصارز .

بر پرده‌كه‌يوق نغمه‌كى تقدير ايده‌جك كوش
تضييع نفس ايله‌مه تبديل مقام ايت

حقیقتنه ازلدن قائل اولانلردنز .. ادبیاتمزك تكمله، توسعه، كماله، اقباله خدمت ایچون بو طریقی طوتدق، یولمز صوابمیدر؟ شو ثمره‌لردن آكلارز .

تفاخره حمل اولونماسون ، یالكز شو جهتی اعتراف ایتمیزكه بویله بر تجربه‌یه محتاج ایدك ..

ادبیات حقیقیه درسلری كاملاً یكرمی دردی بولیور .. المزده قالان دیكر اون ایكیسی ایسه (فلوبر) ی بتون بتونه آكلاتیور.. بو مؤلفك آثارندن (سالامبو) حكایه‌سنی.. (اوچ حكایه) یی، (تربیهٔ حسیه) یی، (سنت انطوانك تمایلی) نی ، (بووار ته بكوشه) یی ، (مخابرات) ی بر تفصیل تحلیل ایله‌یور. بو اثرلر نه‌دكرده‌در؟ ناصل یازلدی ؟ ادبیاته نه خدمت ایتدی؟ فرانسه‌ده ادب بونلردن اول نه‌ایدی ؟ صوكره نه‌اولدی ؟ كوستریور . بو صیره‌ده بر چوق جدی قواعد ادبیه‌دن دم اوریور . بالخاصه حكایه نویسلكه دائر بعض دستورلر میدانه قویور. ایشته (فلوبر) بحثنی بویله‌جه بیتیره‌رك بودورك ایكنجی درجه حكایه نویسلرندن برینه ، (ارنست فیدو) یه نقل مقال ایله‌یور. (فیدو)نك بر اثر نفیسی وار: (فانی)كه ادبیات حقیقیه‌ده بیوك بر یر طوتیور. بو حكایه‌نك موضوعی غایت بسیط: بر حریف بر قادینه عاشق اولیور. اثر بو معاشقه‌نك توصیفندن عبارتدر .. فقط وقعه‌یه، تصویره شدت، جاذبه ویرن شوكه معاشق معاشقه‌سنی قوجه‌سندن قیصقانمغه باشلایور . . بو حسله عذاب چكیور .

بوتأثراتی کوسترن پارچه پارچه صحیفه‌لر عادتا آتش پوسکوریبور. هایدی برقوجه زوجه‌سنی برمعاشقدن، بریابانجیدن قیصقانسون.. فقط برمعاشق معاشقه‌سنی قوجه‌سندن قیصقانمق خیاله بیله کلمزکه ساحهٔ حقیقتده یرطوتسون .. مع‌مافیه (فانی) یی اوقویانلردن بوسرکذشت فجیعك حقیقتنه قائل اولمایانلر نادرکبیدر. بواثر زماننده همان (مادام بوواری) کبی ولوله‌یی موجب اولیور.. ایکنجی درجه‌ده برحکایه‌نویسی ایجه شهرتشعار قیلیور. (فیدو) ادیبهٔ شهیره (ژورژ سان) لك ندیملری صیره‌سنه کچیور.

(فیدو) دن صوکره حکایه نقطهٔ نظرندن (آلکساندر دومافیس) ه نقل کلام ایدیلیور.. بواثناده حکایه ایله تیاترو آراسنده بر مقایسه یاپیلیور.. برحکایه نویس تیاترو محرری اوله‌بیلیرمی؟ مثلا (آلکساندر دومافیس)، (اوقتاوفوییه) کبی.. اخیراً بوبحثه دائر ادیب مشهور (بورژه) نك بعض اقوالی المه کچدی.. بودرسه لاحقه اولارق شوصحیفه‌لره مفسراً علاوه ایله‌یورم.

(آلکساندر دومافیس) هم حکایه‌نویسدر، هم تیاترو مؤلفیدر. هر ایکی جهتجه‌ده ادبای حقیقیونك سرفرازانندندر. بودرسلرده حکایه نویس اولمق ملابسه‌سیله مداربحث ایدیلیور، (قله‌مانسو ایشی) نامنده‌کی معروف براثری تدقیقدن کچیریلیور، حقیقیونه، ادبیات حقیقیه‌یه مخصوص اوصافك، مزایانك همان کافه‌سی بوکتابده بولونیور: (قله‌مانسو) برولد غیرمشروعك

آدیدرکه حکایه‌نك باشلیجه اشخاصندندر.. اصل مشکوکنه رغماً بیوك، ماهر برصنعتکار اولیور. کوزل برقیزله ازدواج ایدییور. بوقیز بحسب‌التربیه قوجه‌سنی آلداتیور، آشفته‌لکه قالقیشیور. برچوق فجایعدن، کشمکشدن صوکره حریف قادینی اولدیر ییور.. موضوع، تصویر، تحلیل، تدقیق هپ مخصوصات حقیقیه‌دندر. حکایه براثر حقیقیدر.

نهایت ادبیات حقیقیه شویله برخلاصهٔ کوزدن کچیریله‌رك بومسلکك موجدلرندن (استاندال) ایله (بالزاق) ه دائر بعض ملاحظه‌لر درمیان ایدیلیور.. ایشته حکایه نقطهٔ نظرندن ده بوفضله خاتمه ویریلیور. فقط بوزبده اویله مفصل شرح اولونیورکه اون ایکی درس، یعنی بربوقدر جلد طوتیور. طبیعی بونلری ده کورمك، بیلمك فائده‌دن خالی اولماز اما ایچمده بر جهتدن برقورقو طوغدی.. ذاتاً ادبیات غربیه‌یه چوق دوکولدیکمزه اعتراض ایدنلر وار.. اوته‌دن بری کلسه‌ده: «انصاف! هانکی ادبمزه هانکی حکایه نویسمزه مطبوعاتمزده بالفرض (فلوبر) ه وقف ایتدیککز قدر مباحث وقف اولوندی. ادبیاتمزك هانکی قسمی بویله تشریح، تعریف ایدلدی. نه اولور: بزه آزیجق‌ده بزدن بحث ایدیکز.. ادبامزی طانیتکز، ادبمزی آکلاتیکز» دیسه‌بلکه برمدت بنی متحیرایدر.. انجق برپارچه دوشوندکدن صوکره: «آیول، کورمیورمیسك، بو صحیفه‌لرده بکا دوشن خدمت، ناقللکدن، تلمیذلکدن عبارتدر. سنك دیدیکك وظیفه

ایچون ایسه موجدلك، استادلق ایستر.. اولا بو خدمتده دوام ایتملی، ایتملی‌ده وظیفه‌یه اویله اقتدار، استحقاق کسب ایله‌ملی..» دیه بیلیرم‌که جوابم پك ده ناصواب اولماز .

حاصلی بو برتجربه‌درکه برطرفدن بنی ادبیاتمزی‌ده بویولده مطالعه وتدقیقه آلیشدیریر ، دیکرجهتدن ، کیم بیلیر ، بلکه مطبوعاتمزده مسعود برجریان تشکیل ایلر.. (لازومه)، ویقتور هوغودن بدءایله (فلوبر)، (فیدو) ، (آلکساندر دوما) یه قدر بردیزی محرری، ایشته کوردك، ناصل مؤاخذه ومعاینه ایلدی ایسه بزده کوچك، بیوك ادیبلریمز ایچون، امید بویا، ممکندر، بویله یایمغه باشلارز. برده بالفرض حکایه نویسلکه دائر ادبیات غربیه‌دن استنباط ایله‌دیکمز قواعد جیده ومقبوله‌یه دائر قلم یوروتن محررلریمز، متفکریمز، منقدلریمز چوغالسه، یازیلریمز هپ بویولده یازلسه فنامی اولور؟ ماضی‌یه، حاله عائد حکایه‌لریمز، حکایه نویسلریمز بووجه ایله تصنیف ایدلسه ، کوزدن کچیرلسه کوزل اولمازمی ؟ زنهار بو سوزلردن شو فیوضاته بو صحیفه‌لر مصدردر ، مصدر اوله‌بیلیر کبی برمعنی استخراج اولونماسون . حاشا، بونکچون باشقه، مستثنی، عالی مساعی‌ایستر.. بو قارالامه‌لر اولسه اولسه بوزمینده برخاطره ، برنشانه‌در .

فکرمجه ادبیاتمزده‌اك زیاده کوزه چارپان قصور قار غاشالقدر . ماضی‌یی ، حالی ، حتی مستقبلی بر برینه قاریشدیرییورز .. خیالی، حقیقتی ، طبیعتی یکدیکرینه مزج ایله‌یورز..

دهـا غریبی بونلری ایجه توصیف و تعریف ایده‌مه‌دیکمزدن جدیده قدیم، قدیمه جدید، خیاله حقیقت، حقیقته خیال دیبورز. بر کون ناجی افندی مرحومه دایانامادم، شویله سویله‌دمدی: «بر غزل یازییور سکز، اوزرینه یا: کیم حیرتده دکل؟ یا مفتخر بمی یم معانیمی، یا اعتلاکبی بر عنوان قوییورسکز. طرز جدید اولیو، عین غزله بویله بر نام طـاـ ازسه‌کز طرز قدیم اولیوربیور. منظومه‌لرده کذا بویله‌در.. شـعرای قدیمه‌نك مثنویلریله طردیه‌لریله، مزدوجلریله سزك قوزیلر، ننیلر، ساقی‌یه خطابلر همان بر دکلی؟» معم خلوص فکریمی بیلدیکی ایچون بکا حق ویردیدی. فی‌الحقیقه ادبیات جدیده ایله قدیمه آراسـنده بویله سطحی، بایاغی فرقلردن ایسه بیوك برادیمزك اورتایه قـویدیغی (سن) ایله (سز) فرقی دها معنیداردر. اوت: (سن) ایله (سز) آراسـنده نه فرق وارسه ادبیات جدیده ایله قدیمه اراسنده اوفرق واردر، دینلدیکی زمان هیچ اولمازسه خوش بر نکته میدانه قونورکه بونده بر روح مکنوز اوله‌بیلیر..

ینه بوقبیلدن اولمق اوزره حکایه نو یس یکانه‌مزك (تعفف) ی اخیراً نشر ایدلدیکی وقت هرطرفدن حقیقیون طرزنده‌یازلمش بر اثر، بر اثر حقیقی دییه رفع صوت اولوندی. فسبحان‌الله!.. ایشته استادك سائر آثاری!. بونکله اونلرك آراسـنده نه فرق

وار.. عين قلم، عين طرز، عين ادا .. بو مخالطه‌نك اورتادن دفعى يزده مسالك ادبيه‌نك بحق تقرريله، تعينيله اولوركه بو درسلرك بوخصوصده معاونتى اولسه كركدر.

بوندن ماعدا محررلريمزك، طرز تحريريمزك، حاصلى ادبياتمزك بيوك بر نقصانى‌ده خصوصيتك، اختصاصك فقدانيـدر. هر صاحب قلممز همان هر تلدن چالار. شاعر اولور، حكايه نويس اولور، متفنن اولور، مقصد اولور، نه‌درلو مسلك علم وافكار وارسه همان جمله‌سندن اولور.. حتى بعضيلرى بونلره ضميمةً طبيب بولونور. بوصوك سوزدن مقصد مسلك ادب وشاعريتده جداً مزيت كوسترن برايكى، باخصوص برادیب نورسمزه قوف قورى بر اعتراض دكل.. فقط زمانمز اختصاصه بوقدر اهميت ويرييور. طبك هرشعبه‌سنه برداهينك بيله عمرى، استعدادى كفايت ايتمه‌يوركن شوعموميتمز، شوابتلامز جائزميدر؟ ضعف ترقيمزه بادى اولمازمى؟ بودرسلرده كوزدن كچيرديكمز محررلردن بالفرض (له‌قونت ده‌ليل) دائرهٔ شاعريتدن خارجه چيقسه، فنى مقاله‌لر يازسه، حكايه‌لر ترتيب ايتسه ايدى بورتبهٔ بلندكمالى بوله‌بيليرميدى؟ بوله‌مازدى.. ذكا، دهاء انقسام ايدر، تزلزل ايلردى. بر شعبه‌ده بيوك بر محرر يرينه، بر چوق شعبه‌لرده اوفاق اوفاق محررلر ميدانه كليردى، اثرلر هپ ايكنجى، حتى اوچنجى درجه‌ده اولوردى. كذا (فلوبر)، بوحكايه نويس

شهیر بیتمز، توکنمز مطالعات صاحبی ایدی. آثار عتیقه‌یه دائر
بویولده بر عالمدن زیاده معلومات کوستریبوردی . علوم سائره
ده ایسه بوندن اشاغی قالمایوردی . حال بویله‌ایکن حکایه‌دن
برخطوه دیشاری کیتمه‌دی، مقید براختصاصی الدن براقمادی،
براقمادی‌ده بوفیضی، بوتعالی‌یی استحصال ایتدی. اویله‌اولمایدی
ایدمزدی . بزده کیمسه‌یی دارلتمامق ایچون بر مرحومی مثال
کتیره‌یم : نابی زاده ناظم‌بك شبان ادبامزك اك ذکیلرندن ایدی.
واسفا اکثریتله کورلدیکی اوزره طاشقین، شاشقین بر ذکاوت
ایدی . . عسکر ، شاعر ، متفنن ، حکایه‌نویس ، حاصلی نه‌قدر
مسلك وارسه‌کافه‌سندن اولدی . . بونلرك‌هر برنده وهلهٔ اولاده
بیوك بر استعدد کوستریبور و قابار یویرییوردی . لکن چوق
کچمه‌یور ، سونیوردی. (هوس ایتدم) ده . . (مینی مینی) ده
پارلاق بر استقبال شاعرانه نشانه‌لری ، مبدألری واردر .
(منظره) ده‌کی فنی مقاله‌لر علمه ، عالملکه دوغری طولو
بر دیزکیندر . (کیمیا) تألیفی‌ده بویله‌در . . (سیئهٔ تسامح)
حکایه نویسلکه بلندانه بر باشلانغجدر . . انتقادلر ، مناقشه‌لرده
بووجه ایله‌در. . ارکان حربلك، عسکرلك‌ده بونلری آندیرر.
لکن افسوس که بوحسن ابتدائر ایلك مرحله‌ده بوزولیویرییور.
زیرا ترازو اوقدر ثقلتی چکمه‌یور. شوصاحب معرفت بودرجه
متنوع یوکدن یالکز اك زیاده ایشنه‌کلنی، خوشنه‌کیدنی، طبعنه

اویانی آله‌یدی نه‌قدر فریح، فخور یوریردی، منزل مقصودده نه‌کوزل ایرردی! بنجه (سیئه‌تسامح) ه باقیلیرسه حکایه نویسلکی ترجیح ایتملی ایدی .. کیم بیلیر، بلکه عمری وفا ایتسه ایدی بویله اولوردی .....

بوشنل نبرتی شبان ادبامزده، شبان ادبامزك الك بیوك مزیت ابراز ایدنلرینه عرض ایلرز .. تأمل بیورسونلر . هانکی شاخ عرفانده اولورسه اولسون بر صاحب استعدادیمزك تجلیسنه مشتاقز .. بومنظره قدر بزی متحسس قیلان، املمزی اوقشایان برشوق یوقدر . آه، کوکلم اویله ایسترکه شولجهٔ کمالده برچوق امواج مشکلات آراسنده زمان زمان پرتوامید صاچه‌صاچه‌یوزن، یووارلانان کنج، کزیده ادیبلریمز، محررلریمز ساحل امالی، زمین اشتهاری، صخرهٔ بلند اعتلایی بولسه‌لرده غربه، شرقه، بتون عالم عرفانه حکم سورسه‌لر سوز یوروتسه‌لر .. ایشته او زمان، بنی، هله بنم کبی نیجه خیرخواهان امتی مسعود، مفتخر ایدرلر .

نه ایسه، بوتحسساتدن زیاده فوائدعملیه‌یه چالیشمق کرکدر. بودروس ادبیه محرریمزی وادیٔ اختصاصه آز چوق سوق ایله‌مکله خدمت ایلر، صانیرم .. شوسوزلردن، شوملاحظه‌لردن صوکره متفکرلریمزی، اومارم، بردوشونجه آلیر .. صباحلین برشفق تصویریله، برشعرایله، اوکله‌یه طوغری برحکایه ترتیبیله،

اقشـام اوستی‌ده برعلم ، برفن ایله ، بر تشریح ، بر کیمیـا ایله اوغراشمقدن ایســه توحید مشــغله واملل قیلمغی شویله بویله مرجح کورمکه باشلارلر. اووقت، اووقت، ای مخابر حقیر، ای ناقل ناچیز سـنك‌ده امكك بوشه کیتمه‌مش اولورکه اوزك کبی اورتا، محدود، فقط مقبول، موافق برامید، برهدف، بر ادعا کوزله‌ینلره بوندن صاف سعادت اولماز . .

لاحقه

حکایه ـ تیاترو

بر ادیب هم حکایه نویس، هم تیاترو مؤلفی اوله بیلیرمی (پول بورژه) نك (بر سر گذشت فجیع)، (قوزموپولیس) حکایه‌لری اخیراً محررین مختلفه طرفندن تیاترویه تحویل اولوندی. بو قیش (ژیمناز) ده موقع تماشایه قونولمق اوزره‌در. نیچون مؤلف، بو اثرلری بالذات تیاترویه تحویل ایتمه‌دی، یاخود اویله یازمادی؟.. ایشته محافل ادبیه‌ده مدار قیل وقال بو بحثدر. بر مباحثه آلتدن آلته تا (بورژه) نك قولاغته قدر کیدر، اوده جواب آتی‌یی ویریرکه قیمت ادبیه‌سنه بناءً عینیله نقل ایدلدی:

«چونکه اویله یاپمق الیمدن کلمزدی. بر ایکی استثنادن صرف نظر حکایه اصولنه، تعلیمنه آلیشمش محرر بر اثری تیاترو (درام) شکلنه تحویل ایده‌مز، یعنی موضوعی بر ایکنجی دفعه

اوصورتله دوشونه‌مز. حتی طوغریدن طوغری‌یه تیاترو مؤلفاتی بیله وجوده کتیرمکه بحق موفق اوله‌ماز. نه‌دن بویله‌اولیور؟..
اوّلا (بالزاق) ك قطعیاً فهم و تعیین ایتدیکی صورتده اصول حکایه، صنعت حکایه — ذاتاً هپمز بو طریقی تعقیب ایدییورز هرشیدن‌اوّل تحریٔ اسباب اوزرینه موضوعدر. حکایه‌نویس زمانی الك زیاده علاقه‌دار ایدن مسئله بوسببلرك میدان وضوحه وضعیدر. بر ابتلا، برغرام، برعشق، بر محبت نه‌درلو تأثیرات ایله بیویور، اخلاق ناصل تعدیلاته اوغرایور؛ بو تفصیلاتك دیزی، دیزی ارائه‌سیدر.
بالخاصه تحلیل و تشریحه میل ایدن حکایه‌لرده — مثلا (قرمزی وسیاه) ایله (آدولف) ده — حکایه نویس فکرلك ایپلرینی برر برر چوزر، شخص وقعه دیزینك تا نهایتنده کلیر پك طوغری اولمایه‌رق (طبیعی) دینیلن، حقیقده تصویرعادات واخلاقدن عبارت بولنان حکایه‌لرده ایسه — بونلرك‌ده الك نفیسی، (مادام‌بواری) ایله (آسسوموار)در — مقصدوراثتك تأثیری ایله طرز معیشت وحیاتك القا آتنه اطلاعدر، محرر بوخصوصی تصویر ایله اوغراشیر. فعل، وقعه درجهٔ ثانیه‌ده کلیر. او قدرکه بعضاً حکایه‌سنی عادتا الواح عادات واخلاق درجه‌سنه تنزیل ایچون حکایه‌نویس وقایعی تقلیل وتحفیف ایلر.
بعضاً‌ده خصلت و طبیعت ارائه ایدن حکایه‌لرده مؤلف افراد بشردن نمونه‌لر، استثنالر تصویر ایدرکه قلمنی الك زیاده

بونلرك سورت تشكلنه، نظرده ايجه تعيننه وقف ايلر . ايشته بواوچ نوع حكايه‌ده الكبيوك مسئله حكم زمانی اظهار ايچون تصاويری تكثير ايتمك، اوفاق اوقاق تفصيلات حقيقيه‌يی اوست اوسته ييغمق، حاصلی تياترونككنه بوسبتون مغاير برصورتده اجالهٔ خامه ايتمكدر . چونكه صحنهٔ تماشاده الك زياده وقعه، وحدت، سادكی واختصار كركدر . »

(بورژه) نك كوستردیكی شودليل نه‌قدر صحيحدر . بونكچون برجه الك قولای برتجربه (لادام اوقامليا) ابله (فقير دليقانلينك حكايه‌سی) نی بر حكايه شكلنده، برده تياترو صورتنده معاينه ايله‌مكدر . فرق اوساعت ميدانه چيقار . بالاده ذكری كچن حكايه‌لردن (قرمزی و سياه) — استاندال — ك بر اثر مشهوريدر . (آدولف) ايسه ابتدای عصرك رجال سياسيوننده (بنژامن قونستان) كدركه عادتا برنمونهٔ صيره‌سنه كيرمش انفس آثاردر . مثلا (پول وويرژينی) ، (مانون لسقو) ، شاتوبريياندن (رەنه) ، كوته‌دن (ورتر) ، بايروندن (چايلد هارولد) ، ژورژ ساندن (اندره) وسائره كبی .

(مادام بوواری) يی قارئلريمز ايجه طانيرلر . چونكه ادبيات حقيقيه درسلرنده اوزون اوزادی‌يه تشريح ايله‌دك . (آسسوموار) ه كلنجه (روغون ماقار) مؤلفنك بو مخصول نفيسنی اييدن اي‌يه مدح ايده‌جكم اما قورقيورم .. چونكه بو نوع آثار كزيده‌يه بر « ملوث » قولپی طاقيليور .. زمانك الك

بیوك بر رسامی کلسه‌ده حیرت آرا بر مهارت، بر قوت ایله شایان عبرت، سفلی، سفیل فقط جاذبه‌دار، اوقدر که آراده صوری، لفظی بر ضدیت اولماسه علوی دییه‌جکم کلیور .. حاصلی بویله بر منظره‌یی مبدعانه تصویر ایتسه، اوکمزه بر لوحهٔ قدرت‌قویسه بواثره، بوبدیعه‌یه باشمی چویره‌جکز . بویله‌اولورسه آرتق هیچ شبهه‌یوق موادمتعفنه‌ایله اوغراشیور دییه علم کیمیایی‌ده آفوروز ایتملی، طوپراقدن آلتون یاپمق صنع دلاراسنه ! قویولدیغی ایچون سیمیایه دونملی‌یز .. خایر، خایر تلویثات بویله اولماز .. ملوثدن مقصد بودکلدر .. ادبیاتده، صنایعده، حتی هر شسیده اك بیوك تلویث فقدان مهارت، عدم فائده، قوفلق، بوشلق، بیهوده‌لك، یاوه‌کولقدر . ایشته بونلردن توقی ایتملی ..

*
* *

(پول بورژه) بالاده‌کی تفصیلاتی ویردکدن صوکره کیندیسنه شو سؤالی صوردیلر : او حالده فکریکز نه‌در . بو ایکی نوع طرز تحریردن بری دیکرینه، ظنکزجه، مرجحمیدر » جواب آتی‌یی آلدیلر :

« — خایر، اصلا .. بجه بونلر ایکی چشید اصول سعی وفکردرکه بر برینه غایت کوچ مزج اولونور .. بر محرر غرامیاتك کنهنی، اخلاق وعاداتك اساسنی، اوصافك رنك وشکلنی حکایه ایله اولدیغی قدر تیاترووده اظهارایده‌مز دیمك مناسبتسز اولور .

بوکا دلیل شودرکه هیچ بر محلّل، مشّرح (هاملت) دن دها متموّج بر روح تصویر ایتمه‌دی. هیچ بر حکایه نویس اخلاق وعادات (مولیه‌ر) ك (بورژوا ژانتییوم) — کباردات — ندن دها جاذبه‌دار برلوحه اورتایه قویمادی.

(توله)نك — شرابده‌حقیقت — ی، (دمانك) — ده‌می موند — ی‌ده بویله‌در. (تارتوف) (قوزین‌بت)ه، (فیعارو)ده (سانشوپانسا) یه بدلدر. شمدی یالکز شو جهب واردرکه بالفرض (شکسپیر، مولیه‌ر، بومارشه، دوما، توله) بوموضوعلری حکایه صورتنده قلمه آلایدیلر ینه بو درجه موفق اولابیلیر-لرمیدی؟.. ظنمجه اولامازلردی.»

(هاملت) قدر کوزل برتیاترو کورمه‌دم.. بواثر بوسنه فرانسز تیاتروسنده کرات ایله موقع تماشایه قونولدی.. حالاده قونیلیور. اویونجیلردن مشهور (مونه سوللی) بواویونده اوج اعلای صنعته واصل اولیور. ینه کچن قیش (اوده‌ئون) ده (اوتللو)یی تماشا ایتدم. اومنظره ایله‌خاطره‌م حالاشادوحزیندر. شاد وحزین! غریب کورونمه‌سون.. بواثر، بوتماشا هم مبهج، هم مبکی‌در. ایشته بویله منظره‌لردن صوکره (شکسپیر) نه‌در، نه دهاء در آکلاشیلیور.. یوقسه معهود یارم یامالاق ترجمه‌لر حقیقته پرده‌در.. آینه دکل.. (تارتوف) — ریانك انجامی — دییه لسانمزده ترجمه اولونمش.. مترجمك قدرت کلیه ادبیه‌سنه رغماً بوترجمه خوشه کیتمه‌یور. چونکه منظومدر،

هم ده پارماق حسابی ایله موزوندر.. بز برقاچ کشی یز: «بو وزن ابتدائی، بو پارماق حسابی لسانمزك، شعریمزك لطافتنه هیچ کلمز، آهنکمزی اخلال ایلر .. حاصلی بر وزن، بر معیار آهنك اولاماز ..» ادعاسنده یز. بو ادعاده ریانك انجامی، نسترن کبی بر چوق دلیللرده ده استناد ایدییورز.. معارضلرده دعوالرینه بو قدر آچیق اثبات کتیرسه لر حقیقت بر آن اول تظاهر ایدر. ترجمه ده نظمدن زیاده نثره میل ایتملی یز.. (تارتوف) مترجمنك (امیل) ترجمه سی ده وار. هنوز مطبوع دکلسه ده منظورم اولدی. بو مرتبه نفیس محصولات ادبیه مز معدودر.. دیمك، مترجمك بو سفرکی موفقیتی نثرك معاونتیله در. (ریانك انجامی، نسترن) ناظملرینك افعله و تفعله ایله عینی یولده سویله نمش دیکر اثرلری بونلره نسبةً پك عالی، پك مکملدر .. پارماق حسابی ظاهراً قولای صانیلیور، حقیقتده اندن کوچ، کوچ اولمقله برابر فائده سز، آهنکسز! معلم مرحومك بر (آهنك ملی) سی واردی. بلکه متروکاتی میاننده در. ولو اکمال ایدلمه مش اولسون، طبع اولونسه بو بابده چوق ایشه یارار.. (ف) حرفنه قدر کلن کوچك لغت کبی ..

*
* *

(پول بورژه) یه: — «یکی، بعضی محررلر بو ایکی طرز تحریرده ده، یعنی هم حکایه ده، هم تیاترووده موفق اولیورلر.

بوکا نه معنی ویریلیر.. چونکه سز (شکسپیر، مولیەر ......)
حکایه صورتنده یازایدیلر، حدذاتنده تیاترو مؤلفی اولدقلری
ایچون بودرجه موفق اولامازلردی دییورسکز» — دینلدی،
بوسفرده شوجواب آلندی : — « اولا شونی سویلەملیکه بو
نوع نظریات هردرلو احوالده قابل تطبیق اولماز، بعض استثنالر
اولور . علم منافع الروحك ادبیاتده، صنایع نفیسەده حکمی
بویلەدر . بوندن صوکره، ظن ایدرمکه بیوك برحکایه نویس
کونك برنده بر تیاترو مؤلفی اولیویریرسه اوذاتك فکری بر
فترت کچیرییورمش ، صنایعدن برینی ترك ایله او برینه میل
ایدییورمش دیمکدر .

مثلا، متوفالری قاله آلالم . (دوما) - لادام اوقاملیا
— اثر نفیسنی حکایه شکلنده یازدقدن صوکره ینه او درجه
قوتله تیاترو صورتندەده قلمه آلدی . فقط ظاهردیکه بواثناده
مؤلف بر نوع طرز تفکردن اوبرینه کچیوردی . (ایجولی
قادین) ، (بر قادینك حکایەسی) محرری آرتق بوزمیندن
فراغت ایلەیوردی . (قلەمانسو جنایتی) نی اله آلکز، تیاترو
ائتلافی ادیبك طرز اعمالنی نەمرتبه تعدیل ایلەدی، کوریرسکز..
چونکه بوحکایه اوبرلرندن چوق صوکره یعنی (دوما) بوسبوتون
برتیاترو مؤلفی ایکن یازلدی . ذاتاً بواثر مشهور طبقی برتیاترو
بر (درام) کبیدر .

(اوقتاو فوییه) ده بویله اولدی . (ژولیاده ترەکور) ی

اله آلیر ، محررك ایلك حکایه‌لریله مقایسه ایدرسه‌کز تیاترو ائتلافنك تأثیراتنی کوریرسکز، حیاتده‌کی مؤلفلری نظر تدقیقدن کچیرسه‌ك بوبابده دها جدی مثاللر بولورز . بعضیلری حکایه‌ده دوام ایله برابر تیاترو ایله‌ده اشتغاله باشلادیلرکه بو جهت صنعتلرنجه کلی تعدیله سبب اولدی . اثرلرنده قسم تحلیل تناقص ایله‌دی . جهت فعل ووقعه بیودی . مدت قیصالدی، وقوعات — تعبیر جائزایسه — تمرکز ایله‌دی . بو تبدل، بو تحول مفیدمیدر ؟ مضرمیدر ؟ بو جهتی کسدیرمك مشکلجه‌در . بعض حکایه نویسلر بوندن کار ایتسه‌لر کرکدر . مثلا (اوقتاو فوییه) کار ایتدی . اولدن نقلیاتنی برپارچه فضله اوزاتیوردی . بوندن ماعدا اوفاق اوفاق پارچه‌لره بولیوردی ، اوصافی تمیزات کافیه ایله کوسترمیوردی، بالآخره تیاترو سایه‌سنده بو جهتلری تصحیح ایله‌دی . بونکچون موسیو (دەقامور) ایله (ژولیاده تره‌کور) صاحب اثرك طرز تحریرنجه بیوك برترقی‌یه دالدرلر .

فقط (آلکساندر دومافیس) اصول حکایه‌یه رجعت ایتمك ایسته‌سه‌یدی ، فکرمجه کفیت بر عکس اولوردی . چونکه تیاترو ائتلافی بوخصوصده ایشی بوزمشدی . (قله‌مانسو جنایتی) کوزل بر اثر اولسه‌ده نجه تأسف اولونورکه تحلیل نقطهٔ نظرندن نقصاندر، آزدر . باشده‌کی الی صحیفه‌کبی ایکی یوز صحیفه دها ایستردی ، زمیر دهامکمل، دهاواسع کوسترلملیدی،

وقعه، فعل اوقدر سرعتله جریان ایتمه‌ملیدی . مع مافیه بوصوك خصوصده حقم اولماسه کرك . چونکه بوحکایه‌نك شو خفیف شو مستعجل زمینی امثالسز بر لطافت، بر غرابت تشکیل ایدییور . آنجق (دوما) بیله بونوع حکایه نه‌درجه مستثنادر، آکلادی‌ده بردها بوجهته قویولمادی . »

شو صحیفه‌لرده (پول بورژه) حقیقةً فکرینی ، ماهیتنی تشریح ایله‌یور . سوزلرینه آثاری باشدن‌باشه بردلیلدر . حکایه‌ده تشریح وتحلیل، یوقاریدن بری سویله‌دیکی ، آکلاتدیغی وجه ایله موشکافانه . تحلیل باشلیجه میلی ، مراقیدر . حتی رفقادن بری بومراقی بر کون مؤاخذه ایدییوردی . مثلا (یالانلر) عنوانلی حکایه‌نك قسم اعظمی تحلیلدر ، تشریحدر . فقط بکا بوجهت بر نقصاندن زیاده بر کمال کبی کورونیور . چونکه سوزلر سوزلر هپ طاتلی، هپ حکمته مبتنی .. اوقدرکه حتی اوصحیفه‌لر کتابدن آیرلسه‌ده بر بر مقاله طرزنده اوقونسه ینه لذیذدر . (« لذیذدر » ه مشکلپسندان قیزارلر . لذت مادیاتده اولور ، فقط لذتله اوقونوره قیزمایوب‌ده لذیذدره قیزمقده طاتسزدر) بالفرض (تلمیذ) ك هرهانکی فصلی پك لطیف برمقالهٔ ادبیه وحکمیه اولاماز .. شو قدرکه (بورژه) جداً بر عالمدر ، فلسفه‌یه حاضرلانیرکن، بویولده تحصیل یوروتمش ایکن ادبیاته حکایه‌یه دوندی . سوزلری دائما دمیرکبیدر. منطیقدر، متیندر.

مقلدلری بو مزیتی حائز اولمادقلری ایچون بووادیده پریشان اولیورلر . انکچون (بورژه) مکتبندن آنجق استادی آملی، ریکرلرینه رغبت ایتمه‌ملی . مکرکه اوکعبده، اواقتدارده برتلمیذ دها یتشسون، هنوز یتشمه‌دی .

*
* *

« — اعلا ، نیچون حکایه‌لریکزی باشقه‌لری طرفندن تیاترویه تحویل ایتدیرییورسکز ؟ یاخود ایدلمسنه راضی اولیورسکز؟ بوندن نه‌فائده‌کز وار؟» سؤالنه‌ده نهایت بومؤلف شو جوابی ویرییور :

« — ایشته بونوع تحویلات وتبدیلات ادبیه درکه‌بنی الك زیاده علاقه‌دار ایلر . شو تحویلی ، شو تطبیقی درعهده ایدنلر کبی ذکی ، بوقدر وقوف صاحبی ، بورتبه ممتاز تیاترو مؤلفلرینك بوبابده‌کی محصولاتنی ، معرفتلرینی کورمك بنمچون فکراً بیوك بر مراقدر . مثلا دمیندن سویله‌دیکم اختصاری ناصل یاپیورلر؟ وقوعاتی بر مرکزه نه‌درلو جمع ایله‌یورلر ؟ اوصافی نه‌وجه ایله ییغیورلر ؟ هله کتابك اوزون اوزادی‌یه تحلیلاتنی نه صورتله مکالمه‌یه، محاوره‌یه طوپلایورلر ، صوقیورلر ؟ بنم کبی دائره‌سی داخلندن خارجه چیقمایان بر حکایه نویس ایچون بو نقطه‌لری بیلمکدن جدی بر استفاده ، بر درس الذه ایدیلیر . بو ایکی حکایه‌می — (قوزمو پولیس) ایله (برسرکذشت فجیع) — ی

صحنهٔ تماشاده کوردکدن صوکره قلممدن چیقان اثرالبته دها آز خطیئه‌دار اولور. یقینده براثر یازمغه نتیم یوق ... بیلیورسکز. کله‌جك سنه (ژاپونیا) یه کیده‌جکم. (اوترمر) — ماورای بحر — ه بر مابعد ویره‌جکم. بوسیاحت لطیفه‌دن عودتمه قدر اوزونجه برکتاب یازماسه‌م کرك .. »

(پول بورژه) الك چوق سیاحت ایدن محررلردندر. اوروپایی همان باشدن اشاغی ، آسیایی ، آفریقایی ، آمریقایی قسماً کزدی. اسمندن‌ده آکلاشلدیغی اوزره (قوزموپولیس) — ترجمه جائز ، قابل ایسه : دنیای وفیر — ایتالیا احتساساتی، تحساتی، — فلسطینده — (اوترمر) ینه ترجمه قابل ایسه : ماورای بحر — حتی (برسرکذشت فجیع) هپ بوسیاحتلرك محصولیدر. (بورژه) شمدی‌ده یازی کچیرمك ایچون ایرلاندایه کیتدی. غونقور ، دوده ، زولا ، پول هرویو وسائره کبی حکایه نویسان زمان تیاترویه‌ده میل ایتدکلری حالده بومؤلف متین وکزین هیچ حکایه‌دن دیشاری چیقمادی. شو قدرکه مسلك ادبه شعرایله کیردی. صوکره شاعرلکدن‌ده وازکچدی ذاتاً مشهور محررلرك چوغی شعر یله ابتدا ایدییورلر. صوکره شاعرلکی بوسبوتون اونوتیورلر. (دوده) ، (موپاسان) ، حتی (زولا) کبی .. چونکه (نینون) ، (حکایه‌لر) هرنه قدر منثور ایسه‌ده سراپا شعردر. (روغون ماقار) مؤلفی بویله

رقيق ، شاعرانه ، نازك صحيفه‌لر يازسون ، حيرت اولونور .

بومقاله بر مكالمه‌دن توسيعاً مأخوذدر . پك چوق تفصيلات ادبيه‌يی محتوی اولديغی ايچون اومارم كه جان صيقمادن اوقونور. ذاتاً اوته‌دن بری سويله‌يورم : بر اوروپا مؤلفنی بويله مطالعات ايله قارئين كرامه آكلاتملی‌ده صوكره ترجمه‌يه قالقيشملی يز. چونكه انسان بيلديكی بر آدمی كورمكدن ناصل ذوق آليرسه بووجه ايله طانيديغی بر محرری اوقومقدن‌ده اويله خوشلانير .

فیأتی ۸ غروش

[مختار خالد] کلیاتنك تاریخی، ادبی واجتماعی قسمی:

عدد: ۱ — مقالات تاریخیه وادبیه — دار الفنون،

وفا اعدادیلری ادبیات معلمی علی نصرت بکك مقالاتنی حاویدر.
صحیفه ۱۶۲ غروش ۶.

عدد: ۲ — شرق مسئله‌سی — «بدایت ظهورندن

زمانمزه قدر»

مؤلفی: «ادوار دیریبول» بزم سعادت وسلامت ملیه‌مزه تعلق
ایدن بومهم تاریخی اهمیتله توصیه ایدرز. (۵۱۰) بیوك صحیفه‌لی:
اجزاسی ۳۰ مجلدی ۳۵ اعلا مشین مجلدی ۳۷ بچق غروش.

عدد: ۳ — تاریخ ومحرر — محرری: احمد راسم.

تاریخك اجتماعیات، اخلاقیات وسیاسیاته متعلق فقرات مهمه‌سنك
بزجه هنوز نظر تدقیقه آلنمامش جهتلرینی محررك متعاقب وقوعاتی ایله
یازمش اولدیغی مقاله‌لردن متشکلدر. صحیفه ۱۶۱ غروش ۵.

عدد: ٤ — اسکی استانبول — ابدات ومبانیس

شهرك تأسیسندن عثمانلی فتحنه قدر

مؤلفی: «جلال اسعد بك» [یوز عدد] رسم و خریطه‌یی
حاویدر برچوق تدقیقات وتتبعات نتیجه‌سنده میدانه کتیریلمش اولان
بواثر بیوك حجمده غایت اعلا کاغده نفیس برصورتده طبع ایدلمشدر.
کتابك اسمی محتویاتی پك کوزل اکلاتور صحیفه ۲۶۰ غروش ۲۰
مجلدی ۲۵ اعلا مجلدی ۵۰ غروشدر.

عدد: ۵ — حق انتخاب - محرری: «بدیع نوری»

جمعیت وحکومته تکامل سیاسیه وسائره‌یه دائر فلسفی واجتماعی
مقاله‌لر. ذیلنده انتخاب مبعوثان قانونی صحیفه ۲۰۸ - غروش ۵

LIBRARY
OCT
1976
UNIVERSITY
OF